

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Kaja Koglot

**Odzivi socialnega dela na potrebe starostnikov na
območju Upravne enote Nova Gorica**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Kaja Koglot

**Odzivi socialnega dela na potrebe starostnikov na
območju Upravne enote Nova Gorica**

Diplomsko delo

Ime in priimek kandidata

Kaja Koglot

Mentor:

doc. dr. Srečo Dragoš

Ljubljana, 2020

ZAHVALA

Posebna zahvala gre mojemu mentorju in profesorju doc. dr. Srečo Dragošu za pripravljenost mentorstva in strokovnega vodenja pri pisanju diplomskega dela.

Prav tako bi se rada zahvalila socialnim delavkam in delavcem, ki so bili pripravljeni podeliti svoje poglede in misli in mi s tem omogočili ne le izvedbo raziskave, temveč so me tudi obogatili z znanjem, ki sem ga še kako potrebovala.

Iz srca bi se rada zahvalila tudi svoji družini, ki me je skozi vsa študijska leta podpirala in bodrila, da nikoli nisem obupala, hkrati pa omogočila, da sem uresničila svoje cilje.

Fantu pa se zahvaljujem za oporo, spodbudne besede in zaupanje vame, ko še sama nisem verjela, da mi bo uspelo.

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Kaja Koglot

Naslov diplomske naloge: Odzivi socialnega dela na potrebe starostnikov na območju Upravne enote Nova Gorica

Mentor: Doc. dr. Srečo Dragoš

Kraj: Ljubljana

Leto: 2020

Št. strani: 90

Št. prilog: 2

Št. tabel: 2

Ključne besede: Potrebe starih, oblike pomoči v lokalnem okolju, območje Upravne enote Nova Gorica, starostniki, socialne mreže, socialno delo s starimi ljudmi

Povzetek:

V svoji diplomski nalogi sem raziskovala potrebe starih in oblike pomoči, ki so na voljo na območju Upravne enote Nova Gorica, skozi perspektivo socialnih delavk in delavcev. Zanimalo me je kako zaposleni vidijo in opisujejo potrebe starostnikov in predvsem katere oblike pomoči imajo ti trenutno na voljo v lokalnem okolju. Zanimala pa me je tudi (ne)ustreznost ponujenih oblik pomoči oziroma pomanjkljivosti na tem območju. V prvem delu diplomske naloge sem predstavila teoretični okvir o staranju in starosti prebivalstva, o potrebah starih in oblikah pomoči konkretno na območju Upravne enote Nova Gorica. Predstavila sem tudi teorijo o pomembnosti socialnih mrež in vloge socialnega dela. V drugem delu pa sem predstavila dobljene rezultate moje kvalitativne raziskave. Skupno sem opravila 6 intervjujev s socialnimi delavkami in delavci, zaposlenimi na ustanovah oziroma organizacijah na področju dela s starimi ljudmi. Rezultati so pokazali, da je na območju Upravne enote Nova Gorica ponujeno institucionalno varstvo, socialna oskrba na domu, pomoč centra za socialno delo, bolnišnice in še druge oblike pomoči kot so društva, skupnostni programi in neformalne oblike pomoči. Ponujene pomoči so glede na potrebe starostnikov ocenjene kot ustrezne, vendar se pojavljajo težave v njihovi dosegljivosti zaradi dolgih čakalnih vrst. Socialne delavke in delavci so potrebe starostnikov razdelili na materialne in nematerialne, najbolj pa so poudarjene potrebe po pomoči drugih oseb in druženju zaradi osamljenosti.

Title: Responses of social work to the Needs of the Elderly in the Region of the municipality of Nova Gorica

Key words: Needs of the Elderly, form of assistance in local region, Municipality Nova Gorica, old people, social networks, social work with Elderly

Graduation Thesis Abstract

In my Graduation Thesis, I explored the needs of the elderly and the forms of assistance available in the Region of the municipality of Nova Gorica through the perspective of social workers. I was interested in how employees see and describe the needs of the elderly, and above all what forms of assistance they currently have available in the local environment. I was also interested in the (in) adequacy of the forms of assistance offered or the shortcomings in the area. In the first part of my thesis I presented a theoretical framework on the aging and age of the population, the needs of the elderly and forms of assistance specifically in the area of the Nova Gorica Administrative Unit. I also presented the theory of the importance of social networks and the role of social work. In the second part, I presented the results of my qualitative research. In total, I conducted 6 interviews with social workers and employees working in institutions or organizations in the field of working with the elderly. The results show that institutional care, social care at home, assistance from a social work center, hospitals and other forms of assistance such as societies, community programs and informal forms of assistance are offered in the area of the Nova Gorica Administrative Unit. The benefits offered are judged to be appropriate in the light of the needs of the elderly, but there are difficulties in reaching them due to the long queues. Social workers have divided the needs of the elderly into material and non-material ones, with the emphasis being placed on the need for help from others and socializing for loneliness.

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI UVOD	1
1.1. STARANJE IN STAROST	1
1.2. UGOTAVLJANJE POTREB STAROSTNIKOV	4
1.3. STIKI IN SOCIALNE MREŽE.....	7
1.4. OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU	11
1.4.1. OBMOČJE UPRAVNE ENOTE NOVA GORICA.....	11
1.4.2. INSTITUCIONALNO VARSTVO	12
1.4.3. SOCIALNA OSKRBA NA DOMU	14
1.4.4. OSTALE ORGANIZACIJE, DRUŠTVA IN PROGRAMI.....	15
1.5. SOCIALNO DELO NA PODROČJU DELA S STARIMI LJUDMI	18
1.5.1. ZNANJA NA PODROČJU SOCIALNEGA DELA S STARIMI LJUDMI.....	20
2. OPREDELITEV PROBLEMA	23
3. METODOLOGIJA.....	24
3.1. VRSTA RAZISKAVE.....	24
3.2. MERSKI INSTRUMENT.....	25
3.3. POPULACIJA IN VZORČENJE	25
3.4. ZBIRANJE PODATKOV OZIROMA EMPIRIČNEGA GRADIVA	26
3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	26
4. REZULTATI IN RAZPRAVA	29
5. SKLEPI	44
6. PREDLOGI	48
7. UPORABLJENA LITERATURA	51
8. PRILOGE.....	55
8.1. VPRAŠALNIK	55
8.2. INTERVJUJI	56
8.3. ODPRTO KODIRANJE INTERVJU A	79
8.4. ODPRTO KODIRANJE INTERVJU B	86
8.5. OSNO KODIRANJE	93

KAZALO TABEL

Tabela 1 - Upravne enota Nova Gorica, število vseh prebivalcev	11
Tabela 2 - Upravna enota Nova Gorica, število starih nad 65 let.....	11

PREDGOVOR

Katero temo izbrati za diplomsko delo, je bilo kar nekaj časa težko vprašanje. Med študijem je moje zanimanje pritegnilo področje starih ljudi, saj sem v tretjem in četrtem letniku obvezno prakso opravljala na Centru za pomoč na domu v Novi Gorici, kjer sem podrobneje spoznala področje socialnega dela s starimi ljudmi. Moje zanimanje je pritegnilo predvsem dejstvo, da je iz leta v leto vse več starih ljudi, ki se srečujejo s potrebami po dodatni pomoči, kar je v meni vzbudilo željo po raziskovanju, katere oblike pomoči imajo sploh na voljo v lokalnem okolju in kakšna je (ne)ustreznost le-teh.

Izbrana tema je relevantna glede na trenutno stanje, ki prevladuje ne le v naši družbi, temveč v več državah po celem svetu. Pojavljajo se velike demografske spremembe, kar kaže na porast števila starejših od 60 oziroma 65 let. Posledično se ljudje v tretjem življenjskem obdobju začnejo spopadati s težavami, kot so potreba po pomoči pri osebni higieni, ker je ne zmorejo več opraviti sami, preoblačenju, hoji, osnovnih življenjskih funkcijah, osamljenosti, zdravstvenih težavah in predvsem pomankanju socialne mreže.

Med prakso sem spoznala, da so ljudje slabo ozaveščeni o tem, kaj imajo na razpolago in se vse pogosteje znajdejo v stiskah, ker ne vedo, kako pomagati svojim staršem in starim staršem. Zaposleni na področju starih ljudi najboljše poznajo trenutno situacijo, in zato sem se odločila ravno z njimi pogovoriti o omenjeni problematiki in morda izvedeti še kaj dodatnega. Tema se mi namreč zdi zelo pomembna in z izdelavo diplomskega dela želim ljudi dodatno seznaniti o omenjeni problematiki. Namen diplomskega dela pa je tudi na podlagi prebrane literature in opravljenih intervjujev s socialnimi delavci in delavkami oblikovati ključne sklepe o ponujenih oblikah pomoči v lokalnem okolju in njihovih (ne)ustreznosti oziroma pomanjkljivostih, hkrati pa ugotoviti, kakšni so odzivi socialnega dela na potrebe starostnikov na tem področju.

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. STARANJE IN STAROST

Delež starih ljudi v družbi je v porastu v državah po celem svetu, zato je naša generacija priča izjemnemu staranju prebivalstva. Predvsem v deželah evropske in zahodne kulture se ta delež tako povečuje, da s sabo prinaša nove zahtevne naloge za delovanje držav in preživetje kulture. Vzorec staranja prebivalstva se po državah razlikuje, starostna razmerja pa so odvisna predvsem od rodnosti in umrljivosti določene države. Staranje prinaša tudi določene posledice, ki jih moramo poznati, da lahko ustrezno ukrepamo tako zase kot tudi za naše družinske člane in celotno družbo. Med najbolj prepoznavnimi je vsekakor spreminjanje strukture in vloge družine pri skrbi za stare ljudi, pri čemer je v preteklosti veljalo, da za starega človeka skrbijo predvsem ženske, vendar pa se je po industrializaciji in urbanizaciji, ko je prišlo do večjega zaposlovanja žensk in manjšanja družin, vloga žensk in družine pri skrbi zelo spremenila. Vseeno pa se še danes dogaja, da so s problemi staranja bolj obremenjene ženske. Večje težave so vidne v osamljenosti starih ljudi, saj jih vse več živi samih, ravno tako pa je treba skrbeti za čim večjo samostojnost in zdravje v starosti. Na to pa vpliva ekonomsko razmerje med aktivnim in vzdrževanim delom prebivalstva (Ramovš, 2003, str. 223–231).

Šiplič in Kadiš (2002, str. 295) pravita, da se življenjska doba ljudi po celem svetu povečuje, kar posledično pomeni staranje družbe. Visoka starost prebivalcev je lahko dosežek in hkrati izziv za družbo, saj zahteva spremembe v miselnosti in ravnanjih. Jože Ramovš (2014, str. 45) trdi, da je staranje individualni proces, ki pri vsakem človeku poteka drugače. Staramo se celo življenje, na hitrost tega procesa pa vplivata dednost in kakovost življenjskih razmer. Tako kot razlikujemo med kronološko, biološko in doživljajsko starostjo, na enak način razlikujemo tudi med omenjenimi vrstami staranja. Prvo določamo koledarsko, medtem ko sta drugi dve odvisni od zdravega in aktivnega življenjskega sloga, duševne stabilnosti in kakovosti sožitja skozi vsa življenjska obdobja. V nadaljevanju avtor razlaga, da družbeno staranje označuje pojav, ki ga lahko poimenujemo tudi staranje družbe ali staranje prebivalstva, kar kaže na to, da se delež starega prebivalstva vedno bolj povečuje. Ta pojav je značilen predvsem za današnje razvite družbe, vzroki pa so povezani z boljšim zdravjem ljudi in s tem povezanim daljšanjem življenja, z manjšim številom rojstev, lahko pa tudi z odseljevanjem mladih v posameznih krajih.

Mali (2008, str. 3) piše, da se svet hitro stara tako v razvitih kot manj razvitih in nerazvitih državah, in trdi, da se bodo te v naslednjih desetletjih spopadale z demografsko eksplozijo starega prebivalstva, saj se je življenjska doba ljudi zaradi boljših življenjskih razmer in zdravstva podaljšala in posledično je na svetu vse več starih ljudi. »Staranje je kompleksen proces, ki ga lahko jedrnato opredelimo kot biološki, kulturni, ekonomski, socialni in tudi fenomenološki pojav« (Dragoš, 2000, str. 293).

Ko govorimo o staranju, govorimo o naravnem življenjskem procesu, vsak človek pa se nanj odziva drugače. Tisti, ki v obdobju staranja čutijo, da so doživeli veliko in so z izkušnjami in svojim življenjem zadovoljni, staranje sprejmejo in ga tudi dojamejo kot novo življenjsko obdobje. Naravno pa je, da pride v tem času pri nekaterih tudi do strahu, ki je povezan z izgubami (Končar, 2017).

Ramovš (2003, str. 43–51) meni, da starost pride sama od sebe, toda ne kakovostna starost. Starajo se namreč vse generacije, zato smo bolj pozorni na staranje v tretjem življenjskem obdobju. Večinoma se kakovostno starost povezuje z materialno preskrbljenostjo in zdravjem, vendar to nista edina pogoja. Upoštevati moramo celotnega človeka z vsemi njegovimi razsežnostmi in potrebami, zmožnostmi, možnostmi in nalogami, pri tem pa moramo biti pozorni še posebej na tiste, ki so značilne za tretje življenjsko obdobje. Hkrati pa moramo za kakovostno starost upoštevati tudi dejstvo, da je človek edinstven in enkraten. Pomembno je, da človek svojo starost sprejme in se sam trudi za njeno kakovost, hkrati pa sprejema tudi pomoč drugih. Gre za obdobje z novimi pomembnimi življenjskimi nalogami, ki se razlikuje od mladosti in srednjih let, a to še ne pomeni, da je manj smiselno in pomembno. Na starost se pripravljamo že v srednjih letih, kar je podobno šolanju in vzgoji v otroštvu in mladosti kot pripravi na srednja leta.

Kakovostno starost omogočajo zdravstveni, socialni, vedenjski in psihološki dejavniki. Med primarne vsekakor spadajo zdravstveni, saj za človeka, ki ima starostne ali zdravstvene težave, ne moremo reči, da uživa kakovostno starost. Vseeno pa tudi dobro zdravje ne zadošča za kakovostno življenje, saj se mora človek tudi dobro počutiti in biti zadovoljen s seboj in imeti tople socialne odnose. Dejavniki se torej med seboj prepletajo in vplivajo drug na drugega (Šiplič in Kadiš, 2002, str. 296).

Zdravje je treba zavestno krepiti vse življenje, od sredine življenja dalje pa še posebej. Ramovš (2003, str. 44–45) navaja, da je skrb za zdravje in nasploh za kakovost življenja tesno

povezna z osnovno materialno varnostjo. Revščina je v vseh življenjskih obdobjih, v starosti pa še toliko bolj, vzrok za obolevanje in številne druge težave, ki zelo ovirajo kakovostno življenje, če ga že povsem ne onemogočijo.

Ramovš (2003, str. 69) meni, da moramo skozi različna obdobja v življenju in zlasti v tretjem življenjskem obdobju razlikovati med tremi različnimi starostmi:

- kronološko starostjo, ki je določena z rojstnim datumom; po letu 2000 so v strokovni literaturi kot stari ljudje označeni vsi, ki so stari nad 60 let;
- funkcionalno oziroma biološko starostjo, ki je odvisna od tega, v kolikšni meri človek zmore samostojno opravljati življenjska opravila, in
- doživljajsko starostjo, ki pove, kako zmore človek sam sprejemati svojo trenutno starost.

Mali (2002, str. 318) ravno tako meni, da je pomembno razlikovati kronološko starost od funkcionalne, ti dve pa še naprej od doživljajske. Za kronološko starost je značilno, da je pogosto v korist družbi in ne posamezniku. Družba sama predpisuje, kdaj naj se ljudje upokojijo in da si ob določeni starosti sprejet v institucije za stare. Ko govorimo o funkcionalni starosti, ki zajema biološko, psihično in tudi socialno starost, rečemo, da je človek star toliko, kot se sam počuti, doživljajska starost pa pomeni osebno doživljanje svoje starosti.

Schpolarich (2016, str. 22–23) v knjigi *Nega bolnika na domu* pravi, da se staranje in starost popolnoma razlikujeta:

- staranje je naravni in nepovratni fiziološki proces, ki pri posamezniku napreduje različno hitro;
- starost je določeno življenjsko obdobje, povezano s kronološko dobo.

Milošević Arnold (2003, str. 4–5) trdi, da s starostjo mislimo predvsem na kronološko starost, ki jo merimo z leti življenja, pa tudi na funkcionalno, ki pa je odraz biološke, psihofizične in socialne starosti posameznika. Starost prinaša številne spremembe in zato so stari ljudje nekoliko bolj ranljivi in tudi izpostavljeni različnim tveganjem ter zdravstvenim in socialnim tegobam.

Avtorici Kadiš in Šiplič (2002, str. 295) razlagata, da obstaja o staranju veliko različnih teorij, med najbolj znanimi pa so biološke, psihološke in socialne. Pešanje življenjskih funkcij

organizma s procesom staranja povezujejo biološke teorije. Psihološke izhajajo iz razvojnih teorij in teorij osebnosti, medtem ko gre pri socialnih za teorijo zmanjšane aktivnosti in teorijo aktivnosti. Milošević Arnold (1999, str. 10) te teorije razlaga na naslednji način:

- Biološke teorije (te se delijo na genetske celične teorije in fiziološke teorije) povezujejo procese staranja z zmanjšanjem telesnih sposobnosti človeka v različnih starostnih obdobjih, ki se končajo s smrtjo.
- Psihološke teorije opisujejo obdobje starostnika kot obdobje, v katerem se zmanjšujejo čutne in kognitivne sposobnosti človeka, prav tako pa tudi zmožnost prilagajanja novemu okolju.
- Sociološke teorije pa definirajo staranje kot pojav, v katerem se človek začne umikati iz dosedanjega aktivnega življenja in je čedalje bolj odvisen od pomoči drugih. Velikokrat ni več zmožen sam zadovoljevati svojih potreb.

1.2. UGOTAVLJANJE POTREB STAROSTNIKOV

Če želimo človeka razumeti, moramo dobro poznati njegove potrebe in jih tudi upoštevati, da lahko smiselno delamo z njim. »Potrebe so temeljni mehanizem živih bitij, da se ohranjajo in napredujejo. Vsaka potreba je informacija, kaj živo bitje trenutno potrebuje za svoj obstoj in napredek, obenem pa daje motivacijsko energijo za dosego ali uresničevanje tega cilja« (Ramovš, 2003, str. 87).

Flaker in drugi (2008, str. 393) menijo, da je eden bistvenih problemov analize potreb ozka povezanost med potrebami in odgovori nanje. Menijo, da sta to pravzaprav dva ločena pojma, ki pa se med seboj dopolnjujeta. Ko neke potrebe obstajajo, moramo najprej odgovoriti nanje, če jih želimo zadovoljiti. In ti odgovori na potrebe so označevalci potreb. V vsakdanjem življenju se ljudje srečujemo tako s potrebami po skrbi zase, osebni higieni in gospodinjskih opravilih, kot tudi s potrebami na področjih dela, prostega časa in družbenega udejstvovanja. Odzivi nanje pa so povezani z ukrepi tako na ravni materialnih, tehničnih odgovorov kot tudi na ravni socialnih ukrepov (Flaker idr., 2008, str. 230).

Ramovš (1999, str. 15–16) piše, da je utvara, da ustanova samoumevno zadovoljuje tudi nematerialne socialne potrebe svojih oskrbovancev, podobna, kot je bila utvara, da država ali družba lahko človeku zagotovi srečo. Danes je namreč zadovoljevanje nematerialnih socialnih potreb vse bolj zanemarjeno. Posledično to povzroča hude stike pri ljudeh, ki živijo v osamljenosti, saj lahko starost doživljajo kot brezciljno, svoje življenjske izkušnje pa kot

nesmiselne in nekoristne. Raziskave kažejo, da je ravno osamljenost najhujši problem starostnikov.

Potrebe ljudi se razlikujejo, prav tako pa tudi potrebe glede na določeno starostno obdobje. Ljudje se svojih potreb zavedajo in zato morajo neprestano iskati načine, kako jih bodo zadovoljili. Ramovš (2003, str. 93–128) v svoji knjigi *Kakovostna starost* daje največji poudarek višjim socialnim potrebam v starosti, kamor spadajo:

- Potreba po materialni preskrbljenosti. Ljudje imamo skozi celotno življenje potrebo po oblačilih, hrani, stanovanju, dobrem zdravju, nekateri celo po delu ali ustvarjanju, nasploh pa potrebo po aktivnosti. Starost ima na tem področju nekatere posebnosti, zadovoljevanje omenjenih potreb pa je v veliki meri odvisno od višine dohodka posameznega človeka. Nekoč je bila preskrbljenost odvisna od imetja posameznika, kazala se je tudi v številu otok, ki so predstavljali naložbo za socialno varnost. Danes gre predvsem za invalidsko in pokojninsko zavarovanje.
- Potreba po ohranjanju telesne, duševne in delovne svežine. Gre za pristno človeško potrebo, ki ji moramo skozi celo življenje posvečati dovolj pozornosti, v starosti pa pride še posebej do izraza. Na voljo imamo veliko možnosti za aktivnost v tretjem življenjskem obdobju, človek pa mora zavestno izbrati tiste, ki so zanj najbolj primerne.
- Potreba po osebem medčloveškem odnosu. Potreba po soljudeh nas spremlja skozi celo življenje. Vsi namreč potrebujemo različna razmerja z drugimi, da lahko preživimo. Star človek potrebuje tesne stike z osebami, ki jim sam najbolj zaupa. Če je v preteklosti veljajo, da so te osebe predstavljali predvsem krvni sorodniki, se z zatonom tradicionalne družbe smatra, da gre zdaj za »nekrvno sorodstvo« in »nekrajevno sosedstvo«.
- Potreba po predajanju življenjskih izkušenj in spoznanj mladi in srednji generaciji. Največje bogastvo predstavljajo osebne izkušnje vsakega posameznika, ki dajejo vrednost vsemu ostalemu premoženju. Star človek predaja svoje bogate izkušnje in znanja naprej na mlado generacijo in takrat doživlja svoje življenje kot vredno.
- Potreba po doživljanju smisla starosti, pri kateri se mora star človek zavedati, da je tudi to obdobje zanj pomembno in da ima svoje prednosti in slabosti. Gre za to, da

mora star človek sprejeti starost s prepričanjem, da je to obdobje smiselno, kot so bili smiselni mladost in srednja leta.

- Potreba po negi v starostni onemoglosti. Ker sta v današnjem času pomembni avtonomija in neodvisnost, si star človek težko prizna, da ne zmore več vsega sam in da potrebuje pomoč drugih. Večkrat gre tudi za odklanjanje pomoči drugih in celo pomoči svojih otrok. Pri tej potrebi gre torej za to, da mora človek s časom sprejeti svojo onemoglost.
- Potreba po nesmrtnosti. Človek se v starosti zaveda svoje bližnje smrti in s staranjem je potreba po nesmrtnosti vse bolj živa. V preteklosti so ljudje to potrebo zadovoljevali z verovanjem in so verjeli v različne oblike posmrtnega življenja. Danes pa tradicionalne oblike verovanja mnogim ne zadovoljujejo bivanjskih duhovnih potreb.

Mali (2012, str. 91) po drugi strani poudari štiri temeljne potrebe v starosti:

- Potreba po materialni preskrbljenosti. V vseh obdobjih našega življenja potrebujemo delo in marsikdo dela tudi še v zgodnji ali srednji starosti, nekateri pa celo v pozni. K boljši preskrbljenosti v starosti pripomore tudi neplačano delo (npr. skrb za vnuke, vrtičkarstvo).
- Potreba po stanovanju, ki je potreba po »biti kje«. Gre tudi za celo vrsto socialnih funkcij, kot sta zasebnost in druženje s sorodniki, ter tudi za ustvarjanje družine in zbiranje potrebščin.
- Potreba po stikih in družabnosti. Socialne mreže se s starostjo manjšajo in so omejene na ozek krog ljudi. Gre za neformalne stike, ki so sestavljeni iz otrok in ožjih družinskih članov, in za formalne stike, pri katerih gre za plačano pomoč in prostovoljce.
- Dinamična in dialektična potreba. Poraja se na prepadu med neumeščenostjo in pripadnostjo. Stari so v veliki meri odvisni od bližnjih družinskih članov, ki zanje predstavljajo oporo. Po drugi strani pa lahko za mnoge starostnike ravno ti predstavljajo onemogočanje samostojnosti in s tem slabše možnosti za samostojno življenje.

1.3. STIKI IN SOCIALNE MREŽE

Tudi v tretjem življenjskem obdobju še kako potrebujemo socialne mreže za svoj obstoj. Dejstvo pa je, da se z leti, boleznimi in drugimi spremembami naše socialne mreže spreminjajo. Družine se širijo in otroci gredo na svoje, starši pa pogosto ostajajo sami in le redko videvajo svoje prijatelje, bivše sodelavce in druge ljudi, s katerimi so skozi življenje pletli družabne vezi.

Mali (2002, str. 318–319) v knjigi *Starost, emocije in emocionalno delo* piše o čustvih in počutju starih ljudi. Oznaka, da je nekdo star, lahko pusti negativne posledice na starostniku, kar spodbudi občutek osamljenosti in osame, hkrati pa se osamljenost v družbi avtomatsko povezuje s staranjem in postane tako rekoč značilnost starega človeka. Avtorica v nadaljevanju človeka opiše kot biološko in psihološko, pa tudi socialno bitje. Prav zaradi tega stari ljudje težko živijo sami in občutek osamljenosti povezujejo z izgubo bližnjih in redkejšimi socialnimi stiki. Osamljenost pa ni nujno povezana s pomanjkanjem stikov z drugimi ljudmi, saj se lahko človek počuti samega tudi, če je v družbi, ali pa se kdo počuti dobro, kljub temu, da živi v osami. Osamljenost moramo zato razumeti kot subjektiven fenomen. Tudi avtorica Russi Zagožen (2001, str. 16) meni, da se v starosti število stikov z drugimi manjša, še posebej s smrtjo zakonskega partnerja, prijateljev in znancev. Starostniki imajo vedno manj družbe in tudi težje sklepajo prijateljstva in poznanstva z novimi ljudmi.

Jana Mali (2008, str. 75) v knjigi *Od hiralnic do domov za stare ljudi* piše o socialnih mrežah, ki jih opredeli kot povezavo med posameznikom in drugimi ljudmi. Razlikuje med neformalnimi socialnimi mrežami, kamor spadajo družina, sorodstvo, sosedi in prijatelji, in formalnimi socialnimi mrežami, za katere so značilni formalizirani stiki posameznika z njegovim okoljem. Dragoš v knjigi *Socialne mreže in starost* (2000), razlaga, da je v starosti izredno pomembno, da smo opremljeni s socialnimi mrežami, ker je kakovost življenja v starosti odvisna od socialnih mrež in tudi socialnega kapitala. Avtor (Dragoš, 2000, str. 304) poudarja, da staranje vpliva na socialne mreže, hkrati pa tudi socialne mreže vplivajo na proces staranja. Izpostavi pa tudi, da so učinki socialnih mrež tesno povezani z zdravstvenim stanjem starih ljudi, vključno z nižjo smrtnostjo. Socialne mreže označi kot varovalni dejavnik, vendar ne za vse ljudi v enaki meri. Učinek mrežnih interakcij je odvisen od različnih okoliščin, med katerimi so bistvene zlasti tri: dohodek oz. materialno stanje, fizična kondicija starega človeka in njegov spol. Meni, da so tisti z nižjimi dohodki praviloma bolj izpostavljeni tveganjem in da imajo tudi slabši dostop do zdravstvenih storitev. Mali (2008,

str. 75) piše o potrebah po socialnih mrežah ljudi, ki živijo v domovih za starejše, da iz njih črpajo oporo. Trdi, da ljudje oporo dosežejo s povezovanjem in ohranjanjem stikov z drugimi ljudmi. V socialno mrežo starostnika tako spadajo ožji svojci, otroci, partnerji in vnuki, ki so zanj najpomembnejši. Pomembno je tudi osebje doma, kljub temu da stanovalci z njim niso v intimnem in poglobljenem odnosu, kakršen je odnos s sorodniki. Vseeno pa jih star človek potrebuje in jih po potrebi prosi za pomoč.

V življenju starega človeka sta izredno pomembni podpora in pomoč družine, družina pa prav tako potrebuje podporo in pomoč, da začne nov proces učenja, kar ni lahka naloga. Najprej se morajo naučiti raziskati, kakšne spremembe potrebujejo in kakšne vire moči imajo, da bi zmogli biti v pomoč in oporo staremu človeku in hkrati varovati življenje, ki ga potrebujejo sami (Čačinovič Vogrinčič, 2007, str. 51).

Čačinovič Vogrinčič (2016, str. 22–23) govori o družini kot o zelo pomembni naravni socialni mreži, ki jo je treba mobilizirati. Da je proces pomoči družini uspešen, je treba pri socialnem delu raziskovati in soustvarjati dobre izide za vse udeležene v rešitvi problema. Gre za iskanje boljših pogojev za življenje posameznika v družini in zunaj nje in hkrati tudi podporo družini, da se ohrani, preoblikuje ali celo razide. Predmet socialnega dela z družinami je soustvarjanje pomoči in podpore pri reševanju kompleksnih psihosocialnih problemov. Pri delu z družinami temeljimo na delovnem izvirnem projektu pomoči z namenom, da udeleženi v problemu postanejo udeleženi v rešitvi. Gre za odprt prostor za pogovor, kjer nastopijo in svoje poglede predstavijo uporabniki, ki so strokovnjaki na področju izkušenj, in socialne delavke, ki svojo vlogo prevzamejo kot spoštljive zaveznice. Poznamo tudi dve ravni dela z družino. Prva je raven mobilizacije, oblikovanja rešitev znotraj koncepta instrumentalne definicije problema, oblikuje se tudi delovni odnos. Druga je raven raziskovanja družinske dinamike (vloge, odnosi, komunikacija med družinskimi člani – kar je nerazvidno, neizrečeno in teme, ki jih ne zasledimo na prvi ravni) (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

Pomembno je omeniti tudi medgeneracijsko sodelovanje. Klevišar (2016, str. 82) pravi, da je življenje v večgeneracijski družini lahko zelo prijetna stvar, saj obogati stare in mlade in se na ta način vsi počutijo koristne. Sobivanje generacij pa je lahko tudi zelo naporno, kar velja zlasti za starejšo generacijo, pogosto pa tudi za mlajšo. Jana Mali v knjigi *Medgeneracijska solidarnost* (2009, str. 243) poudari, da je skrb za stare pogosto prikazana kot dejavnost za starostnike, ki potrebujejo pomoč drugih ljudi zaradi starosti. V resnici pa gre za odraz medgeneracijskega sodelovanja in tudi povezovanja. V nadaljevanju pove, da obstajajo

različne oblike prostovoljnega sodelovanja mlajše in tudi srednje generacije s starejšo. Posebej je izpostavljeno spodbujanje že obstoječih sistemov organiziranega medgeneracijskega prostovoljstva in tudi širjenje oblik medgeneracijskega druženja (Mali, 2009, str. 255).

Schpolarich (2016, str. 34–35) trdi, da vsi hrepenimo po miru in družinski harmoniji, pogosto pa ne najdemo poti, ki vodi k njima. Mir je skrivnost, ki se je ne da kar tako preprosto vzpostaviti. Je darilo, s katerim mora človek odgovorno ravnati. Da družina lahko živi mirno in harmonično življenje, je potrebno spoštljivo in stalno upoštevanje med vsemi družinskimi člani. Za uspešno sporazumevanje s starejšimi pa je pomembno razumeti enkratnost osebe, oceniti moramo tudi splošno raven njenega funkcioniranja in se izogibati stereotipov o starejši osebi kot telesno in mentalno spremenjeni. Treba pa se je še prilagoditi posebnostim, ki so povezane s starostjo osebe.

Schpolarich (2016, str. 34–35) v nadaljevanju piše, da moramo za oceno splošne ravni funkcioniranja:

- Oceniti senzorne sposobnosti. To pomeni, da moramo način sporazumevanja prilagoditi stanju sluha in vida.
- Oceniti psihosocialne potrebe. Pomembno je, da slišimo in vidimo, kaj se dogaja s perspektivo starostnika, to počnemo s preverjanjem njegove neodvisnosti ali potrebe po pomoči.
- Oceniti sposobnost soočenja s težavami. Starostnika spomnimo na vire socialne podpore za večji občutek nadzora nad njegovim življenjem. Pri trenutnih težavah lahko uporabimo način soočanja s težavami, ki se je izkazal kot uspešen v preteklosti.
- Oceniti čustveno stanje. Občutljivi moramo biti na neizražene strahove starostnika, saj jih lahko zaradi strahu navzven zmanjšuje.
- Oceniti potrebo po pomoči. Starostniku moramo ponuditi takšno pomoč, s katero bomo dosegli vzdrževanje in čim daljšo samostojnost. Starostnik mora imeti možnost nadzora in samoodločanja.

Schpolarich (2016, str. 35–37) poudarja še, da so za kakovost medsebojnih odnosov v družini s starostnikom v sporazumevanju pomembni:

- Poslušanje: sproščeno sedimo nasproti njega, ga gledamo v oči in se tudi nebesedno odzivamo.

- Odstranimo moteče zunanje dejavnike: skušamo poskrbeti, da v prostoru ni hrupa in da so izklopljene mobilne naprave.
- Odstranimo moteče notranje dejavnike: poskrbeti moramo, da smo pozorni na pripovedovanje starostnika in v tem času ne razmišljamo o drugih stvareh.
- Govor: govorjenje moramo prilagoditi psihosocialnemu stanju osebe in govoriti jasno in glasno, medtem smo obrnjeni k obrazu starostnika in med pogovorom stavke in besede izgovarjamo razločno in razumljivo.
- Pri sporazumevanju s starostnikom, ki ima oslabljen sluh, moramo biti pozorni, na katero uho bolje sliši, mu pomagati pri uporabi slušnega pripomočka, večkrat ponoviti stavek ali besedo, če nas ne razume. Pri komuniciranju uporabljamo tudi nebesedno komunikacijo, pazimo, da v prostoru ni hrupa, in zahtevamo, da starostnik ponovi, o čem smo govorili, da vemo, koliko je slišal.
- Opazovanje: pomembno je, da smo pozorni na morebitne spremembe starostnika in njegovega obnašanja, saj so spremembe lahko znak bolezni.
- Ignoriranje uporabljamo, ko se starostnik neprimerno vede ali želi vzbuditi pozornost.
- Spodbujanje samostojnosti: starostnika spodbujamo, da v kolikor je sposoben, čim več stvari naredi samostojno oziroma da mu pri tem pomagamo in ne delamo namesto njega.
- Potrpežljivost: v odnosu s starostnikom moramo biti strpni in ga ne smemo priganjati.
- Fleksibilnost: pravila vedenja prilagodimo vsakemu starostniku individualno.
- Spoštovanje in sprejetje: starostnika moramo sprejeti takega, kot je, in ga na stara leta ne spreminjamo. Naše nestrinjanje lahko izrazimo z neodobravanjem nad nekim določenim vedenjem, nikakor pa ne z nasiljem.
- Pri sporazumevanju s starejšimi, ki imajo oslabljen vid, moramo osebo opomniti na uporabo očal. Pozorni smo, da v prostoru odstranimo morebitne ovire in ga tudi osvetlimo, z besedami opisujemo pot in mu ponudimo roko, če si želi opore. Ko stojimo pred osebo, uporabljamo gibe glave in besedno pojasnimo pisna sporočila, da preverimo, če je sporočilo razumel.

Družbena udeležba in vključevanje starejših odraslih sta pomembna vidika zdravega staranja. Na splošno imajo stari manjša socialna omrežja kot njihovi mlajši kolegi zaradi življenjskih

sprememb, kot so upokojitve ali starostne izgube, slabšanje zdravja in vse večje omejitve mobilnosti. Z naraščanjem starosti narašča tudi delež starejših ljudi, ki občutijo osamljenost in socialno izolacijo (Kemperman idr., 2019).

1.4. OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

1.4.1. OBMOČJE UPRAVNE ENOTE NOVA GORICA

Za potrebe diplomskega dela sem opravila šest intervjujev s socialnimi delavkami in delavci, ki so zaposleni v ustanovah oziroma organizacijah na območju Upravne enote Nova Gorica. V nadaljevanju zato predstavljam nekaj ključnih podatkov o omenjenem območju.

Območje upravne enote Nova Gorica pokriva šest občin in pet krajevnih uradov. To so Mestna občina Nova Gorica, Občina Šempeter - Vrtojba, Občina Renče - Vogrsko, Občina Kanal, Občina Brda in Občina Miren - Kostanjevica. Statistični podatki so naslednji: območje upravne enote meri 605,2 km², tam pa trenutno živi 58.032 prebivalcev. Območje zajema skupno 147 naselij (Spletni portal javne uprave, 2020).

Tabela 1 – Upravna enota Nova Gorica, število vseh prebivalcev

		Leto 2019 – prvo polletje	Leto 2019 – drugo polletje
		Starost skupaj	
Spol – skupaj	Upravna enota Nova Gorica	58.239	58.453

Vir: Podatkovna baza SI – STAT (2020).

Tabela 2 – Upravna enota Nova Gorica, število starih nad 65 let

		Leto 2019 – prvo polletje	Leto 2019 – drugo polletje
		Starejši od 65 let	
Spol – skupaj	Upravna enota Nova Gorica	13.399	13.574

Vir: Podatkovna baza SI – STAT (2020).

Zanimali so me statistični podatki o natančnem številu vseh prebivalcev na območju Upravne enote Nova Gorica in tudi deležu starejših od 65 let za lažjo predstavbo o trenutnem stanju. Podatki, prikazani v Tabeli 1 in Tabeli 2 in (Statistični urad RS, 2020), kažejo, da je bilo na

območju Upravne enote Nova Gorica v letu 2019 v prvem polletju, ki traja od januarja do junija, po spolu in starosti skupno 58. 239 prebivalcev, v drugem polletju, ki traja od julija do decembra pa 58.453 prebivalcev. Od tega je bilo v prvem polletju 13.399 oseb, ki so starejše od 65 let, v drugem polletju pa je to število naraslo na 13.574. Iz tega lahko sklepamo, da je delež prebivalcev starejših od 65 let precej velik.

1.4.2. INSTITUCIONALNO VARSTVO

Med ljudmi še dandanes v večini prevladuje negativna podoba domov za starejše, saj jih povezujejo z zaprtimi institucijami in celo s smrtjo. Posledično se starostniki težko odločajo za odhod v dom. Vsekakor je težko zapustiti domače okolje in se odseliti, mislijo pa tudi, da bodo pozabljeni in še bolj osamljeni. Mali (2007, str. 43) v knjigi *Demenca – izziv za socialno delo* povzema, da so na Fakulteti za socialno delo proučevali odnos ljudi do domov za starejše in ugotovili, da na tem področju obstaja veliko zadržkov in zato nekateri starostniki celo upajo, da se bodo lahko izognili odhodu v dom. Mnenja se sicer razlikujejo, saj se ljudje, ki so bili na obisku v domu ali so imeli dobre izkušnje, tega manj bojijo. Institucionalno oziroma domsko varstvo je v primerjavi z drugimi oblikami pomoči in storitev najbolj razvito in uveljavljeno in ima najdaljšo tradicijo v Sloveniji. Domovi za starejše so se v zadnjih 60 letih iz hiralnic razvili v zapletene institucionalne sisteme, ki opravljajo pomembno vlogo na področju skrbi za stare ljudi (Mali, 2007).

Kornhauser in Mali (2013, str. 323–324) razložita, da preselitev v dom za starejše pomeni, da mora stanovalec v celoti sprejeti domski način življenja, sicer ima lahko težave. Proces prilagajanja domskemu načinu življenja pa je dolgotrajen, saj se mora star človek v obdobju vselitve sprijazniti z novim okoljem. S preselitvijo v dom lahko izgubi tudi dotedanje socialne stike, saj je s svojci v stiku večinoma le v času obiskov. Če starejši po preselitvi v dom dobijo v sobo sostanovalca, to sicer pomeni, da niso sami, vendar jih lahko vseeno dojemajo kot nedomače ljudi ali celo kot tujce.

Ramovš (2003, str. 312) poudarja, da so v domovih za starejše pomembne materialne storitve, kamor spadajo: prehrana, čistoča, zdravstveno varstvo in nega, delovna terapija, fizioterapija in druge. Omeni pa tudi, da so slovenski domovi nad evropskim povprečjem in da je treba več pozornosti posvetiti zadovoljevanju višjih človeških potreb. Primer je potreba po medčloveških odnosih. Imperl (2012, str. 43) zagovarja spodbujanje čim večje samostojnosti stanovalcev pri opravilih, ki jih še zmorejo sami. Domovi za starejše morajo uporabnikom

omogočiti zasebnost in občutek varnosti ter možnost nadzora. Uporabniki doma se ujamejo v rutino, katero pogosto narekujejo dnevni obroki, vmesni čas pa si razporedijo sami glede na svoje želje in sposobnosti. Dejavnosti, ki so uporabnikom na voljo v večini domov, so: posamezniku prilagojena telovadba, fizioterapija, različna ročna dela, ki spadajo v delovno terapijo, branje knjig, časopisa in revij, sodelovanje v pevskem zboru, molitvene ure, ki so namenjene duhovni oskrbi. Veliko domov pa izvaja tudi skupine za samopomoč, ki kakovostno vplivajo na življenje in počutje v domu za starejše. Metka Klevišar (2016, str. 83) razloži, da so domovi za starejše kraj, kjer so nameščeni večinoma tisti, ki niso več kos življenju doma. Novo kulturo, tako, ki ceni človeško bitje, pomagajo graditi tisti ljudje, ki so najbolj nebogljeni. V nadaljevanju avtorica poudarja, da odločitev za selitev v dom vsekakor ni enostavna, saj mora človek pri sebi vedeti, zakaj se je za odhod odločil. Pravi pa tudi, da je razumljivo, da star človek raje ostane doma, če ima okoli sebe ljudi, ki bodo zanj poskrbeli, če se mu kaj zgodi, in če je oseba v dobri fizični kondiciji (Klevišar, 2016, str. 14). Tudi Flaker in drugi (2008, str. 35) pišejo, da pride do odhoda v ustanovo po navadi zaradi pobud drugih ljudi, ki so v neposrednem okolju v povezavi s strokovnjaki. Ljudje z demenco večkrat poudarijo, da so se za odhod v dom odločili zaradi svetovanja in spodbud svojcev, znancev, otrok, strokovnjakov, oskrbovancev in drugih. Večkrat se zgodi, da socialni delavci pri usmerjanju oseb z demenco za odhod v dom upoštevajo zdravstveno stanje, razvitost demence, stopnjo samostojnosti, socialne okoliščine in želje oseb, pri čemer avtorji menijo, da so želje ljudi z demenco upoštevanje kot zadnje.

Klevišar (2016) pravi, da je dom za starejše označen kot koncentracijsko taborišče ali hiralnica, kar je ena najhujših oznak. Pravi, da se ta izraz uporablja tudi v strokovnih krogih, kljub temu da je življenje v domu večkrat označeno celo kot odlično, seveda pa vseeno ni idealno, kar pa ne more biti niti življenje doma. »Ideal je lahko samo nekaj nedosegljivega pred nami, nekaj, po čemer hrepenimo in si za to prizadevamo, realnost pa je vedno pestra zmes dobrega in manj dobrega, včasih tudi slabega. Zato je tako zelo pomembno, da se star človek za dom odloči sam in ga tudi izbere« (Klevišar, 2016, str. 27).

JAVNI ZAVOD DOM UPOKOJENCEV NOVA GORICA

Leta 1976 je bil na Goriškem zgrajen Dom upokojencev Nova Gorica. Z izgradnjo doma je bilo ustvarjeno do starejših prijazno okolje, ki je hkrati prostor upoštevanja potreb in želj starih ljudi ter tudi prostor razumevanja in medgeneracijskega povezovanja. Ustanova nudi dom za 215 stanovalcev, pri čemer je na voljo 46 enoposteljnih, 77 dvoposteljnih in pet

troposteljnih sob. Locirana je na mirni lokaciji, blizu centra Nove Gorice (Dom upokojencev Nova Gorica, b. d.).

DOM PODSABOTIN

Dom Podsabotin je enota Doma upokojencev Nova Gorica, ki je bil ustanovljen leta 2008. Lociran je v Goriških brdih in ima na voljo 28 enoposteljnih in 31 dvoposteljnih sob, skupno pa lahko ponudi dom 90 stanovalcem. V domu je na voljo tudi varovan oddlek za osebe z demenco, poleg tega pa nudi tudi možnost zgolj začasnega sprejema v domsko varstvo (Dom upokojencev Nova Gorica, b. d.)

MEDICHOTEL

Medichotel je lociran v vasi Renče, v novem delu zaselka Arčoni. Skupno lahko sprejme 84 stanovalcev, ki lahko izbirajo namestitev v eno- do štiriposteljnih sobah. Sobe so v primerjavi z drugimi domovi zelo dobro opremljene, stanovalci imajo namreč na voljo televizijo, hladilnik in telefon, nekatere pa imajo tudi balkon (Medichotel, 2011).

DOM UPOKOJENCEV GRADIŠČE

Dom upokojencev Gradišče se nahaja v vasi Vipava. Je javni socialni zavod, ki nudi institucionalno varstvo, osnovno in dodatno oskrbo, storitve zdravstvene nege, fizioterapije in delovne terapije ter druge družabne, kulturne in prostočasne dejavnosti. Omogoča namestitev za skupno 143 oseb, ki so nameščene v eno- ali dvoposteljnih sobah (Dom upokojencev Gradišče, 2017.)

1.4.3. SOCIALNA OSKRBA NA DOMU

Hlebec, Nagode in Filipovič Hrast (2014, str. 1) pravijo, da se Slovenija ravno tako kot druge države po svetu sooča z intenzivnim staranjem prebivalstva in mora zato razvijati različne podpirne storitve kot odgovor na pomoč za kakovostno življenje starostnikov. Med te storitve spada tudi socialna oskrba na domu, ki se je v Sloveniji začela razvijati po letu 1992.

Storitev obsega socialno oskrbo upravičenca v primeru starosti, invalidnosti in v drugih primerih, ko lahko nadomesti institucionalno varstvo. Pogoji za socialno oskrbo na domu je, da imajo uporabniki zagotovljene bivalne in druge razmere za življenje doma, ampak se zaradi starosti, invalidnosti ali katerega koli drugega razloga ne morejo oskrbovati sami. Svojci oskrbe ne zmorejo ali zanje nimajo možnosti. Socialna oskrba na domu nudi pomoč iz treh različnih sklopov opravil: pomoč pri temeljnih življenjskih opravilih, gospodinjska pomoč in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov. Uporabnik se mora odločiti za najmanj dve

vrsti pomoči oziroma opravili, da je do storitve lahko upravičen (Hlebec, Nagode in Filipovič Hrast, 2014).

CENTER ZA POMOČ NA DOMU NOVA GORICA

Organizacija pomoči na domu spada v pristojnost občine, saj mora občina s pogodbo z javnim zavodom ali podelitvijo koncesije zagotoviti mrežo javne službe na tem področju. Socialna oskrba na domu, ki je ena izmed oblik pomoči družini na domu, je namenjena osebam, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem okolju, vendar se zaradi starosti, hude invalidnosti, kronične bolezni ali težje telesne ali duševne motnje ne morejo oskrbovati in negovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali zanju nimajo možnosti. Gre torej za različne organizirane oblike praktične pomoči na domu, s katerimi upravičencem vsaj za določen čas nadomestijo institucionalno varstvo v zavodu, drugi organizirani obliki ali drugi družini. Obsega tri sklope opravil: pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih vključuje pomoč pri oblačenju ali slačenju, umivanju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb, vzdrževanju in negi osebnih ortopedskih pripomočkov; gospodinjstva pomoč obsega prinašanje enega pripravljenega obroka hrane ali nabavo živil in pripravo enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov in odnašanje smeti, postiljanje in osnovno vzdrževanje spalnega prostora; pomoč pri ohranjanju socialnih stikov pa zajema vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca ter pripravo upravičenca na institucionalno varstvo (Dom upokojencev Nova Gorica, b. d.).

1.4.4. OSTALE ORGANIZACIJE, DRUŠTVA IN PROGRAMI

CENTER ZA SOCIALNO DELO SEVERNA PRIMORSKA – ENOTA NOVA GORICA

Pod center za socialno delo Severna Primorska spadajo CSD Ajdovščina, CSD Idrija, CSD Nova Gorica in CSD Tolmin. Osredotočila sem na enoto Nova Gorica, ker sem na tem območju izvedla intervjuje s socialnimi delavkami in delavci. Center za socialno delo Nova Gorica je javni socialnovarstveni zavod, ustanovitelj zavoda je Republika Slovenija, ustanoviteljske pravice in obveznosti pa izvršuje Vlada Republike Slovenije. Pristojen je za naloge, ki se nanašajo na izvajanje javnih pooblastil po področjih dela, kot so: varstvo otrok in družine, varstvo odraslih, oprostitve plačil pri plačilu storitev, denarne socialne pomoči, družinski prejemki ter zavarovanje za starševsko varstvo. Med socialnovarstvene storitve

spadajo: prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družini za dom in socialna preventiva. Glavna naloga oziroma cilj Centra za socialno delo je organiziranje in izvajanje dejavnosti, s katerimi se preprečuje in odpravlja socialna stiska posameznikov, družin in posebnih skupin prebivalstva. Center tudi koordinira in usklajuje socialne akcije v lokalnem okolju, pri čemer si pomaga s sodelovanjem drugih vladnih in nevladnih organizacij, in je tudi nosilec javnih pooblastil, kar pomeni, da lahko v imenu države avtonomno odloča o zadevah, določenih z zakonom in drugimi predpisi, kar ga umešča v sistem javne uprave.

Center za socialno delo Nova Gorica je lociran na Delpinovi ulici 18/b v Novi Gorici. Socialne delavke in delavci imajo prostore v tretjem nadstropju stavbe Eda centra v središču Nove Gorice, nedaleč od Mestne občine Nova Gorica in Upravne enote Nova Gorica (Center za socialno delo Severna Primorska, b. d.).

SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. FRANCA DERGANCA

Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca Nova Gorica se nahaja v Šempetru pri Gorici. Je najmlajša splošna bolnišnica v Sloveniji in na Goriškem predstavlja osrednjo zdravstveno ustanovo. Bolnišnica izvaja storitve sekundarne zdravstvene dejavnosti za prebivalce celotne Goriške regije. Izvajajo in zagotavljajo zdravstvene storitve za izboljšanje zdravja in kakovosti življenja uporabnikov omenjenih storitev. Hkrati pa skrbijo za usposabljanje nove generacije strokovnjakov in skušajo s spodbujanjem raziskovalnih dejavnosti prispevati k razvoju medicinske stroke (Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca, 2019).

SKUPNOSTNI PROGRAMI

Med skupnostne programe na območju Upravne enote Nova Gorica spadajo dnevni center Nova Gorica, Hiša dobre volje Miren in Hiša dobre volje Deskle. Namenjeni so osebam, ki ne potrebujejo celodnevne oskrbe, temveč le varstvo, pomoč ali kakovostno preživljanje prostega časa za določen del dneva. Pomagajo tudi pri podaljševanju bivanja starostnikov v domačem okolju. Dnevni center v Novi Gorici spada pod okrilje Doma upokojencev Nova Gorica, ki z aktivnostmi in dobro družbo pomaga starostnikom preživljanje »sivih« dni preživeti čim bolj pozitivno. V Hiši dobre volje pa nadgradijo dnevne aktivnosti s celotno oskrbo. So oblika dnevnega bivanja, kjer starostniki poleg nege, telovadbe in animacij prejmejo topli obrok, skrbijo pa tudi za razbremenitev svojcev in drugih družinskih članov (Dom upokojencev Nova Gorica, b. d.).

OSKRBOVANA STANOVANJA

V sklopu oskrbovanih stanovanj, ki predstavljajo varno in zadovoljno starost, je osebam v tretjem življenjskem obdobju omogočena oblika bivanja, prilagojena njihovim željam in potrebam. Gre za omogočanje aktivnega in samostojnega življenja starostnikov, pomoči pri bivanju s pomočjo čiščenja, pranja, organizirane prehrane, pri vzdrževanju osebne higiene in izvajanju dnevnih opravil ter pomoči pri ohranjanju socialnih stikov. V okviru oskrbovanih stanovanj je zagotovljena tudi celodnevna pomoč preko klicnih naprav za pomoč na daljavo. V Mestni občini Nova Gorica sta v letu 2006 Stanovanjski sklad Mestne občine Nova Gorica in Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja zgradila objekt ob Domu upokojencev Nova Gorica, v katerem je 28 oskrbovanih stanovanj. V objektu je šest garsonjer, 12 enosobnih in 10 dvosobnih stanovanj, ki se oddajajo po neprofitni najemnini (Stanovanjski sklad Mestne Občine Nova Gorica, 2020).

SKUPINE ZA SAMOPOMOČ

Skupine starih ljudi za samopomoč delujejo v okviru Medgeneracijskega društva za samopomoč Naše vezi Nova Gorica. Na tem območju je organizirano skupno dvajset aktivnih skupin, od tega jih sedem deluje v domovih za starejše, ostale pa so organizirane v Novi Gorici, Solkanu, Braniku, Prvačini, Šempasu in Oseku. V njih delujejo prostovoljci, ki organizirajo delo za vsaj deset članov, ki se srečujejo enkrat tedensko in na ta način ohranjajo pa tudi ustvarjajo novo socialno mrežo (Mestna občina Nova Gorica, 2007).

MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE

Namen medgeneracijskega središča je druženje, povezovanje, vzpostavljanje in tudi vzdrževanje prijateljskih vezi. Člani si lahko nudijo medsebojno podporo in pomoč ter hkrati razvijajo umske, ročne in druge fizične spretnosti in pozitivne življenjske naravnosti (Dom upokojencev Nova Gorica b. d.).

DRUŠTVO GO – SPOMINČICA

Spominčica – Alzheimer Slovenija je Slovensko združenje za pomoč pri demenci in je nepridobitno, samostojno in interdisciplinarno strokovno združenje. Namen združenja je zagotavljanje strokovne in učinkovite pomoči osebam z demenco in tudi njihovim svojcem ali skrbnikom. Gre za humanitarno organizacijo, ki ima hkrati status društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva. V okviru združenja deluje tudi GO – Spominčica, regijsko društvo za pomoč pri demenci za severnoprimorsko regijo, in sicer na naslovu Doma

upokojencev Nova Gorica, kjer so v tem okviru organizirane tudi skupine za samopomoč (Spominčica – Alzheimer Slovenija, b. d.).

CENTER ZA DNEVNE AKTIVNOSTI STAREJŠIH ŠEMPETER PRI GORICI

Center za dnevne aktivnosti starejših predstavlja prostor za druženje in aktivno udejstvovanje starejših. V njegovem okviru namreč potekajo različne individualne in skupinske aktivnosti, kot so tečaji, delavnice, predavanja in svetovalnice. Gre za prilagoditev dejavnosti željam in potrebam obiskovalcev. Včasih delavnice pripravijo tudi starostniki sami. Med ponujene aktivnosti spadajo tudi jezikovni tečaji, tečaji ročnih spretnosti, likovne delavnice, kuharske delavnice in mnoge druge rekreativne delavnice in dogodki. Center omogoča tudi medgeneracijsko druženje z mladimi, razstave in ekskurzije (Dom upokojencev Nova Gorica, b. d.).

1.5. SOCIALNO DELO NA PODROČJU DELA S STARIMI LJUDMI

Flaker (2012, str. 63) v knjigi *Direktno socialno delo* razlaga, da je socialno delo potrebno tam, kjer je nujna sprememba, kjer je stiska tako velika, da se ljudje z njo ne zmorejo več spopadati. Mogoče je tudi tam, kjer se že dogaja neka sprememba in ljudje potrebujejo podporo, ali pa tam, kjer se je sprememba že zgodila, moramo pa se še naučiti s tem živeti. »Socialno delo je torej inovacija, ustvarjanje novega in soočanje z novim. Je vedno znova enkratna kreacija. Je umetnost in znanost hkrati.«

Socialno delo je vse od svojega nastanka polno protislovij, tako v svoji družbeni vlogi kot tudi sebi samem. Dogajajo se hitre družbene spremembe, spreminjajo se potrebe prebivalstva in tudi pogoji za uresničitev socialne varnosti in uveljavljenost človeka v odnosih. Posledično se od socialnih delavcev zahteva hitro prilagajanje (Milošević Arnold, 1984, str. 1).

Milošević Arnold, (2003, str. 1–7) socialno delo opredeli kot stroko, ki si prizadeva za dobrobit vseh ljudi tako, da pomaga posameznikom, družinam, organizacijam in skupnostim pri doseganju življenjsko pomembnih ciljev. V nadaljevanju razlikuje dva temeljna načina prakse socialnega dela: splošno socialno delo, kjer socialni delavec upošteva človekove potrebe in išče vire, s katerimi bo lahko ta svoje potrebe tudi zadovoljil, in hkrati opravlja naloge, s katerimi pripomore k izboljšanju življenjskih razmer za ljudi. Druga delitev pa je specialistično socialno delo, kjer gre za zagotavljanje posebnih vrst storitev. Bolj kot so neke potrebe človeka specifične, več poglobljenega znanja in specialističnih prijemov potrebuje socialni delavec. Socialno delo s starimi ljudmi oziroma gerontološko socialno delo je

specifika socialnega dela. Ob samem nastanku stroke, zaradi povezovanja potreb starih z revščino, odvisnostjo in dobrodelnostjo, socialni delavci niso želeli delati s starostniki. Šele v drugi polovici 20. stoletja so se začele razvijati storitve prilagojene potrebam starih ljudi.

Hall (2012, str. 32) govori o teoretičnih okvirih za socialno delo v praksi, kjer po avtorju Paynu (2006) povzame tri glavne vloge oziroma pristope socialnega dela:

- Individualizem-reformizem se nanaša na socialno delo kot na dejavnost, katere cilj je individualno zadovoljevanje potreb po socialnem varstvu. Socialno delo opravlja vlogo socialnega reda in pomaga pri ohranjanju socialne kohezije z učinkovitim zagotavljanjem socialnih storitev.
- Socialistični kolektivi: pristop se osredotoča na spodbujanje sodelovanja v družbi, da bi najbolj zatirani in prikrajšani dobili moč in prevzeli nadzor nad svojim življenjem. Gre za to, da ima socialno delo transformacijsko vlogo, s katero pomaga spremeniti družbe, da bodo te bolj vključujoče in podpirajoče.
- Refleksno-terapevtski pristop je osredotočen na spodbujanje in olajšanje osebne rasti, tako da se ljudem omogoči soočanje s trpljenjem in prikrajšanostjo, ki jo doživljajo. To je terapevtska vloga, ki pomaga posameznikom, da razvijejo svoje sposobnosti v družbenih odnosih.

Socialno delo s starimi ljudmi je torej specifično področje dela, zato ga mnogi avtorji povezujejo z gerontologijo. Koskinen (1997 v Mali, 2008, str. 64–65) ga zaradi gerontoloških značilnosti poimenuje subspecialno socialno delo. Socialno delo s starimi je drugačno, ker socialni delavci pri delu potrebujejo specifična znanja, ocenjujejo emocionalne, kognitivne in socialne zmožnosti, iščejo tudi vire, da lahko star človek čim več časa ostane v domačem okolju. Socialni delavec lahko ljudem pomaga na način, da povečuje zmožnosti in sposobnosti za spopadanje s težavami starih ljudi, kjer lahko naleti na ranljivost, demenco, osamljenost, družine v stiski, zelo stare ljudi, različne narodnosti starih ljudi, osebe s posebnimi potrebami, slepe stare ljudi, alkoholizem pri starih ljudeh, stare ljudi, ki živijo sami, stres v starosti, samomorilnost med starimi ljudmi, nasilje, različno spolno usmerjenost, posledice holokavsta in drugo problematiko. Gre za to, da v različnih situacijah išče ustrezno pomoč različnih služb in je koordinator pomoči. Pomembna pa je tudi njegova vloga pri pomoči in podpori družine, še posebej kjer gre za starostnike z demenco. Družini in starostnikom lahko pomaga ne samo s podporo, temveč s širjenjem informacij,

usposabljanjem za delo, povezovanjem socialne mreže in pomočjo pri uveljavljanju in pridobivanju pravic (Mali, 2008, str. 65).

1.5.1. ZNANJA NA PODROČJU SOCIALNEGA DELA S STARIMI LJUDMI

Na področju socialnega dela s starimi ljudmi mora imeti socialni delavec za uspešno delo specifična strokovna znanja, ustrezen odnos do starih ljudi in tudi sposobnost soočenja z nekaterimi etičnimi dilemami. Socialni delavec mora torej poleg osebnostnih lastnosti imeti ustrezna znanja, da lahko razume probleme te skupine prebivalstva in je tudi usposobljen za nudenje individualno prilagojene oblike pomoči starim ljudem (Milošević Arnold, 2003, str. 1).

Kot študentka socialnega dela in kot bodoča socialna delavka se mi zdi prav, da se obrnem na različne koncepte socialnega dela s starimi ljudmi, ki jih je navedla Milošević Arnold (2003, str. 12–13):

- Partnerstvo, kjer gre za sodelovanje in zaupanje med uporabnikom in socialnim delavcem. Socialni delavec upošteva pravice uporabnika, mu pomaga pri uveljavljanju le-teh in s tem ima uporabnik večji nadzor nad svojim življenjem.
- Krepitev moči, kjer gre za iskanje virov moči uporabnikov, da pridobijo večji vpliv nad svojim življenjem.
- Zagovorništvo, kjer se socialni delavec preko intervencije ali pa s krepitvijo moči zavzame za pravice uporabnikov.
- Skupnostna skrb, kjer je cilj večanje kakovosti življenja in vzpostavljanje socialnih mrež za lažje dopolnjevanje neformalne in formalne pomoči.
- Skupine za samopomoč, kjer se člani, ki imajo iste potrebe in probleme, podpirajo in izmenjujejo izkušnje in si nudijo medsebojno podporo za lažje reševanje problemov.
- Antidiskriminacijska praksa, kjer gre za prakso, usmerjeno proti predsodkom in negativnemu odnosu do ljudi na podlagi rase, spola, religije in etnične pripadnosti. Pri delu s starimi ljudmi gre za posebno vrsto diskriminacije na podlagi stereotipnega posploševanja značilnosti starih ljudi, ki ji pravimo agizem.

Pomembno je, da socialna delavka pozna vse možne vire pomoči in storitev, ki so na voljo za stare ljudi, hkrati pa mora vključevati neformalne in formalne vire pomoči in podpore in oboje povezati v učinkovit sistem pomoči konkretnemu staremu človeku glede na njegove potrebe.

Tisti starostniki, ki prekoračijo 85 let, imajo pogosto še bolj izrazite potrebe v primerjavi z drugimi (Milošević Arnold, 2003, str. 32).

Charles Zastrow (1992 v Milošević Arnold, 2000, str. 256) opiše profesionalne vloge socialnih delavcev:

- Usposobljevalec (angl. *enabler*): socialni delavec pomaga starim ljudem pri izražanju njihovih potreb, razjasnjevanju in identifikaciji problemov in tudi pri iskanju najprimernejših strategij za njihovo rešitev in razvijanje sposobnosti za premagovanje življenjskih težav. Ta vloga socialnega delavca je primerna zaradi omogočanja ohranjanja avtonomije in samospoštovanja uporabnikov.
- Povezovallec (angl. *broker*): socialni delavec zastopa in povezuje posameznike in skupine, ki potrebujejo pomoč z že obstoječimi službami, ki razpolagajo z ustreznimi viri, z namenom zagotavljanja ustrezne pomoči.
- Zagovornik (angl. *advocate*): socialni delavec v vlogi zagovornika zbira podatke o potrebah uporabnikov ali skupin uporabnikov, da se lahko pogaja z ustreznimi službami in vpliva na odločitve institucij glede njihove politike na posameznem področju. Predvsem takrat, ko institucije ne odgovarjajo na potrebe ljudi.
- Aktivist (angl. *activist*): socialni delavec poskuša doseči potrebne spremembe na globalni ravni, njegov cilj je sprememba politike institucij do pomembnih družbenih vprašanj, kot so prikrajšanost, neenakopravnost in rasizem.

Kot dodatne profesionalne vloge Zastrow (1992 v Milošević Arnold, 2000, str. 256) navaja vloge svetovalca, načrtovalca, organizatorja, koordinatorja, konzultanta, mobilizatorja in druge. Compton in Galaway (1986 v Milošević Arnold, 2000, str. 256) pa opisujejo še druge profesionalne vloge:

- Učitelj (angl. *teacher*): socialni delavec daje informacije in posreduje potrebna znanja in spoznanja uporabnikom. Na ta način se uporabniki učijo vsega, kar jim bo pomagalo, da bodo lahko boljše funkcionirali v življenju. Ta vloga je pri delu s starimi ljudmi pogosta.
- Posrednik (angl. *mediator*): socialni delavec pomaga pri interpretaciji uporabnikovih potreb drugim strokovnjakom ali institucijam in posreduje tudi pri reševanju konfliktov med uporabniki in drugimi posamezniki ali skupinami.

- Svetovalec (angl. *counselor*): socialni delavec usmerja posameznike, družine, skupine in skupnosti s pomočjo nasvetov in prikazovanja alternativnih možnosti. Daje podporo pri zastavljanju ciljev in posreduje potrebne informacije.
- Koordinator/nosilec primera (angl. *case manager/coordinator*): socialni delavec vse pogosteje, morda še posebej pri delu s starimi ljudmi, opravlja vlogo nosilca primera oz. koordinatorja. Pri tem gre za posredovanje med uporabnikom in njegovim okoljem.
- Oskrbovalec (angl. *care manager*): socialni delavec zagotavlja potrebne storitve za oskrbovanje uporabnika in usklajuje delo različnih izvajalcev, še posebej pri delu s starimi ljudmi, ki potrebujejo dobro in zanesljivo organizirano pomoč.
- Priskrbovalec (angl. *outreach*): socialni delavec posreduje različne storitve materialno ogroženim uporabnikov, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za zadovoljitev potreb.

2. OPREDELITEV PROBLEMA

Za raziskavo z naslovom *Odzivi socialnega dela na potrebe starostnikov na območju Upravne enote Nova Gorica* sem se odločila na podlagi obvezne prakse, ki sem jo v tretjem in četrtem letniku opravljala na Centru za pomoč na domu v Novi Gorici. V tem času sem se namreč soočila in seznanila s problematiko staranja in potreb starih ljudi, ki se pojavljajo skozi njihov vsakdan. Prav tako sem opazila, da se mnogi znajdejo v stiski, ko ne morejo dobiti potrebne pomoči zaradi prenapolnjenih domov za starejše in dolgih čakalnih vrst za pomoč na domu. Ob pogovorih s socialnimi delavkami glede problematike starih ljudi sem ugotovila, da mnogi niti ne vedo, katere pomoči so sploh na voljo v lokalnem okolju in se posledično znajdejo v težavah, ko bi želeli pomagati starejšim. Ker sem ravno v času prakse v tretjem letniku razmišljala, o čem bi bilo smiselno pisati v diplomskem delu, sem od takratne mentorice prejela spodbudne besede o mojem razmišljanju glede omenjene problematike. Zanima me predvsem, kako problematiko vidijo zaposleni na področju socialnega dela s starimi ljudmi in kako se z njo soočajo. Raziskava bo zato temeljila na intervjujih s socialnimi delavkami in delavci, ki so zaposleni v domovih za starejše, centru za pomoč na domu, centru za socialno delo in drugih ustanovah oziroma organizacijah.

Namen raziskave je predvsem vpogled v oblike pomoči za stare ljudi, ki so trenutno na voljo v lokalnem okolju, in načine pomoči, ki jih nudijo posamezne ustanove, organizacije in društva. Osredotočila sem se tudi na spoznavanje potreb, ki jih imajo starostniki v tretjem življenjskem obdobju, in njihovo zadovoljitev. Z raziskavo pa bi rada ljudi tudi dodatno seznanila z omenjeno problematiko in jih spodbudila k večji ozaveščenosti in pomembnosti socialnega dela na tem področju.

Cilj raziskave je izvedeti, katere oblike in vrste pomoči nudijo posamezne organizacije, ustanove in društva, ter ugotoviti (ne)ustreznost pomoči in oblike pomoči, ki zaenkrat primanjkujejo. Zanima me, kako organizacije in ustanove med sabo sodelujejo in zakaj do sodelovanja pravzaprav pride, ter tudi vloga socialnega dela na področju s starimi ljudmi, in sicer kako zaposleni na področju starih ljudi vidijo pomembnost socialnega dela pri svojem delu in s katerimi ovirami se srečujejo. Rada bi izvedela tudi, kaj bi socialni delavci še potrebovali, da bi lažje uresničevali svoje poslanstvo.

Moja raziskovalna vprašanja so naslednja:

- Kakšne so temeljne vrste in oblike pomoči za starostnike v lokalnem okolju?
- Kako bi opisali ustreznost ponujenih oblik pomoči?
- Kaj bi ocenili kot neustrezno ali pomanjkljivo?
- S katerimi organizacijami in ustanovami se v lokalnem okolju največ povezujejo?
- Kakšna so mnenja socialnih delavcev o potrebah starostnikov, s katerimi se srečujejo pri delu?
- Kako bi opisali pomembnost socialne mreže starega človeka?
- Kakšna so mnenja o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi ljudmi?
- S katerimi ovirami se socialni delavci pri svojem delu srečujejo?
- Kaj bi potrebovali za uspešnejše delo in pomoč starostnikom?

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Izvedena raziskava je kvalitativna, empirična in eksplorativna. Kvalitativna raziskava je raziskava, pri kateri so zbrani besedni opisi in pripovedi osnovno izkustveno gradivo. To gradivo je obdelano in analizirano brez uporabe merskih postopkov (Mesec, 2009). Do izkustvenega gradiva sem prišla s pomočjo intervjujev s socialnimi delavkami in delavci na področju socialnega dela s starimi ljudmi. Raziskava je kvalitativna, ker sem dobljene podatke obdelala s pomočjo kodiranja, je pa tudi empirična, ker sem zbirala novo izkustveno gradivo. To gradivo nam pomaga pri preverjanju hipotez ali znanstvenem raziskovanju (Mesec, 2009, str. 84). Moja raziskava pa je hkrati tudi eksplorativna, saj na območju Upravne enote Nova Gorica še ni bilo nobene raziskave na to temo (Mesec, 2009).

Glavne teme raziskovanja so:

- oblike in vrste pomoči za stare ljudi, ki so na voljo v lokalnem okolju;
- sodelovanje ustanov, organizacij in društev za stare ljudi;
- ključne potrebe starostnikov kot jih vidijo socialni delavci in delavke;
- stiki in socialna mreža starostnikov;
- vloga socialnega dela na področju starih ljudi.

Omenjene teme sem uporabila kot glavne teme v merskem instrumentu in so bile uporabljene tudi za glavne smernice v pogovorih s socialnimi delavkami in delavci.

3.2. MERSKI INSTRUMENT

V raziskavi sem za merski instrument izbrala vprašalnik. »Merski instrumenti so lahko vprašanja, vprašalnik ali testi. To so različni pripomočki, ki jih uporabljamo pri merjenju« (Mesec, 2009:16). Vprašalnik je za vpogled na voljo pod točko Priloge.

Pred odhodom na teren sem vnaprej pripravila smernice s petimi glavnimi temami, ki so mi služile kot vodilo za lažje intervjuvanje. Glavne teme so, kot že omenjeno: oblike in vrste pomoči za stare ljudi v lokalnem okolju, sodelovanje organizacij, ključne potrebe starih ljudi, stiki in socialna mreža in vloga socialnega dela. Vprašalnik skupno obsega trinajst odprtih vprašanj, ki sem jih določila za lažje sledenje okvirni temi. Hkrati sem želela intervjuvancem na ta način pustiti odprt prostor za odgovore, da so nanje lahko svobodno odgovarjali in da jih ne bi pri odgovorih preveč omejila. Po potrebi sem postavljala tudi podvprašanja. Pridobljeni odgovori so zaradi tega bolj kakovostni.

3.3. POPULACIJA IN VZORČENJE

Za populacijo v raziskavi sem izbrala socialne delavce in delavke, ki so v letu 2020 zaposleni v ustanovah, organizacijah in društvih na področju starih ljudi na območju Upravne enote Nova Gorica. Stvarna opredelitev izbrane populacije so torej socialne delavke in delavci, zaposleni na področju socialnega dela s starimi ljudmi v letu 2019 in v letu 2020. Krajevna opredelitev so ustanove, organizacije in društva na območju Upravne enote Nova Gorica, časovna opredelitev populacije pa je med decembrom 2019 in februarjem 2020.

Skupno sem opravila šest intervjujev, in sicer z dvema socialnima delavcema in štirimi socialnimi delavkami, zaposlenimi na področju socialnega dela s starimi ljudmi. Dva intervjuja sem opravila na Centru za socialno delo Nova Gorica, dva na Centru za pomoč na domu Nova Gorica, enega v Domu upokojencev Nova Gorica in enega s socialno delavko, zaposleno v Splošni bolnišnici Dr. Franca Derganca. Vzorec raziskave je neslučajnostni in priročen, saj sem intervjuvala tiste socialne delavke in delavce, ki so bili v moji raziskavi pripravljeni sodelovati in s katerimi sem lahko uspešno stopila v stik, večinoma v času opravljanja obvezne prakse. Vse intervjuje sem opravila osebno na njihovem delovnem mestu oziroma v instituciji, v kateri so zaposleni. »Za neslučajnostni vzorec je značilno, da nima vsaka enota populacije pri izboru enake možnosti. Priročni neslučajnostni vzorec je torej

sestavljen iz enot, ki so raziskovalcu najbolj dostopne, najbolj pri roki« (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 153).

3.4. ZBIRANJE PODATKOV OZIROMA EMPIRIČNEGA GRADIVA

Potrebne podatke sem zbirala in pridobila s pomočjo delno strukturiranega intervjuja z metodo spraševanja. Med opravljanjem obvezne prakse v četrtem letniku sem navezala stike in se preko telefonskega klica in elektronske pošte predhodno dogovorila za srečanje.

Podatke sem zbirala od 5. 12. 2019 in z zbiranjem zaključila na 14. 2. 2020. S tremi intervjuvanci sem se za pogovor in pripravljenost na sodelovanje dogovorila osebno v času opravljanja obvezne prakse, ostale tri pa sem za sodelovanje zaprosila po telefonu. Vsem, ki so bili pripravljeni sodelovati v raziskavi, sem najprej pojasnila namen moje raziskave in kaj sploh raziskujem. Obljubila sem jim tudi anonimnost. Intervjujev prav tako nisem snemala, saj sodelujoči tega niso želeli, pač pa sem si natančno in sprotno zapisovala njihove odgovore. Vse intervjuje sem opravila v pisarnah socialnih delavcev oziroma na naslovu ustanove ali organizacije, kjer so zaposleni. Pogovori so v povprečju trajali od 30 do največ 60 minut.

Na srečo nisem imela večjih težav z iskanjem sogovornikov in potekom samega spraševanja. Vsi so mi radi priskočili na pomoč in se pri odgovarjanju zelo potrudili. Dali so mi kakovostne in jasne odgovore.

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Dobljeno gradivo sem analizirala kvalitativno. V nadaljevanju svojo analizo podatkov predstavljam s pomočjo primerov. Takoj po opravljenih intervjujih, ko sem imela še vse sveže podatke v spominu, sem s pomočjo Wordovega dokumenta vsak intervju dobesedno prepisala s pomočjo zapiskov, ki sem jih skrbno pripravljala in zbirala med pogovori. Sledil je drugi korak, določitev enot kodiranja oziroma klasificiranje teh enot. Določila sem tiste dele, ki so bili zame pomembni in relevantni in jih tudi smiselno uredila. Relevantne dele besedila sem zapisala pod glavne teme, ki sem jih uporabila kot smernice za intervju. Vsako pomembno izjavo sem tako označila z ustrezno šifro. Za šifre sem izbrala črke od A do F, primer: A1: »Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica, kjer sem tudi sama zaposlena«. Omenjeno je podrobneje prikazano v priloženih prilogah. Posameznim enotam sem pripisala pojme, ki sem jih kasneje po potrebi dodatno združila v podkategorije in tudi kategorije in nadkategorije.

Odprto kodiranje

Za odprto kodiranje sem za vsak intervju posebej uporabila tabelo. Tabela je sestavljena iz šestih stolpcev. V prvem stolpcu je zapisana številka izjave (npr. A1), sledi izjava sogovornika (»Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica, kjer sem tudi sama zaposlena«), sledi koda, ki označuje izjavo (Center za pomoč na domu Nova Gorica), podkategorija (socialna oskrba na domu), kategorija (vrste pomoči) in na koncu sledi nadkategorija (oblike in vrste pomoči v lokalnem okolju). Tako sem naredila za vseh šest intervjujev posebej.

Primeri odprtega kodiranja:

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	KODA	PODKATEGORIJA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
A1	»Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica, kjer sem tudi sama zaposlena«	Center za pomoč na domu Nova Gorica	Socialna oskrba na domu	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A2	»Na območju Upravne Enote Nova Gorica imamo štiri domove za stare: Dom upokojencev Nova Gorica«	Dom upokojencev Nova Gorica	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A3	»Na območju Upravne Enote Nova Gorica imamo štiri domove za stare: Dom Podsabotin«	Dom Podsabotin	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A4	»V okviru Doma upokojencev Nova Gorica je na voljo še Dnevni center«	Dnevni center Nova Gorica	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju

Po uspešnem odprtem kodiranju, je sledilo še osno kodiranje intervjujev, za lažji prikaz povezave med glavnimi temami. Celoten potek kvalitativne analize je shranjen pri avtorici diplomske naloge. Pod točko 8. Priloge, v nadaljevanju prilagam primer odprtega kodiranja intervjuja A (točka 8.3.) in intervjuja B (točka 8.4.). Na koncu pod točko 8.5. je priloženo še osno kodiranje.

Oсно kodiranje

Pri osnem kodiranju sem pod vseh pet glavnih tem oziroma nadkategorij, podrobneje razvrstila kategorije in pri nekaterih delih še podkategorije. Pod kategorije oziroma podkategorije je sledil prepis kod. To sem storila zaradi lepšega pregleda nad dobljenimi podatki.

Primer osnega kodiranja:

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

VRSTE POMOČI

- Institucionalno varstvo

Dom upokojencev Nova Gorica (A2) (B8) (C1) (D2) (E2) (F12)

Dom Podsabotin (A3) (B9) (C2) (D3) (E3) (F13)

Dom Gradišče (A5) (B12) (C4) (D4) (E4) (F15)

Medichotel (A6) (B13) (C3) (D5) (E5) (F14)

- Socialna oskrba na domu

Center za pomoč na domu Nova Gorica (A1) (B10) (C5) (D1) (E10) (F2)

- Skupnostni programi

Dnevni center Nova Gorica (A4) (B11) (C10) (D8) (E7) (F6)

Hiša dobre volje Miren (A10) (B6) (C12) (E12) (F8)

Hiša dobre volje Deskle (A11) (B7) (C11) (E13) (F7)

- Socialnovarstvena ustanove

Center za socialno delo Nova Gorica (A12) (B1) (C9) (D6) (E1) (F3)

- Druge organizacije, društva in oblike pomoči

GO – Spominčica (A7) (C15) (F5)

Medgeneracijsko središče (A8) (C6) (D7) (E9)

Skupine za samopomoč (A9) (B2) (C14) (D10) (E11) (F11)

Oskrbovana stanovanja (A14) (B4) (C8) (D11) (E8) (F10)

Društva upokojencev (B3) (D9) (F4)

Center za dnevne aktivnosti starejših Šempeter pri Gorici (B5) (C13) (E14) (F9)

Karitas (B32) (E16)

Rdeči Križ Slovenije Območno združenje Nova Gorica (E15)

Prodomi (D53)

- Bolnišnica

Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca (A13) (C7) (E6) (F1)

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

Rezultate, ki sem jih dobila s pomočjo analize intervjujev, bom zaradi lažjega in natančnejšega pregleda v nadaljevanju prikazala glede na pet glavnih tem moje raziskave. Teme so zapisane tudi pod poglavjem o vrsti raziskave.

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Oblike pomoči, ki so trenutno na voljo v lokalnem okolju, sem za lažji in natančnejši pregled že v analizi podatkov razdelila glede na institucionalno varstvo, socialno oskrbo na domu, socialnovarstvene ustanove, bolnišnico, skupnostne programe in druge organizacije, društva in oblike pomoči. V okviru te teme so me zanimali tudi načini pomoči, ki jih nudijo znotraj organizacij oziroma ustanov, zato sem v nadaljevanju to povezala.

Vsi sodelujoči v raziskavi so potrdili obstoj institucionalnega varstva oziroma domskega varstva na Območju Upravne enote Nova Gorica, in sicer so skupaj na voljo štirje domovi za starejše. Dom upokojencev Nova Gorica ((A2), (B8), (C1), (D2), (E2), (F12)), Dom Podsabotin ((A3), (B9), (C2), (D3), (E3), (F13)), Dom Gradišče ((A5), (B12), (C4), (D4), (E4), (F15)), Medichotel ((A6), (B13), (C3), (D5), (E5), (F14)). V okviru domov za starejše se izvaja zdravstvena in socialna oskrba stanovalcev: *Torej nudimo tako zdravstvene storitve (C16) kot socialno oskrbo (C17). Starostnikom nudimo primerne pripomočke, ki jih potrebujejo za gibanje in mobilnost, in razna držala, ki so nameščena v vseh prostorih, da so jim v oporo (C18).* Na razpolago so različne aktivnosti za aktivno preživljanje prostega časa, izbor pa je odvisen od želja stanovalcev: *Tisti, ki so željni druženja, imajo priložnost, da vzpostavijo stike z ostalimi stanovalci (C22) in se udeležujejo raznih umetnostnih dejavnosti, ki so na voljo v domu, s tem mislim na razne predstave, nastope pevskih zborov in ustvarjalne delavnice (C23).*

Ravno tako so vsi sogovorniki potrdili obstoj urejene socialne oskrbe na domu, in sicer v okviru Centra za pomoč na domu Nova Gorica ((A1), (B10), (C5), (D1), (E10), (F2)). Tako so zagotovljene storitve socialne oskrbe na domu uporabnikov, *ki imajo urejene pogoje za bivanje doma in v primeru invalidnosti, starosti ali kroničnih bolezni ne morejo sami poskrbeti zase. S tem spodbujamo življenje v domačem okolju (D13).* V določenih primerih lahko z vzpostavitvijo pomoči na domu začasno nadomestijo potrebo po institucionalnem varstvu. Center za pomoč na domu namreč nudi pomoč iz treh sklopov pomoči. To vključuje temeljna dnevna opravila, kamor spadajo: *pomoč pri oblačenju in slačenju (A15), umivanju*

(A16), *hranjenju* (A17), *opravljanju osnovnih življenjskih potreb* (A18) in *vzdrževanju in negi osebnih ortopedskih pripomočkov* (A19). Drugi sklop pomoči je sestavljen iz gospodinjskih opravil, kar vključuje: *prinašanje enega pripravljenega obroka hrane* (A20), *nabava živil* (A21) in *priprava enega obroka hrane* (A22), *pomivanje porabljene posode* (A23), *osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti* (A24) in *postiljanje in osnovno čiščenje spalnega prostora* (A25). Zadnji sklop opravil pa je sestavljen iz pomoči pri ohranjanju socialnih stikov, ki zajema: *vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom* (A26), *spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti* (A27), *informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca* (A28) in *priprava upravičenca na institucionalno varstvo* (A29).

Vsi sogovorniki so omenili tudi pomoči in storitve v okviru Centra za socialno delo Nova Gorica ((A12), (B1), (C9), (D6), (E1), (F3)). Center za socialno delo (v nadaljevanju CSD) lahko ponudi socialnovarstvene storitve: *Sem spadata prva socialna pomoč* (E18) in *osebna pomoč* (E19). Ena socialna delavka je povedala, da v okviru prve socialne pomoči nudijo uporabnikom pomoč pri prepoznavanju socialnih stisk in težav in jih po potrebi tudi informirajo glede obstoječih oblik pomoči in usmerijo na druge institucije ali ustanove. CSD v okviru javnih pooblastil nudi pomoč žrtvam nasilja v družini in ureja pravice na področju invalidskega varstva. *Ena izmed oblik pomoči so tudi pravice iz javnih sredstev, kamor spada denarna socialna pomoč* (E27), *izredna denarna socialna pomoč* (E28), *varstveni dodatek* (E29), *pravica do pogrebnine* (E30) in *posmrtnine* (E31). Center za socialno delo ureja tudi skrbništvo, bodisi za poseben primer ali skrbništvo nasploh, kar pa je od uvedbe nove družinske zakonodaje pristojnost sodišč. Socialna delavka je povedala še, da v okviru uveljavitve zakona o osebni asistenci obravnavajo veliko število invalidnih oseb, vendar te osebe spadajo v skupino do 65. leta starosti. Od reorganizacije centrov za socialno delo *delujeta v okviru Centra za socialno delo Severna Primorska dva koordinatorja, ki nudita pomoč osebam s težavami v duševnem zdravju* (E33). Poleg omenjenega socialne delavke in delavci opažajo, da se starostniki nanje obrnejo tudi, ko potrebujejo zgolj pogovor: *Nemalokrat se zgodi, da starostniki prosijo za pomoč pri urejanju odnosov bodisi z otroki ali drugimi družinskimi člani* (E23). Vloga centra je predvsem zaščita uporabnikov in tudi ukrepanje v nujnih primerih ali celo primerih, ko gre za slabo oskrbo. CSD v okviru javnih pooblastil nudi tudi pomoč žrtvam v primeru nasilja. Ko se človek znajde v stiski, se največkrat najprej obrne po pomoč na center za socialno delo. Navadno je center pristojen takrat, ko oseba nima svojcev, ki bi poskrbeli zanjo: *Tudi, če je uporabnik nameščen v*

bolnišnici, center uporabnika spremlja in prevzame odgovornost, dokler se ne najde ustrezna vrsta varstva oziroma pomoči (B22).

Pri vseh sogovornikih je bila omenjena tudi bolnišnica, ki igra pomembno vlogo, kar se tiče zdravstvene oskrbe in nege ne le starostnikov, temveč vseh prebivalcev nasploh. Govorim o Splošni bolnišnici Dr. Franca Derganca. Socialna delavka ima sedež v Stari Gori, kjer je oddelek za invalidno mladino in tudi za obravnavo starostnikov po poškodbah in boleznih. Socialna delavka je povedala, *da se na oddelku za invalidno mladino in rehabilitacijo – OIMR – v Stari Gori izvaja rehabilitacijska obravnava odraslih bolnikov po možganski kapi in tudi ostalih nevroloških obolenjih (F16). Ravno tako se izvaja rehabilitacija po poškodbah glave ali po operacijah na gibalih in amputacijah (F17). Poleg tega so bolniki redno vključeni v različne oblike terapij (F18), spremljamo pa tudi bolezni in stanja, ki se pojavijo med rehabilitacijsko obravnavo, jih diagnosticiramo in po potrebi napotimo k drugim specialistom (F19). Opravljamo pa tudi nego bolnikov z umetnimi odprtinami, izvajanje dihal skozi traheostomo in hranjenje po nazogastrični sondi (F20). V sklopu bolnišnice nudimo torej pomoč pri zdravstveni obravnavi in negi, ki jo izvajajo medicinske sestre in pristojne službe bolnišnice (F21). V rehabilitacijskem timu sodelujejo zdravniki, diplomirane medicinske sestre, srednje medicinske sestre, fizioterapevti, delovni terapevt, v določenih primerih logoped in socialna delavka. Zdravstveni tim bolnika sprejme v oskrbo in načrtuje predvideno zdravljenje. Treba je predvideti tudi zdravstveno oskrbo za čas po odpustu: V primeru, ko oseba po zaključenem zdravljenju ni sposobna samostojnega življenja doma, je potrebno predlagati, katera oblika pomoči bo zanj najbolj primerna (F23).*

Zanimivo je, da so se pri drugih oblikah pomoči, ki so na voljo, odgovori nekoliko razlikovali. Omenjeni so bili skupnostni programi, kamor spada: Dnevni center Nova Gorica ((A4), (B11), (C10), (D8), (E7), (F6)): *Dnevni center na primer pokrije »lep dan« za uporabnike in tu je predvsem ključno družabništvo (A34).* Med skupnostne programe spadata tudi Hiša dobre volje Miren ((A10), (B6), (C12), (E12), (F8)) in Hiša dobre volje Deskle ((A11), (B7), (C11), (E13), (F7)). Med vse ostale oblike pomoči, ki sem jih uvrstila v kategorijo – druge organizacije, društva in oblike pomoči – pa spadajo: GO – Spominčica ((A7), (C15), (F5)), Medgeneracijsko središče ((A8), (C6), (D7), (E9)), skupine za samopomoč ((A9), (B2), (C14), (D10), (E11), (F11)), oskrbovana stanovanja ((A14), (B4), (C8), (D11), (E8), (F10)), društva upokoјencev ((B3), (D9), (F4)): *društva upokoјencev na primer pridejo v poštev samo, ko so ljudje še v redu tako zdravstveno kot socialno in se na ta*

način lahko udeležujejo raznih izletov ali projektov in pokrivajo potrebo po družabništvu (A35). Tu moramo omeniti še Center za dnevne aktivnosti starejših Šempeter pri Gorici ((B5), (C13), (E14), (F9)). Vse omenjene organizacije imajo svoje poslanstvo. Zelo pomembno pa je, da na tem območju pri problematiki starejših veliko pripomoreta tudi organizaciji Karitas in Rdeči Križ: *Veliko dela opravi tudi organizacija Karitas, ki je ravno tako na voljo v lokalnem okolju. Njeni aktivisti hodijo k starim na dom oziroma po hišah in jim pomagajo* (B32). *Ne gre pozabiti tudi dobrodelne organizacije Rdeči križ Slovenije Območno združenje Nova Gorica* (E15) *in tudi organizacije Karitas, ki veliko pomaga starim s svojimi aktivisti* (E16).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Ustreznost oziroma neustreznost obstoječih pomoči je ena izmed najpomembnejših tem moje raziskave. V nadaljevanju bom najprej prikazala (ne)ustreznost ali pomanjkljivosti za nekatere organizacije posebej, saj so sogovorniki v večini začeli z opisovanjem pomoči, ki se tiče organizacije ali ustanove, v kateri so zaposleni. Kasneje pa bom prikazala še rezultate, ki veljajo na splošno za območje Upravne enote Nova Gorica.

Socialni delavec iz Doma upokojencev Nova Gorica je povedal, da storitve ocenjuje kot uspešne, saj so te prilagojene starostnikom glede na njihove potrebe: *Ocenil bi, da so v domovih za stare oblike pomoči ustrezne, glede na to, da domsko življenje ponuja vse, kar naj bi oseba potrebovala za življenje* (C35). Kot je bilo že omenjeno pri poglavju o vrstah pomoči, ki jih nudijo domovi, so storitve zbrane na enem mestu in posledično ni večjih ovir pri dostopnosti do le-teh. Vendar pa prihaja do težav zaradi tudi večletnih čakanj na prosto mesto v domu in premajhnega števila enoposteljnih sob: *Problem pa je v predolghih čakalnih vrstah na dom* (C37). Socialni delavec omenja naslednje: *če uporabniki ne dobijo mesta v domu, se napotijo na center za pomoč na domu, da v tem času prejemajo vsaj topel obrok* (C38). *Na žalost, so tudi tam vrste sedaj zelo dolge in težko je vse, ki pomoč potrebujejo, takoj vključiti v sistem pomoči* (C39). Z njim se strinjajo tudi ostali sogovorniki: *manjkajo prosta mesta v domovih za starejše* (E51), *predvsem na varovanih oddelkih, ki sprejemajo starostnike z demenco* (E52). Poleg pomanjkanja prostih mest pa je poudaril še naslednje: *življenje v domu je vseeno življenje v instituciji* (C43). *Način in oblika domskega življenja je organizirana za vse enako, kar pomeni, da se je treba držati reda in pravil* (C44). *Ne morejo izbirati hrane, jedilnik je pač enak za vse razen za tiste, ki imajo diete* (C45). Težave so torej pri organizaciji dela, ki je usmerjena preveč na splošno in ne na posameznike. Upravičenost

do pomoči pa poteka glede na zakonske predpise: *zakon dopušča, da presodiš situacijo oziroma socialno stisko osebe, ampak je tu težava, saj je uporabnikov ogromno, in kako boš ti odločil, kdo je bolj potreben pomoči in kdo si, da boš ocenil, kdo jo bolj rabi* (C40). Socialni delavec s centra za socialno delo poudarja: *Poleg tega bi jaz pri svojem delu potreboval predvsem v domovih za stare proste kapacitete za krizne namestitve* (B82).

Socialni delavki s centra za pomoč na domu poudarjata, da so trenutno pomoči, ki jih nudijo, ustrezne: *Konkretno v okviru CPD se mi zdi, da so trenutno ustrezne vse oblike pomoči, ki jih nudimo, predvsem družabništvo* (A37). *Definitivno je dobro to, da lahko ponudimo tri različne oblike pomoči in da se da pomoč kombinirati* (A38). Druga sogovornica pa je poudarila še: *Konkretno za center za pomoč na domu se mi zdi ustrezno, da ponujamo pomoč tudi ob vikendih in praznikih* (D39) *in seveda večernih urah, ko ljudje potrebujejo menjavo plenice ali umivanje* (D40). *Poleg tega se mi zdi ustrezno, da skuša vedno več občin poskrbeti zato, da bi nudile pomoč ob vikendih, saj tega ni še povsod* (D41). Problem pa se pojavi v predolgi čakalni vrsti na upravičenost pomoči: *Problem so predolge čakalne vrste in veliko število starih, ki nujno rabijo pomoč* (A36). *Kar se tiče večernih terminov in pomoči ob vikendih pa je še en problem zraven, sej je teh premalo na voljo, so pa najbolj željeni* (A40). To pa ni edina težava, saj opažajo še pomanjkljivosti oziroma neustreznosti, in sicer ocenjujeta, da bi bilo treba urediti storitve znotraj sklopa gospodinjske pomoči: *Izboljšati ali urediti bi bilo potrebno še gospodinjsko pomoč v okviru socialne oskrbe na domu, ki sedaj vključuje le osnovno čiščenje, ki je za marsikoga premalo* (D44). Na terenu pa se srečujejo še s težavo zaradi premajhnega sodelovanja s patronažno službo: *Poleg tega bi morali več sodelovati s patronažno službo, saj pri nas ne opravljamo zdravstvenih storitev, ki jih uporabniki zelo potrebujejo* (D45). *Primanjkujejo pa vsekakor tudi zdravstvene storitve, ki jih socialne oskrbovalke ne smejo opravljati* (A42). Zelo pomembna se mi je zdela informacija, ki jo je podala socialna delavka, zaposlena na centru za socialno delo. Zaradi omenjene težave, čakanja na prosta mesta in začetek določene pomoči, se v stiski uporabniki obračajo na neformalne pomoči, kot so na primer Prodomi. Dejstvo pa je naslednje: *take vrste pomoči pa so še bolj drage in za mnoge finančno nedostopne, takrat pade breme na svojce* (E54).

Zanimivo je bilo, da so skoraj vsi sogovorniki ocenili, da na območju Upravne enote Nova Gorica v največji meri primanjkujejo organizirani prevozi ((B41), (C41), (D47), (D55)). Sogovornica poudarja: *na splošno pa vidim problem v primanjlovanju organiziranih prevozov za starostnike* (D47). Nekateri namreč nimajo nikogar, ki bi jih lahko odpeljal na

pregled k zdravniku ali po nakupe v trgovino. Socialni delavec s centra za socialno delo je poudaril, da center za socialno delo ne more biti odgovoren za prevoze ljudi. Poleg tega so težave vidne tudi pri pomanjkanju spremstva: *Spremljavo v bolnišnico, trgovino, če je ta oddaljena od kraja bivanja ali pa nimajo svojcev* (B42). Tu se torej pojavlja vprašanje glede rešitve v nujnih primerih. Zelo pomemben podatek je tudi pomanjkanje oskrbe za ostarele odvisnike: *Ti živijo sami v revščini in že okoli dopolnjenega 50. leta starosti obležijo zadeti, zanemarjeni v osami. Zanje nima kdo poskrbeti, a se o tem na žalost nič ne govori in premalo ukrepa* (B43). Trenutno zanje nihče ne poskrbi in tudi ni veliko govora o tem, kako in če se bo glede tega kaj ukrepalo. Poleg tega pa zakon ne dopušča namestitve v domove osebam, ki so brez slovenskega državljanstva.

Poleg organiziranih prevozov sogovorniki primanjkljaje vidijo tudi v primeru oskrbovanih stanovanj in skupin za samopomoč: *ta, ki so na voljo, namreč ne funkcionirajo kot prava varovana stanovanja, imajo zaposlenega le hišnika, ki poskrbi za tehnično delo in to je vse, torej so bolj oblika navadnih stanovanj* (B39), *pred leti je bilo organiziranih tudi več skupin za samopomoč, sedaj pa te znatno primanjkujejo* (B40). Nova Gorica je mesto, kjer veliko ljudi živi v blokih brez dvigal. Lahko si predstavljamo, kakšna je mobilnost starega človeka, če mora vsak dan prehoditi večje število stopnic, hkrati pa na doseg nima nobene osebe, ki bi mu lahko pomagala ali na primer opravila nujne nakupe v trgovini in lekarni. Socialni delavec doma za starejše je zato poudaril: *Potrebno bi bilo predvsem v centru Nove Gorice urediti dvigala v blokih* (C49), *prilagoditi arhitekturo in uvesti »pravilo«, da sosed sosedu pomaga* (C50). *Na ta način bi ljudje lahko lažje in več časa živeli tudi v domačem okolju. Mogoče bi lahko uvedli izmenjave stanovanj, veliko stvari se da spremeniti, če se to želi* (C51). Poleg tega bi na splošno potrebovali tudi več skupnostnih programov, da bi stari ljudje kakovostno preživljali dneve in ne bi bili vpeti le v zavodsko oskrbo: *S širitvijo skupnostnih programov bi dosegli več medgeneracijskega povezovanja, ki sedaj primanjkuje* (C48).

Pri vprašanju o pomanjkljivostih oziroma neustreznostih pomoči sem pridobila še druge zanimive informacije: *Primanjkujejo oblike pomoči v smislu bivanja starejših v domačem okolju za dalj časa* (E49). To vključuje tudi večji obseg pomoči na domu, kar bi za mnoge pomenilo, da lahko ostanejo v domačem okolju. Dogaja pa se tudi to, da se morajo ljudje, ki neuspešno zaprosijo za pomoč, obrniti na zasebne izvajalce pomoči, katerih cene so zelo visoke in posledično prihaja do finančnih stisk. Vemo namreč, da so pokojnine nizke, svojci pa ne zmorejo dodatnih bremen. Sogovornica je povedala: *Za tiste oblike pomoči, na katere je*

potrebno dalj časa čakati, se morajo uporabniki v stiski obrniti na privatne – neformalne pomoči, kot so na primer pri nas Prodomi (E53). Take vrste pomoči pa so še bolj drage in za mnoge finančno nedostopne, takrat pade breme na svojce (E54).

Tudi v bolnišnici se srečujejo s podobnimi problemi, ko paciente po predvidenem zdravljenju ali rehabilitaciji odpustijo v institucionalno ali pa domačo oskrbo: *Opažam, da primanjkuje predvsem prostih kapacitet v domovih in zato uporabnikov ni kam namestiti, sploh takrat, ko ti nimajo svojcev ali pa svojci ne zmorejo skrbeti zanje (F38). Razlogi so različni, nekateri so še v službi, imajo svoje družine in časa enostavno primanjkuje. Nekateri sploh ne znajo poskrbeti za nepokretno osebo (F39). Spet drugi imajo finančne težave in si ne morejo privoščiti ustrezne pomoči (F40). In ker so vrste tako za domove kot na primer pomoč na domu predolge, so uporabniki primorani plačevati neformalno oskrbo, za katero pa vemo, da je ta še dražja in za večino finančno nedostopna (F41). Dejstvo je, da na splošno primanjkuje pomoč za starejše (F42).*

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

V intervjujih smo se dotaknili tudi teme sodelovanja organizacij, saj me je zanimalo, katere se med sabo največ povezujejo in kakšni so pravzaprav razlogi za to. Sodelovanje organizacij in ustanov je pomembno, če želimo poskrbeti za kakovostno in primerno pomoč uporabniku, saj ima vsaka svoje poslanstvo in nudi določene pravice in pomoči, ki se na nek način povezujejo z ostalimi. Med tistimi, ki se največ povezujejo in med sabo sodelujejo so: center za socialno delo ((A50), (C53), (D49), (F44)), center za pomoč na domu ((B46), (C52), (E60), (F45)), bolnišnica ((A51), (B48), (D48), (E58)), domovi za starejše ((B45), (E59), (F46)), kjer sta izpostavljena Dom Podsabotin ((A48), (C56), (D51)) in Dom upokojencev Nova Gorica ((A47), (D50)). Omenjena pa sta tudi dnevni center ((B47), (D52)) in zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (E62).

Razlogi za sodelovanje so različni in tudi odvisni od potreb uporabnikov. Socialna delavka v bolnici je povedala, da pri delu veliko sodeluje z ostalimi organizacijami in ustanovami, še posebej takrat, ko mora za paciente urejati primerno oskrbo po odpustu: *še posebej v primeru, ko gre za bolnike, ki po odpustu iz bolnišnice iz zdravstvenih ali socialnih razlogov niso sposobni za samostojno življenje (F43).* Na centru za socialno delo ocenjujejo, da je sodelovanje s strokovnimi delavci ključnega pomena, *saj se za obolelega človeka predvideva, da bo potreboval pomoč tudi doma (E61).* Ostali sogovorniki so nanizali še druge pomembne

razloge: sodelovanje z namenom vključevanja uporabnikov v domsko varstvo (A49), vzpostavitve uspešne zaščite uporabnikov (B44), urejanja socialnovarstvenih storitev (C54), krizne nastanitve v dom (C55), predvideva se potreba po pomoči doma (E61) in sodelovanje ob nezmožnosti samostojnega življenja (F43).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kljub zavedanju, da o potrebah težko spregovorimo v imenu drugih, se mi je zdelo smiselno izvedeti, kako socialni delavci ocenjujejo in vidijo potrebe starostnikov, saj so ravno oni tisti, ki so z njimi redno v stiku in morajo potrebe za dobro opravljeno delo tudi poznati.

Sogovornikom sem zato postavila vprašanje, kako bi opisali ključne potrebe starostnikov, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Navedli so potrebe, ki jih lahko razvrstimo na materialne in nematerialne. Ena izmed sogovornic je potrebe v veliki meri povezala z socialnimi mrežami starostnikov: *Stari, s katerimi se srečujem pri svojem delu, potrebujejo predvsem občutek sprejetosti (D53), in da se čutijo koristne (D54) in morajo imeti čim več družabnih stikov (D55). Torej njihove potrebe so potrebe po skrbi zanje (B51), varnosti (B52), bližini (B53), socialni mreži (B54), zaupanju (B55).* Tu gre bolj za opis nematerialnih potreb, pri čemer so navedeni občutki, čustva, socialna mreža, druženje, neformalna pomoč družine ali drugih družinskih članov. Na drugi strani je ena izmed sogovornic opisala potrebe po formalni pomoči ustanov, organizacij in društev: *Predvsem imajo potrebo po skrbi za osebno nego (A53), saj velika večina tega ne zmore več sama. Nekateri zaradi zmanjšanih zmognosti potrebujejo tudi pomoč pri gospodinjskih delih (A54).* Pomoč je lahko formalna ali neformalna. Če jo nudijo organizacije in ustanove, gre po večini za plačljive pomoči, ki so za nekatere zaradi nizkih pokojnih celo nedostopne in jih dodatno bremenijo: *Seveda jih skrbi tudi izpad dohodka oziroma prenizke pokojnine. Zaradi potrebe po dodatni formalni in neformalni pomoči, ki je dražja, jih nizke pokojnine dodatno bremenijo (A56). Veliko je starih, ki imajo potrebe po dodatni plačani oskrbi (C63) in plačljivih aktivnostih, ki so prilagojene zanje (C64).* Socialna delavka v bolnišnici se srečuje s starostniki, ki so v bolnišnico sprejeti zaradi različnih bolezni in poškodb in potrebujejo zdravstveno pomoč: *Po mojem mnenju so ključne potrebe starostnikov osredotočene predvsem na pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih funkcij (F47), potrebo po druženju (F48), zdravstveni oskrbi in negi (F49).* Večkrat pa gre tudi za potrebo po pomoči, po odpustu, saj človek ni sposoben samostojnega življenja in skrbi zase. V domovih za starejše se je najprej treba prilagoditi domskemu načinu življenja, ki je vseeno življenje v instituciji. To pomeni, da za vsakega

veljajo enaka pravila in red. Vedno več pa je v domovih tudi stanovalcev, ki imajo demenco: *v domovih je veliko stanovalcev, ki imajo demenco in ti imajo še večje potrebe po varnosti* (C62). Pri starostnikih opazajo, da je nujno tudi zavedanje o prisotnosti pomembnih drugih: *To pomeni, da se morajo zavedati, da obstaja v njihovi socialni mreži nekdo, na katerega se lahko v primeru stiske obrnejo in mu zaupajo. Omenjeno pa je v zadnjem času vse bolj težko* (D56).

Drugo vprašanje, ki sem ga zastavila v okviru te teme, je bilo, kako bi zaposleni opisali značilnosti starih ljudi kot skupine, s katero delajo. Odgovori so bili različni, ponavljali pa so se, da so stari ljudje osamljen del družbe ((A52), (B58), (D59), (E69)), ranljiva skupina ((B59), (D58), (E72), (F50)) in odvisni od pomoči drugih oseb ((C67), (D60), (E73), (F51)). V starosti se ljudje soočajo z novimi težavami in nalogami. Pri vprašanju o opisu značilnosti starih ljudi sta se najpogosteje pojavljala odgovora, da so stari zaradi izpada nekaterih stikov, smrti in manjšanja socialne mreže posledično zelo osamljeni, hkrati pa so tudi zelo ranljiv del družbe. Mnogi imajo tudi finančne težave in doživljajo stiske zaradi nezmožnosti plačevanja pomoči. *Ena od značilnosti je vsekakor, da potrebujejo pomoč pri življenjskih opravilih, če skrb prevzamejo otroci, se ti prej ali slej znajdejo v težavah zaradi preobremenjenosti. Takrat se na center obrnejo tudi otroci, saj so obupani* (B57), je povedal socialni delavec s centra za socialno delo. Seveda so zaradi šibkega zdravstvenega stanja ali pa preprosto zaradi starosti tudi odvisni od drugih, kar jih dela nesamostojne in mnogi zaradi tega izgubijo občutek vrednosti. Zanimiv je odgovor socialnega delavca, zaposlenega v domu za starejše: *sploh v Novi Gorici velika večina živi v blokih in še vedno je veliko stanovanj, ki nimajo urejenih dvigal, kar pomeni, da morajo, če želijo ven, hoditi po stopnicah* (C65). *Vemo pa, da je veliko takih, ki so bodisi zaradi zdravstvenih ali drugih stvari nezmožni biti mobilni* (C66). Omenjeno vpliva na dodaten izpad socialne mreže. Socialna delavka na centru za socialno delo je povedala, da *se v zadnjem obdobju pojavljajo predvsem dve skupini starostnikov, so ljudje, ki sicer imajo svojce in ožje družinske člane, ki bi zanje lahko poskrbeli, vendar se dogaja, da so otroci med seboj v konfliktnih odnosih* (E74). *Na drugi strani so starostniki, ki nimajo svojcev ali ožjih družinskih članov, ki bi zanje sploh lahko poskrbeli in zato ostajajo prepuščeni oblikam pomoči, ki so na voljo v lokalnem okolju* (E76). Na centru za socialno delo pa opazajo še, da so stari velikokrat žrtve obračunavanja v družini zaradi premoženjskih koristi. Socialna delavka, zaposlena na centru za pomoč na domu, je značilnosti starih ljudi opredelila glede na posamezne občine, kjer je opazila določene posebnosti: *V Brdih opozarjajo na to, da otroci svoje starše izolirajo v času, ko so otroci v službah, saj se bojijo,*

da bi se jim kaj zgodilo (A58). V Brdih so ljudje namreč vajeni delati in velja nenapisano pravilo, da kdor ne dela, ni nič več vreden. V Kanalu in okolici pa stari živijo v majhnih zapuščenih zaselkih, kjer ni več skoraj nikogar, ki bi jim lahko pomagal (A60). Znano je dejstvo, da se mladi zaradi lažje dostopnosti do služb in boljših življenjskih možnosti preseljujejo v večja središča ali predmestja.

STIKI IN SOCIALNA MREŽA

Na vprašanje, kako bi opisali socialno mrežo starostnikov in kako ta vpliva na njihovo življenje, sem dobila odgovore, ki so se v veliki meri povezovali s tistimi pri ocenjevanju in opazanju potreb starostnikov, s katerimi se srečujejo. Menim, da gre za to, da socialna mreža pripomore k pomoči, opori in kakovosti življenja tudi v tretjem življenjskem obdobju.

Socialna mreža je zelo pomembna v tretjem življenjskem obdobju (E77) in bistveno pripomore k kvaliteti življenja starih (E78). V primerih, ko imajo starostniki dovolj veliko socialno mrežo, lahko dalj časa ostanejo v domačem okolju in na ta način vzdržujejo stike z ožjimi družinskimi člani (E79), je razložila ena izmed sogovornic. Socialni delavec s centra za socialno delo socialni mreži pripisuje ključni pomen v starosti. Pravi, da jo navadno sestavljajo otroci in drugi družinski člani, lahko pa tudi drugi starostniki: Poleg tega, večja kot je socialna mreža, bolj so obkroženi z ljudmi in lažje premagujejo osamljenost. (B66). Z njim se strinja tudi socialna delavka v bolnišnici: definitivno pa socialna mreža zelo vpliva na njihovo življenje zato, da niso tako osamljeni in tudi, da jim kdo pomaga pri življenjskih opravilih (F55). Socialna mreža je odvisna od vsakega posameznika, saj si jo vsak skozi življenje ustvarja sam. Bolj kot se staramo, bolj opažamo, kako se naše socialne mreže manjšajo (D63), meni socialna delavka s centra za pomoč na domu. Starostniki, ki imajo v svoji socialni mreži otroke ali druge družinske člane, se precej zanašajo nanje pri iskanju pomoči. V kolikor jim pomoč družine ali pa formalna pomoč institucij ne zadostuje, lahko uporabijo kombinacijo obojega. Opažam, da so tisti starostniki, ki imajo otroke in druge sorodnike, veliko manj osamljeni in tudi bolj preskrbljeni (D64). Dobijo podporo od otrok in tudi pomoč pri opravljanju vsakdanjih opravil (D65), za katere ne zmorejo več poskrbeti sami. Tisti, ki so sami, potrebujejo veliko več dodatne formalne in neformalne pomoči (D66). Pri tistih uporabnikih, ki imajo na primer demenco, je sodelovanje s svojci še najbolj pomembno (A67). Tisti, ki bi lahko rekli, da super poskrbijo za svoje starše, so še vedno svojci. To pomeni, da je socialna mreža tista, ki kaže na to, kako se pomoč lahko pokriva in

kako lahko svojci in ustanova sodelujemo, če je le mogoče (A68), je povedala druga sogovornica s centra za pomoč na domu.

Socialna delavka s centra za socialno delo opaza tudi, da kjer otroci skrbijo za starše, je lažje usklajevati termine naše pomoči, če je le-teh premalo. Pri tistih uporabnikih, ki prejemajo le formalno pomoč, se vidi pomanjkanje, tako materialno kot nematerialno (A63). Ne gre pa le za pomembnost socialne mreže zaradi pomoči pri vsakdanjih življenjskih opravilih, ampak tudi za premagovanje osamljenosti in druženje z drugimi ljudmi ter medgeneracijsko sodelovanje. S tem se strinjajo v domovih za starejše: Vedno bolj opažam, kako pomembna je socialna mreža, še posebej v starosti (C69). Vidim, kako se stanovalci razveselijo obiskov družine ali prijateljev (C70). Glede na to, da življenje v domu za mnoge ni lastna izbira, jim stiki z družino ogromno pomenijo, bolj so nasmejani in tudi na zdravstvene težave lažje pozabijo (C71).

Pri vprašanju o pogostosti in načinih sodelovanja s svojci in drugimi pomembnimi osebami, so vsi sogovorniki opisovali veliko dobrega in rednega sodelovanja z njimi. Sodelovanje pri vseh poteka osebno, po telefonu ali v obliki sestankov in dogovorov na ustanovah. V domu redno sodelujejo z namenom pogovora o domskem življenju starostnika, njegovih željah in tudi potrebah. Skupaj tudi spremljajo zdravstveno stanje in sodelujejo že pri oddaji prošnje za selitev v dom. Socialna delavka v bolnišnici je sodelovanje opisala tako: S svojci sodelujem zato, da jim nudim podporo in jih informiram o možnih oblikah pomoči (F57), seznanim jih z raznimi socialnovarstvenimi pravicami ter jim pomagam pri njihovem uveljavljanju (F58). Prav tako se z njimi dogovarjam in trudim pri iskanju ustrezne institucionalne oskrbe (F59). Socialna delavka s centra za pomoč na domu pravi, da je sodelovanje s svojci ključnega pomena, če želijo kakovostno pomagati uporabnikom. Z njo se strinjajo tudi na centru za socialno delo: V večini primerov se na center obrnejo svojci, ko naletijo na težave pri urejanju oskrbe in pomoči za ostarele starše (E80). Sodelovanja z njimi je na splošno veliko (E81), vsaj v večini primerov. Sodelovanje s svojci starostnikov je tudi zelo pomembno, saj lahko skupaj skrbimo za interese starih (E82).

Na centru za pomoč na domu so socialne delavke redno v stiku s svojci, družinskimi člani ali skrbniki, ko je pomoč pri uporabniku že vzpostavljena, da se po potrebi storitve izboljša ali prilagodi. Redno se obveščajo o morebitnih spremembah in željah uporabnika in tudi v primerih povečanja obsega pomoči ali odpovedi le-te. Če se opazi kakršnokoli nezadovoljstvo ali oteženo delo na domu, se na centru skliče tudi sestanek z družinskimi člani (D72). Po

telefonu pa se dogovarjamo tudi, ko se dogovorimo za prvi obisk na domu pred vzpostavitvijo pomoči (D73) in ko je potreben nakup zdravstvenega pripomočka (D74). Če pride do nesodelovanja uporabnika s socialno oskrbovalko, se navadno dogovorimo za sestanek na centru (D75). V nekaterih primerih se je zgodilo že tudi, da otroci niso uredili bivanjskih pogojev za svoje starše in smo se morali na centru sestati zaradi tega (D76).

VLOGA SOCIALNEGA DELA NA PODROČJU DELA S STARIMI LJUDMI

Zavedam se, kako pomembna je vloga socialnega dela pri delu z ljudmi na sploh, saj socialni delavci delajo z ranljivimi skupinami, ki potrebujejo predvsem podporo, pomoč in občutek, da jim nekdo prisluhne. Skozi življenje ljudje doživimo tako vzpone kot tudi padce in vsak potrebuje osebo, ki mu bo v težkih trenutkih pokazala, da če je še tako težko, je vedno »luč na koncu tunela«. Zato me je za začetek zanimalo predvsem mnenje sogovornikov o pomembnosti socialnega dela: *Seveda se mi zdi vloga socialnega dela izredno pomembna na tem področju, saj je naše poslanstvo ljudem pomagati (E83). Predvsem pa jih podpreti in jim prisluhniti ob soočanju s stiskami in težavami (E84). Pomembno je, da jih opolnomočimo pri iskanju lastnih virov moči in skupaj z njimi soustvarjamo rešitve (E85). Pri svojem delu se osredotočamo predvsem na uporabnika in njegove potrebe (E86).* Všeč mi je bilo razmišljanje sogovornika, ki je povedal: *Lahko rečem, da »skočimo kot puščica«, kar pomeni, da hitro priskočimo na pomoč (B70). Mi smo tisti, ko smo na primer v primeru nasilja zaščitniki uporabnikov, smo vedno na strani ranljivih skupin (B71). Upoštevamo potrebe, želje in ostale okoliščine, v katerih se znajde določen uporabnik (B72). Vsakega tudi obravnavamo celostno in individualno, človeka ne smeš v nič prisiliti (B73).*

Socialna delavka v bolnišnici je poudarila pomembnost socialnega dela na primeru nalog, ki jih opravlja. Njena naloga je namreč svojce obvestiti o situaciji njihovega družinskega člana in jih na prihajajoče tudi pripraviti, poleg tega pa tudi narediti oceno življenjskih razmer in zmožnosti družine ter koordinirati multidisciplinarni tip. Socialno delo je opisala kot pomembno zaradi nudenja pomoči in podpore ne le uporabniku samemu, temveč tudi njegovi družini: *Tako kot je pomembna vloga zdravnika in zdravstvenih delavcev, je pomembna tudi vloga socialne delavke (F66). Jaz rada človeku prisluhnem in vedno sem pozorna na to, da ga obravnavam kot edinstvenega posameznika in njegove situacije ne posplošim na druge, predvsem pa skrbim za varen odpust iz bolnice (F67).* Prav tako je tudi socialni delavec v domu opisal mnenje o socialnem delu preko nalog, s katerimi se srečuje pri svojem delu. Zdi se mu pomembno, da jih stanovalci doma vidijo kot osebe, ki jim lahko zaupajo in se z njimi

pogovarjajo. Za stanovalce pravi: *Večkrat se oglasio v naših pisarnah in nam pripovedujejo, kaj se dogaja v domu, kaj je novega, in se zato tudi večkrat prijetno nasmejimo* (C79). *Drugače je naloga socialnega delavca predvsem sprejem uporabnika v dom in mu predstaviti domsko življenje in človeka tudi spoznati* (C80). *Poleg tega se za vsakega stanovalca posebej izdelava osebni načrt, ki se ga naknadno spreminja in dopolnjuje. S tem izveš veliko zanimivega o osebah, o njihovem življenju prej in se iz tega tudi veliko uporabnega naučiš* (C81). *Vloga socialnega dela je na tem področju zelo pomembna, ker razumemo človeka tudi na čustvenem področju, še posebej, ko gre za demenco* (A71). *Pomembno je ravno zavedanje o demenci, vseh spremembah v družini, ki jih prinese ta bolezen* (A73), je povedala socialna delavka s centra za pomoč na domu in poudarila, da sta pomoč in podpora večkrat usmerjeni tudi na svojce.

Biti socialni delavec ni lahka naloga. Za dobro delo potrebuješ znanje in izkušnje. Poleg tega se pri svojem delu srečuješ vedno z novimi primeri in situacijami in lahko večkrat naletiš na ovire. Zato je bilo drugo vprašanje, ki sem ga postavila v okviru te teme, vprašanje o ovirah, s katerimi se socialni delavci srečujejo pri svojem delu. *Največja ovira je seveda zakonodaja* (D81), je povedala socialna delavka s centra za pomoč na domu. *Ko se v praksi srečamo z realnimi težavami, ugotovimo, da na poti do rešitve zakonodaja naše delo samo še bolj zaplete in v resnici težav in problemov ne razrešuje, kvečjemu je nov zakon ali predpis samo še dodatna ovira in postopki se samo še dodatno zapletejo* (D82). Izjema ni niti delo socialne delavke v bolnišnici, ki pravi: *ena od ovir je vsekakor zakonodaja, ki socialne delavce pri svojem delu zelo ovira* (F68). *Čakamo tudi na zakon o dolgotrajni oskrbi, a iz tega že nekaj časa ni nič* (F69). *Poleg tega me zelo moti govor o tem, da smo socialni delavci odveč in da nas ne potrebujejo* (F70).

Na centru za socialno delo se strinjajo, da je delo preveč zakonsko omejeno, kar kaže na omejenost dela z uporabniki, *kar je po svoje zgrešeno, saj je vloga socialnega dela izredno pomembna za opolnomočenje starostnikov in svojcev, iskanje različnih virov in oblik pomoči, širjenje socialne mreže in nudenje opore v stiski. Poleg zakonodaje je prevelik tudi obseg delovnih nalog* (E89). *Posledično nam zmanjkuje časa za posvečanje zgolj uporabnikom* (E90). *Včasih so ovira celo osebne svoboščine drugega* (B75). Pri delu z brezdomci se velikokrat srečajo s pomanjkljivo higieno uporabnikov, ne morejo pa jih prisiliti, da bodo začeli skrbeti za higieno, saj bi bilo to nestrokovno in protiustavno. Na centru za pomoč na domu so sogovornice povedale, da so zakoni in normativi predvsem zelo zastareli. V domu za

starejše opažajo, da zaradi omejenosti z zakoni ne uspejo zadovoljevati vseh potreb stanovalcev: *Pojavlja se poostreno varstvo osebnih podatkov in obremenjevanje oseb zaradi dokumentacij v skrajnosti (C88). S tem preveč časa izgubiš pri delu s papirji, namesto da bi čas vložil v neposredno delo z uporabniki (C89). Ovira je tudi to, da znatno primanjkuje prostor za delo z ljudmi z demenco (C84). Potrebovali bi večje prostore, za izvajanje aktivnosti v domu (C85). V domu je tudi premalo enoposteljnih sob (C86), da bi si uporabniki lahko zbirali, ali bodo živeli v sobi sami.* Odločitev za selitev v institucionalno varstvo je za veliko ljudi težka, ker v družbi še zdaj prevladujejo predsodki o instituciji kot »zaporu«. Seveda je še težje, če v domu nimaš nobene intimne in zasebnosti, kot si je bil vaju doma. Socialni delavec poudarja še naslednje: *paziti pa moreš še na to, da ne »favoritiziraš« oseb. Dejstvo je, da ti je lahko nekdo bolj všeč in da se bolj povežeš, še posebej, ko si s časom omejen, se lahko zgodi, da se boš avtomatsko posvetil osebi, ki ti je bolj všeč. A z vsemi je potrebno na koncu delati enako (C90).* Pri obeh socialnih delavkah, ki sta zaposleni na centru za pomoč na domu, je bilo poudarjeno, da gre tudi za pomanjkanje znanja o zdravstvenem vidiku, ki pa je temeljni del osebne nege in oskrbe uporabnika: *Kot socialna delavka se pri delu srečujem predvsem s problemom, ker ne poznam dovolj zdravstvenega dela oziroma zdravstvenega vidika, ki je zelo pomemben del in zelo viden del v naši organizaciji (A74). Definitivno bi potrebovala dodatna izobraževanja in druga usposabljanja, da bi sama boljše razumela in tudi uporabnike in družine lažje ozaveščala o pripomočkih, možnostih in drugih zadevah (A75). Poleg tega pa bi seveda potrebovale na terenu še kakšno osebo iz zdravstvene stroke. Tako bi na obiskih na domu ta oseba presodila, kaj uporabnik potrebuje in kakšne vrste pripomočkov bi lahko imel (A76).*

Na vprašanje o dodatnih potrebah pri svojem delu so sogovorniki odgovarjali zelo različno. Zelo koristno se mi je zdelo, da so sami nizali veliko odličnih predlogov za spremembe in izboljšanje pomoči v prihodnosti. *Vesel bi bil, da bi imeli možnosti za ustrezne resurse (B76). Potrebovali bi predvsem več sredstev, ki bi jih namenila politika, država (B77),* je povedal zaposleni na centru za socialno delo. Njegova želja je tudi odpiranje novih domov in uveljavljanje novih načinov in oblik pomoči za starejše. Predvsem ko gre za krizne namestitve in osebe brez svojcev ali drugih družinskih članov in je center za socialno delo dolžen ukrepati. Domovi so prezasedeni in vse več je starostnikov, ki potrebujejo tudi štiriindvajseturno oskrbo. *V domovih za stare kot tudi v drugih organizacijah je glavni problem, da imamo zaposlenega premalo kadra (D83). To pomeni, da bi lahko dosti boljše delali in zagotavljali uspešno pomoč za uporabnike, če bi imeli več ljudi in ti bi delali na*

enakovreden način. V glavnem bi potrebovali dodatna usposabljanja tako za socialne oskrbovalke kot tudi socialne delavke, ki se v praksi v prvi vrsti z uporabniki tudi redno srečujejo in najbolj poznajo realno stanje v družbi (D84), je povedala zaposlena na centru za pomoč na domu. V primeru povečanja števila zaposlenih, bi se delo bolje porazdelilo in posledično bi imele socialne oskrbovalke in tudi socialne delavke več časa za neposredno delo in posvetitev uporabnikom na terenu. Problem pa vidim v tem, da na primer socialna delavka ali delavec, ki je zaposlen na centru za socialno delo, vse bolj postaja birokrat (D78). Na našem področju pa je koordinator pomoči na domu preveč v vlogi organizatorja storitev (D79). Ker mora socialni delavec skrbeti za koordinacijo pomoči z uporabniki, časa primanjkuje (D80), je še dodala. Poleg tega je pomembno tudi dejstvo, da se po prvem obisku na domu uporabnika, ki je pogoj za začetek pomoči na domu, socialne delavke le še redko srečajo z njim. Če delo in komunikacija s socialnimi oskrbovalkami in uporabniki poteka nemoteno, ni razlogov za ponoven obisk: Svojci se z morebitnimi vprašanji oglasijo kar na centru ali pa nam informacije posredujejo socialne oskrbovalke, ki so z uporabniki v vsakodnevem stiku. Socialne delavke tako nimamo več toliko dela z uporabniki, kar naj bi bilo naše poslanstvo (A83). Omenili pa so še potrebo po boljšem računalniškem programu Oskrba, kjer so vneseni vsi podatki o uporabnikih in je ključen za naše delo (A79).

Tudi v bolnišnici se strinjajo: Boljše bi bilo vsekakor, da bi imela še kakšno dodatno pomoč, primanjkuje namreč kadra (F71). Poleg tega pa si želim, da bi bile v domovih in tudi na centru za pomoč na domu manjše vrste, saj je drugače težko napotiti uporabnike ali jim pomagati do mesta v domu, ko so ti odpuščeni iz bolnice (F72). Potrebovali bi tudi bolj konkretna navodila, kaj naj socialni delavec stori v določenih primerih (F73). Dodatne možnosti, ko oseba na primer zavrne ali noče sprejeti pomoči, da človeka ne siliš v nekaj, česar noče storiti (F74). Čakamo tudi na zakon o dolgotrajni oskrbi, a iz tega že nekaj časa ni nič (F69). Socialni delavec iz doma za starejše je dodatne potrebe za delo povezal z ovirami, s katerimi se srečuje: Potrebno bi bilo prilagoditi domove, da bi bili čim bolj podobni življenju doma, tistega, kar so bili uporabniki vajeni doma (C91). Več kot z dobrimi domovi lahko dosežemo z boljšo in bolj ozaveščeno družbo. Predvsem pa rabimo ljudi v širšem okolju, ki so o spremembah, ki jih starost prinese, ozaveščeni, in to predvsem pri prepoznavanju demence in njenih posledic (C93). Opažam, da se ljudje na splošno premalo brigajo za druge. Prepoznati bi morali, da je kdaj potrebno priskočiti na pomoč. Premalo je solidarnosti med ljudmi (C94), je zaključil.

5. SKLEPI

OBLIKE IN VRSTE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

- Na območju Upravne enote Nova Gorica so na voljo institucionalno varstvo, socialna oskrba na domu, pomoč in storitve v okviru centra za socialno delo, skupnostni programi, bolnišnična oskrba in druge oblike pomoči in storitev.
- Domovi za starejše nudijo institucionalno oskrbo. Gre za celostno obravnavo človeka z izvajanjem zdravstvene in socialne oskrbe stanovalcev. Skušajo se približati življenju, ki ga je imela oseba pred odhodom v dom.
- Center za pomoč na domu nudi uporabnikom pomoč v treh sklopih. Pomoč pri opravljanju temeljnih dnevnih opravil, gospodinjsko pomoč in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov. Posledično začasno nadomestijo potrebo po institucionalnem varstvu.
- Center za socialno delo nudi socialnovarstvene storitve in izvaja javna pooblastila: prvo socialno pomoč in osebno pomoč. Urejajo pravice iz javnih sredstev in skrbništvo, nudijo pa tudi pomoč pri urejanju pravic na področju invalidskega varstva, zaščite uporabnikov in ukrepajo v primerih nasilja in kriznih situacij.
- Bolnišnica nudi zdravstveno oskrbo in nego ne le starostnikov, temveč vseh prebivalcev. Skrbijo za predvideno zdravljenje, varen odpust in primerno oskrbo po zaključenem zdravljenju doma.
- Druge organizacije, društva in oblike pomoči imajo različna poslanstva. Največkrat gre za pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, udeleževanju v raznih dnevnih aktivnostih, udeleževanju izletov in raznih projektov. Nekatera pa nudijo tudi finančno pomoč.

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

- Oblike pomoči in storitev so starostnikom prilagojene glede na njihove potrebe, zato so na splošno ocenjene kot ustrezne. Kot neustrezno je v glavnem ocenjeno čakanje na storitve in določene pomoči.
- V okviru centra za pomoč na domu je ustrezno predvsem kombiniranje različnih sklopov pomoči in nudenje oskrbe ob večernih urah, vikendih in praznikih. Težave pa se pojavljajo v dosegljivosti storitev, saj so čakalne vrste na pomoč zelo dolge.

- V okviru domov za starejše opažajo, da je prilagajanje domskega življenja na življenje, na kakršno so bili starostniki vajeni doma, ustrezno, hkrati pa so vse storitve na enem mestu in ni težav z dostopnostjo. Zelo velike težave pa se pojavljajo zaradi tudi večletnih čakalnih vrst na prosta mesta v domovih in prilagajanja institucionalnemu življenju, ki je omejeno s pravili.
- Bolnišnica nudi ustrezno zdravstveno oskrbo in nego, hkrati pa skrbi tudi za varen odpust in urejanje samostojnega življenja doma ali pa namestitve v institucionalno oskrbo.
- Na splošno na območju Upravne enote Nova Gorica primanjkujejo organizirani prevozi za starostnike za nujne opravke, spremstvo starostnikov, večje število skupin za samopomoč, nove oblike pomoči in domov za starejše ter izboljšave v okviru oskrbovanih stanovanj. Primanjkujejo pa tudi primerna oskrba in namestitve za ostarele odvisnike in osebe brez državljanstva.

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

- Organizacije in ustanove, ki se največ povezujejo, so: center za socialno delo, center za pomoč na domu, bolnišnica, domovi za stare in dnevni center.
- Razlogi za sodelovanje so različni in odvisni od potreb uporabnikov.
- Sodelovanje največkrat poteka z namenom kakovostne in primerne pomoči za posameznega uporabnika, zaščite, urejanja socialnovarstvenih pravic, vključevanja v domsko varstvo in ustrezne oskrbe zaradi nezmožnosti samostojnega življenja doma.

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

- Obstajajo materialne potrebe, ki so vezane na finančna sredstva: potrebe po dodatni plačani formalni ali neformalni pomoči, plačljivih aktivnostih, prilagojenih za stare ljudi, domskem varstvu in oskrbi na domu.
- Obstajajo tudi nematerialne potrebe, ki so vezane predvsem na čustva, občutja in neplačano pomoč: to so potrebe starostnikov po občutku koristi, sprejetosti, varnosti, bližini, zaupanju, neformalni pomoči družine ali druge osebe, po socialnih stikih in družbi.
- Stari ljudje so opisani predvsem kot osamljen del družbe, kot ranljiva skupina in so znani predvsem po odvisnosti od pomoči drugih oseb. V Novi Gorici starostniki večinoma živijo v blokih brez dvigal in na ta način doživijo dodaten izpad socialnih

mrež, prihaja do izolacij in nemobilnosti zaradi zdravstvenih težav. Mnogi doživljajo stiske zaradi pomanjkanja denarja in materialne ogroženosti. Večkrat pa so tudi žrtve družinskega obračunavanja.

STIKI IN SOCIALNA MREŽA

- Socialna mreža je v tretjem življenjskem obdobju zelo pomembna in bistveno pripomore h kakovosti življenja starih ljudi. V primerih, ko imajo stari ljudje dovolj veliko socialno mrežo, lahko dalj časa živijo v domačem okolju in lažje premagujejo osamljenost.
- Socialna mreža je odvisna od vsakega posameznika, s starostjo pa se socialne mreže manjšajo.
- Socialne mreže starostnikov v večini sestavljajo otroci, drugi družinski člani in partnerji. Pojavljajo se razlike med tistimi starostniki, ki imajo otroke ali druge družinske člane, in tistimi, ki so ostali sami.
- Sodelovanja organizacij in ustanov s svojci uporabnikov je veliko. Razlogi za to so različni, glavna pa sta dobrobit starostnika in da se poišče ustrezna in kakovostna pomoč zanj.
- Sodelovanje s svojci največkrat poteka osebno, po telefonu ali v obliki družinskih sestankov in dogovorov.

VLOGA SOCIALNEGA DELA NA PODROČJU DELA S STARIMI LJUDMI

- Socialno delo na področju starih ljudi je zelo pomembno, saj je glavno poslanstvo socialnih delavcev uporabnikom priskočiti na pomoč in jim nuditi podporo, hkrati pa razumeti človeka na čustvenem področju.
- Vloga socialnega dela je pomembna ne le za uporabnika, temveč tudi za oporo svojcem in drugim družinskim članom.
- Največje ovire, s katerimi se socialni delavci srečujejo pri delu, so: zakonodaja, saj jih ta pri delu z uporabniki zelo omejuje, problem so včasih tudi osebne svoboščine drugega, omejitve zaradi varstva osebnih podatkov, prevelik obseg delovnih nalog, primanjkovanje časa za neposredno delo z uporabniki in premajhno število zaposlenih. Težave se pojavljajo tudi zaradi pomanjkanja kadra v javnih programih in ustanovah za starejše.

- Na območju Upravne enote Nova Gorica obstajajo potrebe socialnih delavcev po: dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih, več možnostih za ustrezne resurse s strani države, po izdaji zakona o dolgotrajni oskrbi, po konkretnjših navodilih za delo in možnostih, ko oseba zavrne pomoč, po boljši organizaciji dela in prostih mestih v domovih ter pomoči na domu.

6. PREDLOGI

- Zaradi znatnega primanjkovanja prostih mest in dolgih čakalnih vrst v domovih bi bilo smiselno ne le odpirati nove domove za starejše, temveč oblikovati tudi druge oblike pomoči na tem območju.
- Dobro bi bilo aktivirati ponudnike za dokončanje gradnje stavbe, locirane v kraju Vrtojba, ki spada pod občino Šempeter - Vrtojba, ki je bila začeta z namenom odprtja novega doma za starejše. Gradnja se namreč že več let ni premaknila, stavba razpada, prebivalci pa so obupani, saj je mest v domovih vse manj.
- V domovih za starejše je nujno potrebno širjenje prostorov za izvajanje aktivnosti, predvsem pa več prostih enoposteljnih sob, da bi s tem dosegli več intimne in manj zadržkov pred selitvijo v dom. Ravno tako bi morali poskrbeti za povečanje števila mest na varovanih oddelkih za starostnike z demenco.
- Urediti je treba prosta mesta za primere kriznih namestitev, ko gre za uporabnike brez svojcev ali družine po odpustu iz bolnišnične oskrbe oziroma v primeru nezmožnosti za samostojno življenje. Enako velja v primeru oseb brez državljanstva, za katere zakon ne predvideva ustreznih nastanitev.
- Potrebna bi bila širitev obsega pomoči na domu, predvsem ob večernih terminih, saj so ti najbolj želeni. Posamezne občine, ki pomoči ob vikendih in praznikih ne omogočajo, bi bilo treba pozvati k ukrepom in se pogovoriti o nujnosti uvedbe in možnostih financiranja le-teh.
- Potrebna bi bila izboljšava in primerno vodenje oskrbovanih stanovanj, ki trenutno ne izpolnjujejo svoje funkcije.
- Ustanove in organizacije se srečujejo s pomanjkljivostmi, kar vpliva na kakovost izvajanja njihovih storitev. Za vsako izmed organizacij bi bilo smiselno izdelati načrt o primerih rešitvah in ga predlagati njihovim financerjem.
- Nujno je treba uvesti tako organizirano spremstvo uporabnikov, pri opravljanju nujnih obveznosti – odhodih v trgovino ali banko, kot tudi organizirane prevoze za starostnike, kot je to že na voljo v določenih občinah in tudi dobro deluje.

- Smiselno bi bilo uvesti izmenjavo stanovanj z mladimi; na ta način bi rešili problematiko pomanjkanja stanovanj za mlade in primanjkovanja neformalne pomoči za stare. Mladi bi starostnikom priskočili na pomoč pri osnovnih življenjskih nalogah, starostniki pa bi v zameno za to delili stanovanja. Takšna praksa se je vzpostavila v že kar nekaj evropskih državah.
- Širiti bi bilo treba tudi skupnostne programe, s katerimi bi dosegli več medgeneracijskega povezovanja in tudi ozaveščenosti o spremembah, ki jih prinaša starost. Gre za problem pomanjkanja solidarnosti med ljudmi.
- Smiselno bi bilo povečati število skupin za samopomoč, predvsem uvesti skupine tudi za svojce ali skrbnike starih ljudi, ki so zaradi svojega dela in družinskih obveznosti preobremenjeni in ne zmorejo skrbti zanje.
- Občine bi morale priskočiti na pomoč tudi pri sofinanciranju neformalnih pomoči, kot so na primer Prodomi, da bi starostniki v primeru prezasedenih formalnih oblik pomoči začasno prejeli pomoč zasebnih podjetij, katerih cene segajo v nebo.
- Smiselno bi bilo izdelati zloženko, ki bi vsebovala seznam vseh ponujenih oblik pomoči, ustanov, organizacij in društev za starostnike, da bi imeli tako na razpolago dokument, kjer bi si lahko ogledali in lažje izbirali med možnostmi, ki jih imajo na voljo. S tem bi dosegli boljšo informiranost in ozaveščenost med prebivalci.
- Po televiziji, medijih, radiu in drugih družabnih medijih bi morali redno širiti informacije o trenutnem stanju in spodbuditi mlade, da prostovoljno pomagajo in pokažejo več strpnosti ob sodelovanju s starimi ljudmi.
- Socialnim delavcem bi morali delodajalci omogočiti več usposabljanj in izobraževanj, ki jih potrebujejo pri svojem delu. To je pomembno zaradi same vloge socialnega dela in uresničevanja njegovega poslanstva.
- Nujno je zavedanje ministrstva in države o potrebi po spremembi in prilagoditvi zakonodaje za boljše neposredno delo in omogočanje blaginje prebivalcev. Zakonodaja socialne delavce pri delu preveč omejuje in je tudi precej zastarela.
- Povečati je treba število zaposlenih nasploh in s tem omogočiti lažje opravljanje dela v domovih, centrih za pomoč na domu in drugih pomembnih organizacijah. S tem bi

dosegli kakovostnejšo oskrbo in omogočili več neposrednega dela z uporabniki na terenu.

- Izdati je treba zakon o dolgotrajni oskrbi, saj je to zelo pomemben dokument, ki bi veliko pripomogel k delu socialnih delavcev.
- Potrebovali pa tudi podrobnejše kriterije in predvsem dodatne možnosti, kaj socialni delavec lahko stori, ko oseba zavrne njegovo pomoč ali oskrbo, ki bi bila zanj primerna in nujna.

7. UPORABLJENA LITERATURA

- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). Socialno delo z družinami. *Socialno delo*, letnik 45, št. 3/5, str. 111-118.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2007). *Star človek z demenco in njegova družina*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dragoš, S. (2000). Socialne mreže in starost. *Socialno delo*, letnik 39, št. 45, str. 293 -314.
- Flaker, V., (2012). *Direktno socialno delo*. Ljubljana: Založba cf*.
- Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in ogovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Hall, B., & Scragg, T., (2012). *Social work with Older People: Approaches to Person – Centred Practice*. Pridobljeno 9.5.2020 s https://bibliu.com/app/?query=social%20work#/view/books/9780335244218/epub/OPS/copyright.html#page_4
- Hlebec, V., Nagode, M., & Filipovič Hrast., M. (2014). *Kakovost socialne oskrbe na domu: vrednotenje, podatki in priporočila*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Imperl, F. (2012). *Kakovost oskrbe starejših – izziv za prihodnost*. Logatec: Firis Imperl & Co.: Seniorprojekt.
- Kadiš, D., & Šiplič, V. (2002). Psihosocialni vidik staranja. *Socialno delo*, 41(5). Pridobljeno 1.4.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-C4Z9B0KD/40ec3076-8e1a-425c-a191-31a34aa3971b/PDF>
- Kemperman, A., Van den Berg, P., Weijs – Perree, M., & Uijtedwillegen, K.(2019.) *Loneliness of Older Adults: Social Network and the Living Environment* [pdf]. Pridobljeno 9.5.2020 s <https://www.mdpi.com/1660-4601/16/3/406/htm>
- Klevišar, M. (2016). *V dom zakaj pa ne?*. Ljubljana: Društvo Mohorjeva družba.
- Kodele, T., Mešl, N. (ur.) (2016). *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti (izbrana poglavja)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Končar, B., (2017). *O staranju in medgeneracijskem sodelovanju* [Blog]. Pridobljeno 23.3.2020 s <https://odkrito.svet24.si/clanek/zivljenjskislog/o-staranju-in-medgeneracijskem-sodelovanju-532859>
- Kornhauser, A., & Mali, J.(2013). Priprava starega človeka na življenje v domu za stare ljudi. *Socialno delo*, letnik 52, št. 5, str. 321-331, 347-348, 349-350.
- Mali, J. (2002). Starost, emocije in emocionalno delo. *Socialno delo*, 41 (6), 317-232.
- Mali, J. (2008), *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (2009), Medgeneracijska solidarnost v obstoječih oblikah skrbi za stare ljudi. V: Tašner, V. (ur.), Lesar, I. (ur.), Antić, M. G. (ur.), Hlebec, V. (ur.), Pušnik, M. (ur.), *Brez spopada: kultur, spolov, generacij* (str. 243 – 256). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Mali, Jana (2012). Uvajanje dezinstitutionalizacije na področju oskrbe starih ljudi. *Časopis za kritiko znanosti*, letnik 40, številka 250, str. 86-94, 293, 301.
- Mali, J., & Milošević Arnold, V. (2007), *Demenca – izziv za socialne delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2 (skripta)*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B., Rape Žiberna, T. (ur.), Rihter, L. (ur.). (2009). *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo, Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.
- Milošević-Arnold, V. (1984). Izobraževanje socialnih delavcev. *Socialno delo*, letnik 23, št.1, str.18 -28. Pridobljeno 3.4.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-1WZ2EZ8W/ed8cd5b8-365b-4dc8-a0b7-a75013fbf33a/PDF>
- Milošević Arnold, V. (1999). Razvoj socialnega dela s starimi ljudmi. *Kaljenje: bilten Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije*, 1, 8-24.
- Milošević Arnold, V. (2000). Profesionalne vloge socialnih delavcev pri delu s starimi ljudmi. *Socialno delo*, letnik 96, št. 4 -5, str. 253 – 263.
- Milošević Arnold, V. (2003), *Socialno delo s starimi ljudmi. Študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ramovš, J. (1999). Mreža medgeneracijskih skupin za kakovostno starost v domu za stare ljudi. *Kakovostna starost*, leto 2, št. 2, str. 11 -38.

Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in SAZU.

Ramovoš, J. (2014). Gerontološko izrazje. *Kakovostna starost*, letnik 17, št. 1, str. 45 -54.

Russi Zagožen, I. (2001). *Živeti s staranjem in smrtjo: priročnik za voditelje skupin starih za samopomoč*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.

Schpolarich, D. (2016). *Nega bolnika na domu: v objemu alzheimerjeve bolezni*. Kranj: Založba Narava.

Center za socialno delo Severna Primorska. (b.d.). Enota Nova Gorica. Pridobljeno 23.3.2020 s <https://www.csd-slovenije.si/csd-severna-primorska/enota-nova-gorica/>

Dom upokojencev Gradišče. (2017). Predstavitev. Pridobljeno 8.3.2020 s <https://www.domgradisce.si/>

Dom upokojencev Nova Gorica. (b.d.). Domovi. Pridobljeno 8.3.2020 s <https://www.dung.si/domovi/dom-nova-gorica/>

Dom upokojencev Nova Gorica. (b.d.). Pomoč na domu. Pridobljeno 8.3.2020 s <https://www.dung.si/pomoc-na-domu/>

Dom upokojencev Nova Gorica. (b.d.). Skupnostni programi. Pridobljeno 10.3.2020 s <https://www.dung.si/skupnostni-programi/>

Medichotel. (2011). Predstavitev. Pridobljeno 8.3.2020 s <https://www.medichotel.com/>

Mesta občina Nova Gorica. (2007). Strategija razvoja programov za starejše občane Nova Gorica. Pridobljeno 23.3.2020 s [file:///C:/Users/Kaja/Downloads/6_seja_ms_tocka_12_1%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Kaja/Downloads/6_seja_ms_tocka_12_1%20(3).pdf)

Podatkovna baza SI – STAT. (2020). Prebivalstvo - upravne enote. Pridobljeno 29.3.2020 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc_05_prebivalstvo_10_stevilo_preb_15_05C30_prebivalstvo_upravne/05C3002S.px/

Spletni portal javne uprave. (2020). Občine in naselja Upravne enote Nova Gorica. Pridobljeno 29.3.2020 s <https://www.gov.si/drzavni-organi/upravne-enote/nova-gorica/o-upravni-enoti-nova-gorica/obcine-in-naselja-upravne-enote-nova-gorica/>

Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca. (2019). Bolnišnica. Pridobljeno 7.5.2020 s <http://www.bolnisnica-go.si/node/79>

Spominčica Alzheimer Slovenija. (b.d.). Go – Spominčica. Pridobljeno 10.3.2020 s https://www.spomincica.si/?page_id=1410

Stanovanjski sklad Mestne Občine Nova Gorica. (b.d.). Oskrbovana stanovanja. Pridobljeno 1.4.2020 s <https://stanovanjskisklad-ng.si/ob%C4%8Dani/oskrbovana-stanovanja>

8. PRILOGE

8.1. VPRAŠALNIK

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Katero vrsto pomoči nudi vaša organizacija?

Katero pa ostale organizacije?

USTREZNOST OBLIK POMOČI

Kako bi opisali ustreznost oblik pomoči, ki so trenutno na voljo v lokalnem okolju? Kaj je ustrezno?

Kako pa bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne, oziroma kaj primanjkuje?

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo se še posebej povezujete in kako?

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov, s katerimi se srečujete?

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katerimi delate?

STIKI IN SOCIALNA MREŽA

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov in kako socialna mreža vpliva na njihovo življenje?

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi osebami v njihovem življenju?

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete?

Kje in na kakšen način bi svoje delo lahko izboljšali in kaj bi zato potrebovali?

8.2. INTERVJUJI

INTERVJU A

Socialna delavka zaposlena na: Center za pomoč na domu Nova Gorica

Datum in kraj: 5.12.2019, Nova Gorica

Čas trajanja pogovora: 13.30 do 14.30

Spol: Ž

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica, kjer sem tudi sama zaposlena /(A1). Na območju Upravne Enote Nova Gorica imamo štiri domove za stare: Dom upokojencev Nova Gorica /(A2), Dom Podsabotin /(A3), Center za pomoč na domu spada pod Dom upokojencev Nova Gorica in ravno tako je v tem okviru še Dnevni center /(A4). Potem imamo še Dom Gradišče /(A5) in v Renčah je še Medichotel /(A6). Super je še, da je sedaj tu društvo GO – spominčica /(A7). Stari lahko hodijo tudi v medgeneracijsko središče /(A8) ali se obrnejo na skupine za samopomoč /(A9). Med skupnostne programe spadajo še Hiša dobre volje v Mirnu /(A10) in Hiša dobre volje v Desklah /(A11). Je pa seveda pomemben tudi Center za socialno delo Nova Gorica /(A12), kjer se ureja pravice iz javnih sredstev, skrbništvo, prvo socialno pomoč in drugo. Pa še bolnišnica Dr. Franca Derganca /(A13). V okviru stanovanjskega sklada Nova Gorica so urejena oskrbovana stanovanja /(A14).

Katero vrsto pomoči nudi vaša organizacija?

Nudimo temeljna dnevna opravila kamor spadajo: pomoč pri oblačenju in slačenju /(A15), umivanju /(A16), hranjenju /(A17), opravljanju osnovnih življenjskih potreb /(A18) in vzdrževanje in nego osebnih ortopedskih pripomočkov /(A19). Gospodinjsko pomoč kamor spada, prinašanje enega pripravljenega obroka hrane /(A20), nabava živil /(A21) in priprava enega obroka hrane /(A22), pomivanje porabljene posode /(A23), osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti /(A24) in postiljanje in osnovno čiščenje spalnega prostora /(A25). Pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, kamor spada vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom /(A26), spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti /(A27), informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca /(A28) in pripravo upravičenca na institucionalno varstvo /(A29).

Katere oblike pomoči pa nudijo ostale organizacije?

Domovi za stare nudijo institucionalno oskrbo /(A30) in seveda tudi ustrezne zdravstvene storitve /(A31). Bolnišnica na primer v celoti nudi zdravstveno oskrbo uporabnika /(A32). Tu je še center za

socialno delo, ki uporabnike usmerja, informira in nudi socialnovarstvene in tudi druge storitve /(A33). Dnevni center na primer pokrije »lep dan« za uporabnike in tu je predvsem ključno družabništvo /(A34). Društva upokojencev na primer pridejo v poštev samo, ko so ljudje še v redu tako zdravstveno kot socialno in se na ta način lahko udeležujejo raznih izletov ali projektov in pokrivajo potrebo po družabništvu /(A35).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Kako bi opisali ustreznost oblik pomoči, ki so trenutno na voljo v lokalnem okolju? Kaj je ustrezno?

Mislim, da so pomoči na splošno kar ustrezne. Problem so predolge čakalne vrste in veliko število starih, ki nujno rabijo pomoč /(A36). Konkretno v okviru CPD, se mi zdi, da so trenutno ustrezne vse oblike storitev pomoči, ki jih nudimo, predvsem družabništvo /(A37). Ravno zaradi osamljenosti. Definitivno je dobro to, da lahko ponudimo tri različne oblike pomoči in da se da pomoč kombinirati /(A38). Na ta način uporabnik prejme tisto, kar je zanj v tistem trenutno najbolj pomembno. Za prejetje toplega obroka je veliko lažje in hitreje uskladiti, saj imamo razvoze kosil za vsako občino posebej organizirane in jih ni toliko /(A39).

Kako pa bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne, oziroma kaj primanjkuje?

Največje težave vidim v Mestni občini Nova Gorica, saj je tu največ uporabnikov. Kar se tiče večerih terminov in pomoči ob vikendih pa je še en problem zraven, sej je teh premalo na voljo, so pa najbolj željeni /(A40). Izboljšati bi bilo potrebno storitve v okviru gospodinjske pomoči, ker ta trenutno ne vključuje generalnega čiščenja, ki bi ga ljudje najbolj rabili /(A41). Primanjkujejo pa vsekakor tudi zdravstvene storitve, ki jih socialne oskrbovalke ne smejo opravljati /(A42). Potreb po teh storitvah pa je seveda ogromno. Opažam, da patronažna služba časovno ne zmore opraviti vsega. Ovire oziroma primanjkovanje vidim tudi v bivalnih okoliščinah, ki niso za vse uporabnike ustrezne /(A43). Odnosi niso urejeni, stari tudi nočejo biti v breme svojim družinam, otrokom. Zelo pomembne pa so tudi finance. Kljub subvencijam, so storitve drage /(A44). Predvsem za tiste, ki imajo nizke penzije ali pa jih sploh nimajo. Problem pa vidim tudi v zakonodaji, morala bi biti drugače zastavljena., saj so pri nas na primer upravičeni do pomoči na domu tisti, ki so starejši od 65 let, ni pa nobenih podrobnejših kriterijev /(A45). Da bi človek lahko rekel, kaj zmore in bi ga mi opozorili, da skuhati pa na primer še zmore sam. Vse to naj bi pokrival zakon o dolgotrajni oskrbi, ki pa ga še vedno ni, bi ga pa rabili pri našem delu /(A46).

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo še posebej povezujete?

Najbolj se povezujemo z Domom upokojencev Nova Gorica /(A47) in Domom za stare Podsabotin /(A48). To pa zato, ker skušamo naše uporabnike, ki potrebujejo 24 urno pomoč ali ne zmorejo več

ostati doma vključiti na njihovo željo v domsko varstvo /(A49). Tiste uporabnike, ki potrebujejo domsko varstvo napotimo k njim in hkrati se dopolnujemo. Seveda smo v rednem stiku tudi z centrom za socialno delo /(A50) in po potrebi s socialno delavko iz bolnice /(A51).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov s katerimi se srečujete pri svojem delu?

Na splošno stari ljudje predstavljajo del družbe, ki je zelo osamljena /(A52). Predvsem imajo potrebo po skrbi za osebno nego /(A53), saj velika večina tega ne zmore več sama. Nekateri zaradi zmanjšanih zmožnosti potrebujejo tudi pomoč pri gospodinjskih delih /(A54). Opažam, tudi, da je najhujša izguba socialne mreže v starosti, zato imajo potrebo po stikih z ljudmi /(A55). Seveda jih skrbi tudi izpad dohodka oziroma prenizke pokojnine. Zaradi potrebe po dodatni formalni in neformalni pomoči, ki je dražja jih nizke pokojnine dodatno bremenijo /(A56).

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katero delate?

Če povežem značilnosti predvsem z izgubo stikov in osamljenostjo je na primer v Novi Gorici značilno, da stari ostanejo zaprti v stanovanjih višjih nadstropjih v blokih, saj ne morejo več sami po stopnicah /(A57). In starostnikov v Novi Gorici je ogromno in večina živi v blokih, ki nimajo niti dvigal. V Brdih opozarjajo na to, da otroci svoje starše izolirajo v času, ko so otroci v službah, saj se bojijo, da bi se jim kaj zgodilo /(A58). Menijo, da je bolje, da ostanejo zaprti doma. Tam so tudi vajeni in velja pravilo, da je treba delati in ker starostniki ne zmorejo več delati, niso več nič vredni /(A59). V Kanalu in okolici pa stari živijo v majhnih zapuščenih zaselkih, kjer ni več skoraj nikogar, ki bi jim lahko pomagal /(A60). Mladi se zaradi služb in boljših možnosti selijo drugam.

STIKI IN SOCIALNE MREŽE

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov in kako ta vpliva na njihovo življenje?

Socialna mreža je seveda zelo pomembna /(A61). In v največji meri vpliva na njihovo situacijo. Vidi se razlika med tistimi družinami, kjer imajo starostniki v svoji socialni mreži otroke ali druge družinske člane /(A62). Kjer otroci skrbijo za starše je lažje usklajevati termine naše pomoči, če je le teh premalo. Pri tistih uporabnikih, ki prejemajo le formalno pomoč se vidi pomanjkanje, tako materialno kot nematerialno /(A63).

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi drugimi?

Lahko rečem, da v večini primerov zelo veliko sodelujemo /(A64). Velikokrat so ravno svojci tisti, ki nas obvestijo o problemu in nam osebno ali po elektronski pošti oddajo prošnjo za pomoč na domu /(A65). Veliko sodelujemo tudi preko telefona in se redno obveščamo o spremembah ali dodatnih željah in potrebah, ki jih imajo uporabniki /(A66). Pri tistih uporabnikih, ki imajo na primer demenco,

je sodelovanje s svojci še najbolj pomembno /(A67). Tisti, ki bi lahko rekli, da super poskrbijo za svoje starše so še vedno svojci. To pomeni, da je socialna mreža tista, ki kaže na to kako se pomoč lahko pokriva in kako lahko svojci in ustanova sodelujemo, če je le mogoče /(A68). Res pa je, da so tej v večini zaposleni in nimajo veliko časa. Zato so starostniki vedno bolj izolirani, izgubijo še tiste stike, ki so jih imeli s prijatelji /(A69). Tako, da smo mi tisti (kot CPD), ki pomagamo, torej socialne oskrbovalke /(A70). Tu se vidi kako pomembne so socialne mreže. Kot sem že prej omenila, gre za to, da je več možnosti kombiniranja storitev in oblik pomoči.

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

Vloga socialnega dela je na tem področju zelo pomembna, ker razumemo človeka tudi na čustvenem področju še posebej, ko gre za demenco /(A71). Velikokrat sta pomoč in podpora usmerjeni tudi na človekove svojce /(A72). Pomembno je ravno zavedanje o demenci, vseh spremembah v družini, ki jih prinese ta bolezen /(A73).

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete?

Kot socialna delavka se pri delu srečujem predvsem s problemom, ker ne dovolj poznam zdravstvenega dela oziroma zdravstvenega vidika, ki je zelo pomemben del in zelo viden del v naši organizaciji /(A74). Definitivno bi potrebovala dodatna izobraževanja in druga usposabljanja, da bi sama boljše razumela in tudi uporabnike in družine lažje ozaveščala o pripomočkih, možnostih in drugih zadevah /(A75). Poleg tega pa bi seveda potrebovale na terenu še kakšno osebo iz zdravstvene stroke /(A76). Tako bi na obiskih na domu ta oseba presodila kaj uporabnik potrebuje in kakšne vrste pripomočkov bi lahko imel. Poleg tega je velika ovira pri delu seveda tudi zakonodaja /(A77). Zakoni in normativi so precej zastareli, ker je bilo pred leti v ospredju pomoči na domu bolj družabništvo kot pa sama oskrba in nega /(A78).

Kje in na kakšen način bi lahko svoje delo izboljšali? Kaj bi zato potrebovali?

Boljši računalniški program Oskrba, kjer so vneseni vsi podatki o uporabnikih in je ključen za naše delo /(A79). Boljše bi lahko na splošno uredili organizacijo dela /(A80). V pisarni srečujem z ogromno količino pisarniškega dela, največ časa pa mi pobere sestavljanje urnikov /(A81). To pomeni, da je posledično tudi manj terenskega dela, ki je v principu osnovno delo socialne delavke /(A82). Kadar se na terenu uspešno vzpostavi dobra komunikacija s samim uporabnikom, ki je v kolikor toliko dobrem zdravstvenem stanju, je zato po navadi uspešna tudi komunikacija s svojci. In tako pridemo do točke, kjer ni potreben več dodaten obisk na domu. Svojci se z morebitnimi vprašanji oglasijo kar na centru ali pa nam informacije posredujejo socialne oskrbovalke, ki so z uporabniki v vsakodnevnem stiku.

Socialne delavke tako nimamo več toliko dela z uporabniki, kar naj bi bilo naše poslanstvo /(A83). To je seveda slabo.

INTERVJU B

Socialni delavec zaposlen na: Center za socialno delo Nova Gorica, področje dela s starimi

Datum in kraj: 10.12.2019, Nova Gorica

Čas trajanja pogovora: Od 8.00 do 9.00

Spol: M

OBLIKE POMOČ V LOKALNEM OKOLJU

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Na voljo so pomoči in storitve, ki jih ima na čez Center za socialno delo Nova Gorica /(B1). Za stare pa so organizirane še druge oblike pomoči in sicer skupine za samopomoč /(B2), društva upokojencev /(B3), oskrbovana stanovanja /(B4), Center za dnevne aktivnosti starejših /(B5) v Šempetru in tudi Hiša dobre volje Miren /(B6) in Hiša dobre volje v Desklah /(B7). V okviru Doma upokojencev Nova Gorica /(B8) je še Dom Podsabotin /(B9), Center za pomoč na domu Nova Gorica /(B10) in Dnevni center Nova Gorica /(B11). Obstaja še Dom Gradišče /(B12) in Medichotel /(B13).

Katere oblike pomoči nudi vaša organizacija?

V okviru Centra za socialno delo nudimo zaščito uporabnikov /(B14), urejanje denarne pomoči /(B15), izredne denarne pomoči /(B16), varstvenega dodatka /(B17) (torej pravice iz javnih sredstev). Skrbimo za namestitve v dom za stare /(B18), urejamo socialne storitve na domu /(B19), ukrepamo v primeru nasilja ali ko imajo uporabniki težave doma /(B20). Ukrepamo tudi v primeru slabe oskrbe /(B21). Ljudje so v stiski, zato se na center za socialno delo tudi obrnejo. Navadno je pristojen takrat, ko oseba nima svojcev, ki bi skrbeli zanj. Tudi, če je uporabnik nameščen v bolnišnici center uporabnika spremlja in prevzame odgovornost, dokler se ne najde ustrezna vrsta varstva oziroma pomoči /(B22). Imel sem primer, ko je uporabnik, ki je bil slabšega zdravstvenega stanja sam živel doma, v slabih razmerah. Večkrat je tudi padel in se še bolj poškodoval, zavračal je odhod v dom. Najprej smo uredili, da je dobil denarno pomoč, kasneje tudi zdravstveno oskrbo na koncu pa je sprejel tudi selitev v dom.

Katere oblike pomoči pa nudijo ostale organizacije?

Vsaka organizacija ima svoje poslanstvo. Domovi za stare nudijo zdravstveno oskrbo in nego /(B23), socialno oskrbo /(B24) s tem se skušajo približati življenju doma. Pomoč na domu pa nudi uporabnikom vsaj začasno oskrbo na domu uporabnika /(B25). Navadno ta pomoč nadomesti domsko

varstvo /(B26). Nudijo jim pomoč pri osebni higieni /(B27), gospodinjsko pomoč /(B28), in tudi družabništvo /(B29). Društva upokojencev na primer nudijo možnost udejstvovanja v raznih aktivnostih za stare in s tem pokrivajo potrebo po družabništvu zaradi osamljenosti /(B30). Enako velja za dnevne centre, kjer so uporabniki navadno čez dan, ko otroci delajo in imajo takrat na voljo razne aktivnosti čez dan /(B31). Veliko dela opravi tudi organizacija Karitas, ki je ravno tako na voljo v lokalnem okolju, aktivisti hodijo k starim na dom oziroma po hišah /(B32).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Kako bi opisali ustreznost ponujenih oblik pomoči, ki so trenutno na voljo? Kaj je ustrezno?

Na splošno bi jih opisal kot ustrezne. Domsko varstvo na primer dobro pokriva potrebe uporabnikov /(B33), problem pa se pojavi pri predolgi čakalni vrsti /(B34). Uporabniki na prosto sobo v domu čakajo tudi po več let /(B35). Če nimajo nikogar, ki bi zanje lahko skrbel se znajdejo v še večji stiski /(B36). Ta problem seveda ne velja samo za območje Upravne enote Nova Gorica ampak celotno Slovenijo. Dolge čakalne vrste pa niso samo v domovih za stare, ampak tudi za pomoč na domu, po oddaji prošnje uporabniki znova preveč časa čakajo, da se pri njih pomoč lahko začne /(B37). Pojavlja se tudi konkurenca, pomoč na domu namreč sedaj nudijo še druge privatne službe (kot so na primer PRODOMI), ki pa so seveda še bolj drage in celo cenovno nedostopne za veliko večino, ki prejema nizko penzijo /(B38).

Kako pa bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne, oziroma kaj primanjkuje?

Pri nas definitivno primanjkujejo varovana stanovanja /(B39). Ta, ki so na voljo namreč ne funkcionirajo kot prava varovana stanovanja, imajo zaposlenega le hišnika, ki poskrbi za tehnično delo in to je vse, torej so bolj oblika navadnih stanovanj. Pred leti je bilo organiziranih tudi več skupin za samopomoč, sedaj pa te znatno primanjkujejo /(B40). Stari bi se na ta način več povezovali v krajevnih skupnostih. Manjkajo pa na primer tudi organizirani prevozi, za nujne opravke uporabnikov /(B41). Sprememba v bolnišnico, trgovino, če je ta oddaljena od kraja bivanja ali pa nimajo svojcev /(B42). Center ne more biti odgovoren za prevoze ljudi, ampak kaj boš naredil v nujnem primeru? Opažam pa še, da primanjkuje tudi oskrba za ostarele odvisnike, ti živijo sami v revščini in že okoli dopolnjenega 50. leta starosti obležijo zadeti, zanemarjeni v osami, zanje nima kdo poskrbeti, a se o tem na žalost nič ne govori in premalo ukrepa /(B43).

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo še posebej povezujete?

Kot sem že omenil center sodeluje še z ostalimi organizacijami, da lahko zagotovi uspešno zaščito uporabnikov /(B44). Redno sodelujemo z domovi za stare /(B45), centrom za pomoč na domu /(B46), dnevnim centrom/ (B47), pa tudi z bolnišnico /(B48).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov s katerimi se srečujete pri svojem delu?

Dejstvo je, da je vedno več starih ljudi v naši družbi /(B49). Opisal bi jih kot nekoliko ranljive, ki imajo potrebo po tem, da čim več časa ostanejo v domačem okolju /(B50). Seveda pod pogojem, da imajo dobre odnose s svojimi otroci, ki zanje skrbijo. Torej njihove potrebe so potrebe po skrbi zanje /(B51), varnosti /(B52), bližini /(B53), socialni mreži /(B54), zaupanju / (B55) in tudi po denarju, da si pomoč lahko privoščijo /(B56).

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katero delate?

Ena od značilnosti je vsekakor, da potrebujejo pomoč pri življenjskih opravilih /(B57). Če skrb prevzamejo otroci, se ti prej ali slej znajdejo v težavah zaradi preobremenjenosti. Takrat se na center obrnejo tudi otroci, saj so obupani. Če so otroci zaposleni gredo stari v dnevni center, ali pa na primer skupnostne programe. Značilnost pa je vsekakor tudi to, da so na splošno osamljeni /(B58). So kot sem že rekel, zelo ranljiva skupina /(B59), ki se sooča z novimi težavami in nalogami v starosti /(B60). Ko imajo uporabniki težave, se radi obrnejo na CSD. Radi so tudi v medgeneracijskih centrih, kjer se družijo stari z mladimi /(B61). Poleg tega menim, da se stari težje sami odločajo za odhod v dom, prej se odločijo, če so recimo nepokretni /(B62).

STIKI IN SOCIALNA MREŽA

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov in kako ta vpliva na njihovo življenje?

Zdi se mi, da je ključnega pomena v tem obdobju /(B63). Socialno mrežo starih po navadi sestavljajo otroci in drugi sorodniki /(B64). Družijo se tudi starostniki med sabo /(B65). Poleg tega, večja kot je socialna mreža bolj so obkroženi z ljudmi in lažje premagujejo osamljenost /(B66).

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi drugimi?

Osebnost v večini primerov največ sodelujem s svojci, z njimi se dogovarjam po telefonu in osebno v pisarni /(B67). Sodelovanje s svojci je ključnega pomena, če želimo kakovostno pomagati uporabnikom /(B68).

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

Vloga socialnih delavcev je pomembna, saj smo ljudem v oporo, ko nas najbolj potrebujejo /(B69). Lahko rečem, da »skočimo kot puščica«, kar pomeni, da hitro priskočimo na pomoč /(B70). Mi smo tisti, ko smo na primer v primeru nasilja zaščitniki uporabnikov, smo vedno na strani ranljivih skupin

/(B71). Upoštevamo potrebe, želje in ostale okoliščine v katerih se znajde določen uporabnik /(B72). Vsakega tudi obravnavamo celostno in individualno /(B73). Človeka ne smeš v nič prisiliti.

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete?

Pri delu je največja ovira zakonodaja in birokratski postopki, ki te omejujejo pri delu /(B74). Včasih celo osebne svoboščine drugega /(B75). Nekdo na primer se ne umiva in ti ga ne moreš kar prisiliti, da bo začel skrbeti za svojo higieno.

Kje in na kakšen način bi svoje delo lahko izboljšali in kaj bi zato potrebovali?

Vesel bi bil, da bi imeli možnosti za ustrezne resurse /(B76). Potreboval bi predvsem več sredstev, ki bi jih namenila politika, država /(B77). Želim si, da bi se odpirali novi domovi /(B78), nove vrste in oblike pomoči /(B79). Predvsem tudi, da bi občine povečale število izvajalcev /(B80). Ljudi, ki so stari nad 65 let in so brez stalnega bivališča oziroma državljanstva nimamo kam dati, saj v dom za stare takega človeka po zakonu ne moremo namestiti /(B81). Poleg tega bi jaz pri svojem delu potreboval predvsem v domovih za stare proste kapacitete za krizne namestitve /(B82). Primer je: nepokretna gospa dobi odpust iz bolnice. Ukrepati mora center, kaj pa center lahko sploh naredi, če so domovi prezasedeni. Pred leti smo imeli rezervirane sobe v domovih za v primeru krizne namestitve, sedaj pa tega ni več. Če je oseba v stiski, brez svojcev, ki bi zanjo lahko poskrbeli je nimamo kam namestiti. Vse več je tudi starostnikov, ki potrebujejo 24 urno oskrbo.

INTERVJU C

Socialni delavec zaposlen v: Dom upokojencev Nova Gorica

Datum in kraj: 10.12.2019, Nova Gorica

Čas trajanja pogovora: Od 10.30 do 11.30

Spol: M

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Med oblike pomoči, ki so na voljo spadajo: Dom upokojencev Nova Gorica /(C1), Dom Podsabotin /(C2), ki spada pod Dom upokojencev Nova Gorica, Medichotel /(C3) in Dom Gradišče /(C4). Urejena je pomoč na domu v vseh občinah, ki spadajo pod okrilje Upravne enote Nova Gorica v okviru Centra za pomoč na domu Nova Gorica /(C5). Na voljo je medgeneracijsko središče /(C6), bolnišnica /(C7), oskrbovana stanovanja /(C8), Center za socialno delo Nova Gorica /(C9), Dnevni center Nova Gorica /(C10) in druge oblike skupnostnih programov - V mislih imam Hiši dobre volje v Desklah /(C11) in Mirnu /(C12). Seveda pa ne smemo pozabiti tudi na Center za dnevne aktivnosti starejših /(C13) in

skupine za samopomoč /(C14). Omeniti velja še društvo GO – Spominčica /(C15), kjer gre predvsem za informacije in znanja o demenci.

Katero vrsto pomoči nudi vaša organizacija?

Torej nudimo tako zdravstvene storitve /(C16) kot socialno oskrbo /(C17). Starostnikom nudimo primerne pripomočke, ki jih potrebujejo za gibanje in mobilnost in razna držala, ki so nameščena v vseh prostorih, da so jim v oporo /(C18). V okviru zdravstvenih storitev je tudi delovna terapija /(C19) in pregledi pri zdravnikih /(C20) hkrati pa nudimo tudi aktivno preživljanje prostega časa /(C21). Odvisno kako se posameznik odloči, saj nikogar ne moreš prisiliti, da se nekaj odloči. Tisti, ki so željni druženja imajo priložnost, da vzpostavijo stike z ostalimi stanovalci /(C22) in se udeležujejo raznih umetnostnih dejavnosti, ki so na voljo v domu s tem mislim na razne predstave, nastope pevskih zborov in ustvarjalne delavnice /(C23). Večkrat gremo tudi na sprehod ali si ogledamo razne dogodke v centru Nove Gorice /(C24).

Katere oblike in vrste pomoči pa nudijo druge organizacije?

Vsaka organizacija ima svoje naloge in vrsto pomoči. Center za pomoč na domu podobno kot dom pokriva potrebe po družabništvu /(C25), saj se socialne oskrbovalke z uporabniki pogovarjajo, družijo in jih odpeljejo na sprehode. Nudijo pa tudi gospodinjsko pomoč /(C26) in pomoč pri opravljanju življenjskih funkcij /(C27). Center za socialno delo skrbi za varnost oziroma zaščito uporabnikov /(C28), ureja socialnovarstvene storitve /(C29), nudi prvo socialno pomoč /(C30), osebno pomoč /(C31). Dnevni centri skrbijo za krepitev in vzpostavitev socialnih stikov /(C32). Bolnišnica pa je tista, ki poskrbi za zdravstvene storitve in obravnavo /(C33).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Kako bi opisali ustreznost oblik pomoči, ki so trenutno na voljo in kaj je ustrezno?

Ustrezno se mi zdi to, da so vse storitve prilagojene starostnikom glede na njihove potrebe /(C34). Ocenil bi, da so v domovih za stare oblike pomoči ustrezne, glede na to, da domsko življenje ponuja vse kar naj bi oseba potrebovala za življenje /(C35). Vse je na enem mestu, tako, da ni večjih težav za dostopnost do storitev /(C36). Problem pa je v predolgi čakalni vrstah na dom /(C37). Če ne dobijo mesta v domu se napotijo na center za pomoč na domu, da v tem času prejemajo vsaj toplo obroko /(C38). Na žalost, so tudi tam vrste sedaj zelo dolge in težko je vse, ki pomoč potrebujejo takoj vključiti v sistem pomoči /(C39). Zakon dopušča, da presodiš situacijo oziroma socialno stisko osebe, ampak je tu težava, saj je uporabnikov ogromno in kako boš ti odločil kdo je bolj potreben pomoči in kdo si, da boš ocenil kdo jo bolj rabi? /(C40). Niso vse osebe takšne, da bi »sitnarile«, da je nujno. Tako, da ne preostane drugega kot, da se držiš datumov oddaje prošenj.

Kako bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne, oziroma kaj primanjkuje?

Opažam, da manjkajo organizirani prevozi, za nujne odhode uporabnikov po opravkih /(C41). In tudi spremstvo v bolnišnico, trgovino /(C42). Življenje v domu je vseeno življenje v instituciji /(C43). Način in oblika domskega življenja je organizirana za vse enako, kar pomeni, da se je treba držati reda in pravil /(C44). Ne morejo izbirati hrane, jedilnik je pač enak za vse razen za tiste, ki imajo diete /(C45). Manjka ravno to, da je organizacija dela usmerjena na splošno na vse stanovalce in ne na posameznika, kot bi bilo potrebno /(C46). Potrebovali pa bi tudi več skupnostnih programov, da bi kvalitetno preživeli večji del dneva in da niso stanovalci vpeti samo v zavodsko oskrbo in življenje /(C47). S širitvijo skupnostnih programov bi dosegli več medgeneracijskega povezovanja, ki sedaj primanjkuje /(C48). Potrebno bi bilo predvsem v centru Nove Gorice urediti dvigala v blokih /(C49), prilagoditi arhitekturo in uvesti »pravilo«, da sosed sosedu pomaga /(C50). Na ta način bi ljudje lahko lažje in več časa živeli tudi v domačem okolju. Mogoče bi lahko uvedli izmenjave stanovanj, veliko stvari se da spremeniti, če se to želi /(C51).

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo še posebej povezujete?

Največ se povezujemo prav s centrom za pomoč na domu, saj spada pod okrilje naše organizacije /(C52). Večkrat smo v sodelovanju tudi s centrom za socialno delo /(C53), da se uredi potrebna socialnovarstvena storitev /(C54), ali pa nas kontaktirajo oni, če nekdo nujno potrebuje namestitev v dom /(D55). Sodelujemo po potrebi tudi z drugimi domovi za stare, predvsem tudi z Domom Podsabotin /(C56).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov s katerimi se srečujete pri svojem delu?

Glavne potrebe starostnikov se mi zdijo predvsem potrebe po socialnih stikih, ker ostajajo sami /(C57). Njihova socialna omrežja se manjšajo in nekateri izmed njih nimajo nikogar, ki bi zanje lahko poskrbel, kar pomeni, da imajo veliko potrebo po dodatni pomoči /(C58). Sami pa seveda ne morejo več opravljati dela, ki so ga bili vajeni prej. V večini potrebo po druženju zadovoljijo njihovi otroci in ostali družinski člani, ki so del njihove socialne mreže /(C59). Zaradi zdravstvenih težav, ki jih prinese starost pa bi omenil tudi potrebo po zdravstvenih storitvah /(C60), negi in pomoči pri gibanju /(C61). V domovih je veliko stanovalcev, ki imajo demenco in ti imajo še večje potrebe po varnosti /(C62). Veliko je starih, ki imajo potrebe po dodatni plačani oskrbi /(C63) in plačljivih aktivnostih, ki so prilagojene zanje /(C64).

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katero delate?

Sploh v Novi Gorici velika večina živi v blokih in še vedno je veliko stanovanj, ki nimajo urejenih dvigal, kar pomeni, da morajo, če želijo ven, hoditi po stopnicah /(C65). Vemo pa, da je veliko takih,

ki so bodisi zaradi zdravstvenih ali drugih stvari nezmožni biti mobilni /(C66). Torej, če je oseba omejena pri gibanju in mobilnosti to spet kaže na odvisnost od drugih oseb /(C67). Hkrati pa to za tiste, ki večino časa preživijo v stanovanjih pomeni še dodaten izpad socialne mreže /(C68).

STIKI IN SOCIALNE MREŽE

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov in kako ta vpliva na njihovo življenje?

Vedno bolj opažam kako pomembna je socialna mreža, še posebej, v starosti /(C69). Vidim, kako se stanovalci razveselijo obiskov družine ali prijateljev /(C70). Glede na to, da življenje v domu za mnoge ni lastna izbira, jim stiki z družino ogromno pomenijo, bolj so nasmejani in tudi na zdravstvene težave lažje pozabijo /(C71).

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi osebami v njihovem življenju?

V domu s svojci redno sodelujemo /(C72), pogovarjamo se o življenju starih v domu /(C73), njihovih željah in potrebah /(C74). Predvsem s svojci spremljamo tudi njihovo zdravstveno stanje /(C75). Socialni delavci v domu s svojci sodelujemo tudi ob oddaji prošnje in jih nadaljnjo informiramo /(C76). Po potrebi imamo tudi skupne seitanke in dogovore /(C77).

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

Vloga socialnega dela se mi zdi zelo pomembna, saj nas stanovalci vidijo kot osebe, ki jim lahko zaupajo in se o določenih stvareh samo z nami pogovarjajo /(C78). Večkrat se oglasio v naših pisarnah in nam pripovedujejo kaj se dogaja v domu, kaj je novega in se zato tudi večkrat prijetno nasmejimo /(C79). Drugače je naloga socialnega delavca, predvsem sprejem uporabnika v dom in mu predstaviti domsko življenje in človeka tudi spoznati /(C80). Poleg tega se za vsakega stanovalca posebej izdelava osebni načrt, ki se ga naknadno spreminja in dopolnjuje /(C81). S tem izveš veliko zanimivega o osebah, o njihovem življenju prej in se iz tega tudi veliko uporabnega naučiš. Naše delo je tudi sprotno reševanje potreb v povezavi z drugimi kadri, na primer z zdravstvenim kadrom.

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete?

Ena izmed ovir je vsekakor pomanjkanje števila zaposlenih /(C82). Premalo je osebja za tako veliko število stanovalcev in problem je seveda tudi v urnikih. Zaradi omejenosti z zakoni ne moreš zadovoljevati potreb naših stanovalcev v celoti /(C83). Ne moreš vsem pomagati pri hranjenju, umivanju, mobilnosti. Govorim tudi za ostale zaposlene, torej bolničarje in sestre. Ovira je tudi to, da znatno primanjkuje prostor za delo z ljudmi z demenco /(C84). Potrebovali bi večje prostore, za izvajanje aktivnosti v domu /(C85). V domu je tudi premalo enoposteljnih sob /(C86), da bi si uporabniki lahko zbirali, ali bodo živeli v sobi sami. Večina bi bila raje sama nameščena v sobi,

potrebujejo več zasebnosti in intime. Poleg tega te pri delu vsekakor ovira zakonodaja /(C87). Pojavlja se poostreno varstvo osebnih podatkov in obremenjevanje oseb zaradi papirologije v skrajnosti /(C88). S tem preveč časa izgubiš pri delu s papirji na mesto, da bi čas vložil v neposredno delo z uporabniki /(C89). Skozi leta, ko pridobivaš izkušnje se naučiš kako si porazdeliti osnovne naloge, da čim bolj zadoščaš potrebam stanovalcev. Paziti pa moreš še na to, da ne favoritiziraš oseb /(C90). Dejstvo je, da ti je lahko nekdo bolj všeč in da se bolj povežeš, še posebej, ko si s časom omejen se lahko zgodi, da se boš avtomatsko posvetil osebi, ki ti je bolj všeč. A z vsemi je potrebno na koncu delati enako.

Kje in na kakšen način bi lahko svoje delo izboljšali in kaj bi za to potrebovali?

To je povezano z ovirami, ki sem jih omenil. Potrebno bi bilo prilagoditi domove, da bi bili čim bolj podobni življenju doma, tistega kar so bili uporabniki vajeni doma /(C91). Je pa vseeno sam koncept dela boljši, da ni kot bolnica. Več kot z dobrimi domovi lahko dosežemo z boljšo in bolj ozaveščeno družbo. Potrebovali bi definitivno več kadra, ki je dobro izobražen na tem področju, ki je z ljudmi pripravljen delati /(C92). V mislih imam bolničarje in negovalce. Predvsem pa rabimo ljudi v širšem okolju, ki so o spremembah, ki jih starost prinese ozaveščeni in to predvsem pri prepoznavanju demence in njenih posledic /(C93). Opažam, da se ljudje na splošno premalo brigajo za druge. Prepoznati bi morali, da je kdaj potrebno priskočiti na pomoč. Premalo je solidarnosti med ljudmi /(C94).

INTERVJU D

Socialna delavka zaposlena na: Center za pomoč na domu Nova Gorica

Datum in kraj: 12.12.2019, Solkan

Čas trajanja pogovora: Od 9.00 do 9.30

Spol: Ž

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Vedno boljše je razvita in vzpostavljena pomoč na domu v okviru Centra za pomoč na domu Nova Gorica, ki skuša starostnika čim dalj obdržati v domačem okolju in oskrbi /(D1). Na primer med čakanjem na prosto mesto v domu ali pa po bolnišničnem odpustu. Poleg tega pa začasno nadomesti institucionalno varstvo, na katerega nikakor ne smemo pozabiti. Na voljo so namreč mesta v Domu upokojencev Nova Gorica /(D2), v Domu Podsabotin /(D3), Domu za stare v Gradišču /(D4) in tudi v Medichotelu v Renčah /(D5). Seveda so preko centra za socialno delo urejene tudi razne socialnovarstvene storitve in pravice starostnikov in tudi njihova zaščita ter urejanje skrbništva /(D6).

Poleg tega je na voljo medgeneracijski center /(D7). V okviru Doma upokojencev deluje Dnevni center Nova Gorica /(D8). Organizirana pa so za vsako občino tudi društva upokojencev, ki skrbijo za druženje in razne aktivnosti upokojencev /(D9). Omeniti je potrebno tudi skupine za samopomoč /(D10) in oskrbovana stanovanja /(D11).

Katere vrste pomoči nudi vaša organizacija?

Mi kot center za pomoč na domu zagotavljamo storitve socialne oskrbe na domu uporabnikom /(D12), ki imajo urejene pogoje za bivanje doma in v primeru invalidnosti, starosti ali kroničnih bolezni ne morejo sami poskrbeti zase. S tem spodbujamo življenje v domačem okolju /(D13) in tako vsaj za določen čas nadomestimo potrebo po institucionalnem varstvu /(D14). Center za pomoč na domu izvaja storitve za prebivalce Mestne občine Nova Gorica, Občine Brda, Občine Kanal ob Soči, Občine Šempeter-Vrtojba, Občine Miren-Kostanjevica, Občine Renče-Vogrsko. Naša organizacija uporabnikom torej nudi storitve oziroma pomoči iz treh sklopov. Nudimo temeljna dnevna opravila kamor spadajo: pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb /(D15), pomoč pri umivanju /(D16), pomoč pri vzdrževanju in negi osebnih pripomočkov /(D17), nudimo pomoč pri oblačenju /(D18) in tudi pomoč pri hranjenju /(D19). Drugi sklop pomoči, ki ga nudimo je gospodinjstva pomoč, kamor spada osnovno čiščenje in odnašanje smeti /(D20), nakup živil /(D21), zelo zaželen, prinos toplega obroka /(D22), če je potrebno hrano uporabnikom tudi postrežemo /(D23). Med gospodinjstvo pomoč spada še pomivanje posode /(D24). Tretji sklop storitev pa je sestavljen iz pomoči pri ohranjanju socialnih stikov, kamor spada vzpostavljanje socialne mreže /(D25), spremljanje uporabnika pri opravljanju raznih obveznosti /(D26), informiranje ustanov o stanju in potrebah uporabnika /(D27) in pripravo uporabnika na institucionalno varstvo /(D28).

Katere pa ostale?

Druge organizacije se v večini z nami dopolnjujejo. Domovi podobno izvajajo družabništvo /(D29), skrbijo za krepitev socialnih stikov /(D30), nudijo pomoč pri osebni higieni /(D31) in v domovih so na voljo organizirane dnevne aktivnosti /(D32). Mogoče bi tu izpostavila, da domovi za stare pokrivajo še zdravstveni del oskrbe, ki ga socialne oskrbovalke ne morejo opravljati /(D33). V domovih pa so zaposleni tudi zdravstveni delavci. Center za socialno delo pa nudi še socialnovarstvene storitve /(D34), zaščito /(D35), ureja skrbništvo /(D36) in ravno tako ukrepa v nujnih primerih /(D37).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Kako bi opisali ustreznost oblik pomoči, ki so trenutno na voljo in kaj je ustrezno?

Niso popolnoma ustrezne v smislu prostih mest in čakalnih vrst /(D38). Govorim za domove in pomoč na domu. Konkretno za center za pomoč na domu se mi zdi ustrezno, da ponujamo pomoč tudi ob vikendih in praznikih /(D39) in seveda večernih urah, ko ljudje potrebujejo menjavo plenice ali umivanje /(D40). Poleg tega se mi zdi ustrezno, da skuša vedno več občin poskrbeti zato, da bi nudile

pomoč ob vikendih, saj tega ni še povsod /(D41). Dobro je vsekakor tudi to, da imamo od večine občin priskrbljene avtomobile, da imajo socialne oskrbovalke službeni avto za na teren. Tam kjer tega ni, morajo socialne oskrbovalke uporabljati svoj osebni avto, kar seveda ni prav.

Kako pa bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne in kaj primanjkuje?

Neustrezna so varovana stanovanja, to pa zato, ker ne delujejo kot varovana stanovanja in so bolj podobna normalnim stanovanjem /(D42). Nimajo ustreznega osebja, da bi skrbelo za stanovalce. Glede na to, da smo ljudje različni bi morala biti paleta storitev bolj široka, kar kaže na to, da je trenutno možnosti in predvsem izbor premalo /(D43). Izboljšati ali urediti bi bilo potrebno še gospodinjstvo pomoč v okviru socialne oskrbe na domu, ki sedaj vključuje le osnovno čiščenje, ki je za marsikoga premalo /(D44). Poleg tega bi morali več sodelovati s patronažno službo, saj pri nas ne opravljamo zdravstvenih storitev, ki jih uporabniki zelo potrebujejo /(D45). Predvsem pa primanjkujejo prosta mesta za vključitev pomoči /(D46). Čakalne vrste na pomoč so vse daljše in ko jih oseba potrebuje, nihče ne ve koliko časa po preteklo preden bo pomoč prejela. Na splošno pa vidim problem v primanjlkovanju organiziranih prevozov za starostnike, nekateri nimajo nikogar, ki bi jih lahko odpeljal na pregled ali na primer v trgovino /(D47).

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo še posebej povezujete?

Center za pomoč na domu sodeluje predvsem z bolnišnico v Stari Gori /(D48), centrom za socialno delo Nova Gorica /(D49) in seveda tudi z Domom upokojencev Nova Gorica /(D50) in Domom Podsabotin /(D51). Seveda se povezujemo tudi z dnevnim centrom, ki ravno tako spada pod Dom upokojencev Nova Gorica /(D52).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov s katerimi se srečujete?

Stari s katerimi se srečujem pri svojem delu potrebujejo predvsem občutek sprejetosti /(D53), in da se čutijo koristne /(D54) in morajo imeti čim več družabnih stikov /(D55). To pomeni, da se morajo zavedati, da obstaja v njihovi socialni mreži nekdo, na katerega se lahko v primeru stiske obrnejo in mu zaupajo /(D56). Omenjeno pa je v zadnjem času vse bolj težko. Najbolj bi na tem mestu izpostavila potrebo po negi /(D57).

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katero delate?

Starostnike bi opisala kot skupino ljudi, ki je vedno bolj ranljiva /(D58), osamljena /(D59) in so skupina, ki je odvisna od dobre volje drugih oseb /(D60). Potrebujejo pomoč pri vsakodnevnih opravilih /(D61) in predvsem med njimi prevladuje želja po družbi, saj so v večini zelo osamljeni /(D62).

STIKI IN SOCIALNE MREŽE

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov in kako ta vpliva na njihovo življenje?

Bolj kot se staramo, bolj opazamo kako se naše socialne mreže manjšajo /(D63). Opažam, da so tisti starostniki, ki imajo otroke in druge sorodnike veliko manj osamljeni in tudi bolj priskrbljeni /(D64). Dobijo podporo od otrok in tudi pomoč pri opravljanju vsakdanjih opravil /(D65), za katere ne zmorejo več poskrbeti sami. Tisti, ki so sami potrebujejo veliko več dodatne formalne in neformalne pomoči /(D66). Zaradi prenizkih dohodkov pa so večkrat v stiski, saj si dodatno pomoč težko privoščijo /(D67).

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi osebami v njihovem življenju?

Kot center za pomoč na domu s svojci veliko sodelujemo /(D68). Velikokrat se zgodi, da nam ravno otroci ali drugi sorodniki osebno izročijo izpolnjene prošnje za pomoč na domu /(D69). Poleg tega smo z njimi v stiku tudi, ko je pomoč pri uporabniku že enkrat vzpostavljena, da se po potrebi izboljša /(D70). Redno se obveščamo o morebitnih spremembah in željah uporabnika /(D71). Gre zato, da se velikokrat zgodi, da uporabnik potrebuje še dodatne termine pomoči ali pa pomoči zaradi izboljšanja stanja ne potrebuje več v takšnem obsegu. Če se opazi kakršnokoli nezadovoljstvo ali oteženo delo na domu, se na centru skliče tudi sestanek z družinskimi člani /(D72). Po telefonu pa se dogovarjamo tudi, ko se dogovorimo za prvi obisk na domu pred vzpostavitvijo pomoči /(D73) in ko je potreben nakup zdravstvenega pripomočka /(D74). Če pride do nesodelovanja uporabnika s socialno oskrbovalko se navadno dogovorimo za sestanek na centru /(D75). V nekaterih primerih se je zgodilo že tudi, da otroci niso uredili bivanjskih pogojev za svoje starše in smo se morali na centru sestati zaradi tega /(D76).

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

Vloga socialnega dela je še posebej na področju dela s starimi zelo pomembna /(D77). Problem pa vidim v tem, da na primer socialna delavka ali delavec, ki je zaposlen na centru za socialno delo vse bolj postaja birokrat /(D78). Na našem področju pa je koordinator pomoči na domu preveč v vlogi organizatorja storitev /(D79). Ker mora socialni delavec skrbeti za koordinacijo pomoči z uporabniki časa primanjkuje /(D80).

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete?

Največja ovira je seveda zakonodaja /(D81). Ko se v praksi srečamo z realnimi težavami, ugotovimo, da na poti do rešitve zakonodaja naše delo samo še bolj zaplete in v resnici težav in problemov ne razrešuje, k večjemu je nov zakon ali predpis samo še dodatna ovira in postopki se samo še dodatno zapletejo /(D82).

Kje in na kakšen način bi svoje delo lahko izboljšali in kaj bi za to potrebovali?

V domovih za stare kot tudi v drugih organizacijah je glavni problem, da imamo zaposlenega premalo kadra /(D83). To pomeni, da bi lahko dosti boljše delali in zagotavljali uspešno pomoč za uporabnike, če bi imeli več ljudi in ti bi delali na enakovreden način. V glavnem bi potrebovali dodatna usposabljanja tako za socialne oskrbovalke kot tudi socialne delavke, ki se v praksi v prvi vrsti z uporabniki tudi redno srečujejo in najbolj poznajo realno stanje v družbi /(D84). Poleg tega pa kot sem že omenila, več zaposlenih, da bi se delo razporedilo in bi imela socialna delavka na voljo več časa na terenu in bi se na ta način lažje in celostno posvetila uporabniku /(D85).

INTERVJU E

Socialna delavka zaposlena na: Center za socialno delo Nova Gorica, Prva socialna pomoč

Datum in kraj: Nova Gorica, 16.1.2020

Čas trajanja pogovora: 8.00 do 9.15

Spol: Ž

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Na območju Upravne enote Nova Gorica so na voljo storitve v okviru Centra za socialno delo Nova Gorica /(E1). Na voljo je tudi domsko varstvo, saj so na tem območju kar štirje domovi za stare, med katere spadajo: Dom upokojencev Nova Gorica /(E2), enota Podsabotin /(E3), Dom Gradišče /(E4) in Medichotel /(E5). Na voljo je še bolnišnična oskrba /(E6), dnevni centri /(E7), oskrbovana stanovanja /(E8), medgeneracijsko središče /(E9), na voljo je pomoč na domu v okviru Centra za pomoč na domu Nova Gorica /(E10), so pa tudi na voljo skupine za samopomoč /(E11). Imamo pa tudi skupnostne programe kamor spadata Hiša dobre volje v Mirnu /(E12) in Hiša dobre volje v Desklah /(E13). V Šempetru pri Gorici pa je tudi Center za dnevne aktivnosti starejših /(E14). Ne gre pozabiti tudi dobrodelne organizacije Rdeči križ Slovenije Območno združenje Nova Gorica /(E15) in tudi organizacije Karitas, ki veliko pomaga starim s svojimi aktivisti /(E16).

Katero vrsto pomoči nudi vaša organizacija?

Center za socialno delo v nadaljevanju - CSD lahko ponudi socialno varstvene storitve /(E17). Sem spadata prva socialna pomoč /(E18) in osebna pomoč /(E19). V okviru prve socialne pomoči nudimo uporabnikom pomoč pri prepoznavanju njihovih socialnih stisk in težav /(E20) in jih čim podrobneje informiramo glede obstoječih oblik pomoči /(E21). Bodisi znotraj CSD ali drugih oblik pomoči, ki jih nudijo druge organizacije oziroma ustanove. Poleg tega pokrivamo potrebe po usmerjanju uporabnikov na določene organizacije ali jih napotimo naprej /(E22), odvisno je od situacije.

Nemalokrat se zgodi, da starostniki prosijo za pomoč pri urejanju odnosov bodisi z otroki ali drugimi družinskimi člani /(E23). CSD v okviru javnih pooblastil nudi tudi pomoč žrtvam nasilja v družini /(E24) in ureja pravice na področju invalidskega varstva /(E25). Ena izmed oblik pomoči so pravice iz javnih sredstev /(E26) kamor spada denarna socialna pomoč /(E27), izredna denarna socialna pomoč /(E28), varstveni dodatek /(E29), pravica do pogrebne /(E30) in posmrtnine /(E31). Pomembna oblika pomoči je vsekakor urejanje skrbništva /(E32), bodisi skrbništva za poseben primer kot tudi skrbništva nasploh, kar pa je sedaj po novi družinski zakonodaji pristojnost sodišča. Z uveljavitvijo zakona o osebni asistenci obravnavamo tudi veliko število starih invalidnih oseb do 65 let. Prav tako, delujeta v okviru Centra za socialno delo Severna Primorska dva koordinatorja, ki nudita pomoč osebam s težavami v duševnem zdravju /(E33).

Katere pa ostale organizacije?

V večini ostale organizacije nudijo pomoč pri ohranjanju socialnih stikov /(E34), večina društev in ostalih organizacij je namenjena prav širitvi socialne mreže /(E35). Domovi nudijo celostno oskrbo starostnika /(E36), to pomeni zdravstveno oskrbo /(E37) in tudi socialno oskrbo /(E38). Pomoč na domu na določen čas nadomesti institucionalno varstvo /(E39) in nudi pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih /(E40) in tudi pomoč pri gospodinjstvih delih /(E41) ter družabništvu /(E42). Bolnišnica nudi zelo pomembno zdravstveno oskrbo /(E43).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Kako bi opisali ustreznost oblik pomoči, ki so trenutno na voljo? Kaj je ustrezno?

Pomoči so seveda ustrezne glede na potrebe, ki jih zaznavamo /(E44). Problem so predolge čakalne vrste /(E45). Ustrezen se mi zdi razvoj dnevnih centrov /(E46), predvsem pa tudi razvoj skupnostnih programov, kot je v našem okolju Hiša dobre volje /(E47) in medgeneracijskega središča /(E48).

Kako pa bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne, oziroma kaj primanjkuje?

Primanjkujejo oblike pomoči v smislu bivanja starejših v domačem okolju za dalj časa /(E49). Torej večji obseg pomoči na domu, ki bi jim omogočala, da jim čim več časa ostajali doma /(E50) in predvsem prosta mesta v domovih za starejše /(E51), predvsem na varovanih oddelkih, ki sprejemajo starostnike z demenco /(E52). Za tiste oblike pomoči na katere je potrebno dalj časa čakati, se morajo uporabniki v stiski obrniti na privatne – neformalne pomoči, kot so na primer Prodomi /(E53). Take vrste pomoči pa so še bolj drage in za mnoge finančno nedostopne, takrat pade breme na svojce /(E54). Tako kot imajo nekatere občine urejen organiziran prevoz za stare, da lažje obiščejo zdravnika in za nujne opravke bi to morale urediti tudi občine na goriškem /(E55). Omenila bi rada tudi to, da je majn skupin za samopomoč kot včasih /(E56) in problem so tudi varovana stanovanja, ki so trenutno bolj oblika navadnih stanovanj /(E57).

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo se še posebej povezujete in kako?

Največ sodelujemo z bolnišnico /(E58), domovi za stare /(E59) in centrom za pomoč na domu /(E60). Ključnega pomena je sodelovanje s strokovnimi delavci v navedenih organizacijah, saj se za obolelega človeka predvideva, da bo potreboval pomoč tudi doma /(E61). Sodelujemo tudi Zavodom za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki pokriva dodatek za pomoč in postrežbo, invalidnina, pokojninske dajatve /(E62).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov, s katerimi se srečujete pri svojem delu?

V večini potrebujejo oskrbo na domu /(E63) in imajo potrebo tudi po domskem varstvu /(E64). Večkrat omenjajo in poudarjajo potrebo po druženju /(E65), ker so v večini osamljeni in materialno ogroženi /(E66). Name se večkrat obrnejo svojci kot pa uporabniki sami. Gre za materialne potrebe v smislu prenizkih pokojnin, da bi si lahko po potrebi privoščili dodatno neformalno pomoč ali domsko varstvo /(E67). In pa tudi nematerialne potrebe v smislu potreb po socialnih stikih /(E68), ker so osamljeni /(E69), pomoči bližnjih pri vsakdanjih delih /(E70). Večkrat se tudi zgodi, da starostniki pokličejo po telefonu z željo oziroma potrebo po zgolj pogovoru s socialno delavko, zaradi osamljenosti in prepuščenosti samim sebi /(E71).

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katero delate?

Starostnike bi opisala kot ranljivo skupino ljudi /(E72), ki je v veliki meri odvisna od pomoči drugih /(E73). Opažam, da se v zadnjem obdobju pojavljajo predvsem dve skupini starostnikov, so ljudje, ki sicer imajo svojce in ožje družinske člane, ki bi zanje lahko poskrbeli, vendar se dogaja, da so otroci med seboj v konfliktnih odnosih /(E74). To se najpogosteje dogaja zaradi premoženjskih koristi in v teh primerih so ostareli žrtve njihovih medsebojnih obračunavanj / (E75), kar jim povzroča še dodatno stisko in občutke krivde. Slednje je zaznati najpogosteje na območju Goriških Brd. Na drugi strani so starostniki, ki nimajo svojcev ali ožjih družinskih članov, ki bi zanje sploh lahko poskrbeli in zato ostajajo prepuščeni oblikam pomočem, ki so na voljo v lokalnem okolju /(E76).

STIKI IN SOCIALNA MREŽA

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov? Kako socialna mreža vpliva na njihovo življenje?

Socialna mreža je zelo pomembna v tretjem življenjskem obdobju / (E77) in bistveno pripomore k kvaliteti življenja starih /(E78). V primerih, ko imajo starostniki dovolj veliko socialno mrežo lahko dalj časa ostanejo v domačem okolju na ta način vzdržujejo stike z ožjimi družinskimi člani /(E79).

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi osebami v njihovem življenju?

V večini primerov se na CSD obrnejo svojci, ko naletijo na težave pri urejanju oskrbe in pomoči za ostarele starše /(E80). Sodelovanje z njimi je na splošno veliko /(E81), vsaj v večini primerov. Sodelovanje s svojci starostnikov je tudi zelo pomembno, saj lahko skupaj skrbimo za interese starih /(E82).

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

Seveda se mi zdi vloga socialnega dela izredno pomembna na tem področju, saj je naše poslanstvo ljudem pomagati /(E83). Predvsem pa jih podpreti in jim prisluhniti ob soočanju s stiskami in težavami /(E84). Pomembno je, da jih opolnomočimo pri iskanju lastnih virov moči in skupaj z njimi soustvarjamo rešitve /(E85). Pri svojem delu se osredotočamo predvsem na uporabnika in njegove potrebe /(E86).

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete ?

Socialno delo je kar se tiče dela na centru zakonsko zelo omejeno /(E87), kar pomeni, da je pravzaprav socialni delavec omejen pri svojem delu z uporabniki /(E88). Kar je po svoje zgrešeno, saj je vloga socialnega dela izredno pomembna za opolnomočenje starostnikov in svojcev, iskanje različnih virov in oblik pomoči, širjenje socialne mreže in nudenje opore v stiski. Poleg zakonodaje je prevelik tudi obseg delavnih nalog /(E89). Posledično nam zmanjkuje časa za posvečanje zgolj uporabnikom /(E90).

Kje in na kakšen način bi svoje delo lahko izboljšali in kaj bi zato potrebovali?

Da bi bili pri svojem delu čim manj omenjena z zakonskimi predpisi /(E91) in tudi kot sem že rekla sam obseg dela preprečuje, da se lahko posvetimo ljudem dovolj časa in se poglobljeno in nudimo ustrezno obliko pomoči.

INTERVJU F

Socialna delavka zaposlena v: Bolnišnica Dr. Franca Derganca

Datum in kraj: Stara Gora, 14.2.2020

Čas trajanja pogovora: Od 13.30 do 14.30

Spol: Ž

OBLIKE POMOČI

Katere vrste in oblike pomoči za stare so na voljo v lokalnem okolju?

Torej urejena je bolnišnična (zdravstvena oskrba) v bolnici, ki je še posebej za stare zaradi šibkega zdravja zelo pomembna /(F1). Urejena je tudi pomoč na domu v okviru Centra za pomoč na domu Nova Gorica /(F2). Na voljo so tudi socialnovarstvene storitve in druge vrste pomoči v okviru centra za socialno delo /(F3). Stari so lahko člani v društvih upokojencev /(F4). V Novi Gorici je na voljo tudi Društvo Alzheimer Spominčica /(F5). Aktiven je tudi dnevni center Nova Gorica /(F6). Poleg tega kot skupnostna programa delujeta Hiša dobre volje Deskle/(F7) in Hiša dobre volje Miren /(F8). V Šempetru je na voljo Center za dnevne aktivnosti starejših /(F9), poleg tega pa imamo še oskrbovana stanovanja /(F10) in skupine za samopomoč /(F11). Zelo pomembno pa je seveda tudi institucionalno varstvo, kamor spadajo: Dom upokojencev Nova Gorica /(F12), enota Podsabotin /(F13), Medichotel /(F14) in še Dom Gradišče /(F15).

Katere oblike in vrste pomoči nudi vaša organizacija?

Na oddelku za invalidno mladino in rehabilitacijo – OIMR v Stari Gori se izvaja rehabilitacijska obravnava odraslih bolnikov po možganski kapi in tudi ostalih nevroloških obolenjih /(F16). Sem spadajo Parkinsonova bolezen, malignom CŽS, meningitis, encefalitis, sindrom Guillain – Barre. Ravno tako se izvaja rehabilitacija po poškodbah glave ali po operacijah na gibalnih in amputacijah /(F17). V rehabilitacijskem timu sodelujemo socialne delavke, zdravniki, diplomirane medicinske sestre, srednje medicinske sestre, fizioterapevt, delovni terapevt, po potrebi tudi logoped. Specialist fizikalne in rehabilitacijske medicine opravi pregled pacienta in pripravi program dela oziroma celostne obravnave pacienta. Poleg tega so bolniki redno vključeni v različne oblike terapij /(F18), spremljamo tudi bolezni in stanja, ki se pojavijo med rehabilitacijsko obravnavo, jih dignostirciramo in po potrebi napotimo k drugim specialistom /(F19). Opravljamo pa tudi nego bolnikov z umetnimi odprtinami, izvajanje dihal skozi traheostomo in hranjenje po nezogastrični sondi /(F20). V sklopu bolnišnice nudimo torej pomoč pri zdravstveni obravnavi in negi, ki jo izvajajo medicinske sestre in pristojne službe bolnišnice /(F21). Zdravstveni tim torej sprejme bolnika in načrtuje trajanje predvidenega zdravljenja in tudi najprimernejše oblike zdravljenja. Hkrati pa se predivi tudi zdravstvena in socialna obravnava, ki je namenjena v času po odpustu /(F22). V primeru, ko oseba po zaključenem zdravljenju ni sposobna samostojnega življenja doma, je potrebno predlagati, katera oblika pomoči bo zanj najbolj primerna /(F23).

Katere pa ostale?

Druge organizacije na nek način dopolnjujejo naše storitve in pokrivajo potrebe po celostni obravnavi človeka /(24). V domu opravljajo zdravstvene storitve /(F25), socialne storitve (F26) in tudi omogočajo aktivno preživljanje prostega časa /(F27). Tu imam v mislih predvsem delavnice in aktivnosti v domu ali na podlagi obiska na domu socialnih oskrbovalk. Center za pomoč na domu nudi uporabnikom izvajanje socialne storitve na domu /(F28). Center za socialno delo nudi svetovanje

glede socialno varstvenih pravic kot je denarna pomoč, varstveni dodatek /(F29). Včasih gre za enostavne stvari kot je parkirna karta, zavarovanje /(F30).

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

Kako bi opisali ustreznost oblik pomoči, ki so trenutno na voljo v lokalnem okolju? Kaj je ustrezno?

V njihovem namenu bi jih opisala kot zelo ustrezne, potrebuje jih vedno več ljudi /(F31). Način izvedbe in pridobitve neke pomoči pa je neustrezen, ker se nanje v večini časa čaka predolgo /(F32). Konkretno v bolnici se vse napredke pacientov spremlja in obravnava na tedenskih timskih sestankih /(F33), kot ocenjevalno lestvico za spremljanje napredka uporabljamo lestvico funkcijske neodvisnosti – FIM. Kar se tiče zdravstvene oskrbe so potrebe dobro pokrite /(F34). Problem se pojavi, če posameznik ni sposoben samostojno poskrbeti zase in potrebuje pomoč na domu ali pa institucionalno varstvo, ker se pojavi težava pri predolgi čakalni vrstah in pomankanju prostora /(F35). Ko se doseže pri pacientu rehabilitacijski cilj se namreč bolnika iz bolnice odpusti, bodisi v domačo oskrbo, ali pa v institucionalno varstvo. Velikokrat pa se zgodi, da kljub rehabilitacijski obravnavi bolnik ali bolnica ne doseže zadanega ciljnega rezultata oziroma stanja v katerem je bila pred boleznijo ali poškodbo in zato taka ocena potrebuje tudi nadaljnjo pomoč in nego s strani drugih. Ustrezno je to, da se za vsak primer posebej odloči in uredi ustrezna namestitve /(F36) ali pa uredi vse potrebno za samostojno življenje doma /(F37).

Kako pa bi opisali tiste oblike pomoči, ki so po vašem mnenju neustrezne oziroma kaj primanjkuje?

Opažam, da primanjkuje predvsem prostih kapacitet v domovih in zato uporabnikov ni kam namestiti, sploh takrat, ko ti nimajo svojcev ali pa svojci ne zmorejo skrbeti zanje /(F38). Razlogi so različni, nekateri so še v službi, imajo svoje družine in časa enostavno primanjkuje. Nekateri sploh ne znajo poskrbeti za nepokretno osebo /(F39). Spet drugi imajo finančne težave in si ne morejo privoščiti ustrezne pomoči /(F40). In ker so vrste tako za domove kot na primer pomoč na domu predolge, so uporabniki primorani plačevati neformalno oskrbo, za katero pa vemo, da je ta še dražja in za večino finančno nedostopna /(F41). Dejstvo je, da na splošno primanjkuje pomoč za starejše /(F42).

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

Se s katero organizacijo oziroma institucijo še posebej povezujete?

Jaz pri svojem delu veliko sodelujem z ostalimi organizacijami, še posebej v primeru, ko gre za bolnike, ki po odpustu iz bolnišnice iz zdravstvenih ali socialnih razlogov niso sposobni za samostojno življenje /(F43). Predvsem sodelujem s Centrom za socialno delo Nova Gorica /(F44), s Centrom za pomoč na domu /(F45) in vsemi domovi za stare /(F46).

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV

Kako bi po vašem mnenju opisali ključne potrebe starostnikov, s katerimi se srečujete?

Po mojem mnenju so ključne potrebe starostnikov osredotočene predvsem na pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih funkcij /(F47), potrebo po druženju /(F48), zdravstveni oskrbi in negi /(F49). Sama se namreč srečujem z bolniki, ki so sprejeti v bolnišnico zaradi bolezni ali raznih poškodb in vsi potrebujejo zdravstveno pomoč, večkrat tudi po odpustu in bolnišnice.

Kako bi opisali značilnosti starih kot skupine, s katero delate?

Značilnosti bi povezala z omenjenimi potrebami. Definitivno so bolj ranljiva oziroma šibkejša populacija prebivalstva /(F50), ki se zaradi hitrega tempa in slabšega zdravja ali zgolj zaradi starosti primorani poseči po dodatni pomoči, da lahko normalno živijo /(F51).

STIKI IN SOCIALNE MREŽE

Kako bi opisali socialno mrežo starostnikov? Kako socialna mreža vpliva na njihovo življenje?

Odkvisno je seveda od vsakega posameznika kakšno in kako veliko socialno mrežo ima, nekateri imajo otroke ali druge ožje družinske člane /(F52), drugi imajo le še partnerja /(F53) ali pa so ostali popolnoma sami /(F54). Definitivno pa socialna mreža zelo vpliva na njihovo življenje zato, da niso tako osamljeni in tudi, da jim kdo pomaga pri življenjskih opravilih /(F55).

Kako bi opisali sodelovanje s svojci in drugimi pomembnimi osebami v njihovem življenju?

Glede na to, da se pri svojem delu veliko tudi srečujem z otroci, v večini teh primerov sodelujem z njihovimi starši. Ko gre za starostnike veliko sodelujem s partnerji ali pacientovimi otroci /(F56). S svojci sodelujem zato, da jim nudim podporo in jih informiram o možnih oblikah pomoči /(F57). Seznanim jih z raznimi socialnovarstvenimi pravicami ter jim pomagam pri njihovem uveljavljanju /(F58). Prav tako se z njimi dogovarjam in trudim pri iskanju ustrezne institucionalne oskrbe /(F59). Po potrebi pa organiziram družinske sestanke /(F60) lahko pa se z njimi dogovarjam tudi preko telefona /(F61).

VLOGA SOCIALNEGA DELA

Kaj menite o vlogi socialnega dela na področju dela s starimi?

Vloga socialnega dela je tudi na tem področju zelo pomembna, še posebej ko se že tekom obravnave pacienta predvidi, da bo ta potreboval pomoč tudi po odpustu in bolnišnice, je moja naloga, da o tem obvestim svojce in jih na situacijo, ki jih čaka tudi pripravim /(F62). Socialno delo je pomembno, saj nudim podporo uporabniku in družini /(F63), naredim pa tudi oceno življenjskih razmer in zmožnostih družine /(F64). Koordiniram tudi multidisciplinarni tim /(F65). Tako kot je pomembna vloga zdravnika in zdravstvenih delavcev je pomembna tudi vloga socialne delavke /(F66). Jaz rada človeku prisluhnem in vedno sem pozorna na to, da ga obravnavam kot edinstvenega posameznika in njegove situacije ne posplošim na druge, predvsem pa skrbim za varen odpust in bolnice /(F67). To je najbolj pomembno.

S katerimi ovirami se pri vašem delu v največji meri srečujete?

Eno od ovir je vsekakor zakonodaja, ki socialne delavce pri svojem delu zelo ovira /(F68). Čakamo tudi na zakon o dolgotrajni oskrbi a iz tega že nekaj časa ni nič /(F69). Poleg tega me zelo moti govor o tem, da smo socialni delavci odveč in da nas ne potrebujejo /(F70).

Kje in na kakšen način bi svoje delo lahko izboljšali in kaj bi za to potrebovali?

Boljše bi bilo vsekakor, da bi imela še kakšno dodatno pomoč, primanjkuje namreč kadra /(F71). Poleg tega pa si želim, da bi bile v domovih in tudi na centru za pomoč na domu manjše vrste, saj je drugače težko napotiti uporabnike ali jim pomagati do mesta v domu, ko so ti odpuščeni iz bolnice /(F72). Potrebovali bi tudi bolj konkretna navodila kaj naj socialni delavec stori v določenih primerih /(F73). Dodatne možnosti, ko oseba na primer zavrne ali noče sprejeti pomoči, da človeka ne siliš v nekaj česar noče storiti /(F74).

8.3. ODPRTO KODIRANJE INTERVJU A

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	KODA	PODKATEGORIJA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
A1	»Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica, kjer sem tudi sama zaposlena«	Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica	Socialna oskrba na domu	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A2	»Na območju Upravne Enots Nova Gorica imamo štiri domove za stare: Dom upokojencev Nova Gorica«	Na voljo je Dom upokojencev Nova Gorica	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A3	»Na območju Upravne Enots Nova Gorica imamo štiri domove za stare: Dom Podsabotin«	Na voljo je Dom Podsabotin	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A4	»V okviru Doma upokojencev Nova Gorica je na voljo še Dnevni center«	Na voljo je Dnevni center Nova Gorica	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A5	»Imamo še Dom Gradišče«	Na voljo je Dom Gradišče	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A6	»V Renčah je Medichotel«	Na voljo je Medichotel	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A7	»Super je še, da je sedaj tu društvo GO – spominčica«	Na voljo je Go - Spominčica	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A8	»Stari lahko hodijo tudi v medgeneracijsko središče«	Na voljo je medgeneracijsko središče	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A9	»Obrnejo se lahko na skupine za samopomoč«	Na voljo so skupine za samopomoč	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A10	Med skupnostne programe spadajo še »Hiša dobre volje v Mirnu«	Na voljo je Hiša dobre volje Miren	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A11	Med skupnostne programe spadajo še Hiša dobre volje v Desklah«	Na voljo je Hiša dobre volje Deskle	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A12	»Je pa seveda pomemben tudi Center za socialno delo Nova Gorica«	Na voljo je Center za socialno delo Nova Gorica	Socialnovarstvena ustanova	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A13	» Pa še bolnišnica Dr. Franca Derganca«	Na voljo je bolnišnica Dr. Franca Derganca	Bolnišnica	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A14	»V okviru	Na voljo so	Druge organizacije,	Vrste pomoči	Oblike pomoči v

	stanovanjskega sklada Nova Gorica so urejena oskrbovana stanovanja.«	oskrbovana stanovanja	društva in oblike pomoči		lokalnem okolju
A15	Nudimo »temeljna dnevna opravila kamor spadajo: pomoč pri oblačenju in slačenju«	Izvajajo preoblačenje	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A16	Nudimo »temeljna dnevna opravila kamor spadajo: pomoč pri umivanju«	Izvajajo umivanje	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A17	Nudimo »temeljna dnevna opravila kamor spadajo: pomoč pri hranjenju«	Izvajajo hranjenje	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A18	Nudimo »temeljna dnevna opravila kamor spadajo: opravljanje osnovnih življenjskih potreb«	Izvajajo ohranjanje osnovnih življenjskih potreb	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A19	Nudimo »temeljna dnevna opravila kamor spadajo: vzdrževanje in nega osebnih pripomočkov«	Izvajajo vzdrževanje in nego osebnih pripomočkov	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A20	Nudimo »Gospodinjsko pomoč kamor spada: prinašanje enega pripravljenega obroka hrane«	Izvajajo prinašanje enega pripravljenega obroka hrane	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A21	Nudimo »Gospodinjsko pomoč kamor spada: nabava živil«	Izvajajo nabavo živil	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A22	Nudimo »Gospodinjsko pomoč kamor spada: priprava enega obroka hrane«	Izvajajo pripravo hrane	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A23	Nudimo »Gospodinjsko pomoč kamor spada: pomivanje porabljene posode«	Izvajajo pomivanje posode	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A24	Nudimo »Gospodinjsko pomoč kamor spada: osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti«	Izvajajo osnovno čiščenje prostorov z odnašanjem smeti	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A25	Nudimo »Gospodinjsko pomoč kamor spada:	Izvajajo postiljanje in čiščenje spalnega prostora	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju

	postiljanje in osnovno čiščenje spalnega prostora«				
A26	Nudimo »pomoč pri ohranjanju socialnih stikov kamor spada: vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom«	Izvajajo vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A27	Nudimo »pomoč pri ohranjanju socialnih stikov kamor spada: spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti«	Izvajajo spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A28	Nudimo »pomoč pri ohranjanju socialnih stikov kamor spada: informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca«	Izvajajo Informiranje ustanov o potrebah upavičenca	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A29	Nudimo »pomoč pri ohranjanju socialnih stikov kamor spada: priprava upravičenca na institucionalno varstvo«	Izvajajo pripravo upravičenca na institucionalno varstvo	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A30	Domovi za stare nudijo »institucionalno oskrbo«	Izvajajo institucionalno oskrbo	Domovi za stare	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A31	Domovi za stare nudijo »ustrezne zdravstvene storitve«	Izvajajo zdravstvene storitve	Domovi za stare	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A32	Bolnišnica na primer v celoti nudi »zdravstveno oskrbo uporabnika«	Izvajajo zdravstveno oskrbo	Bolnišnica	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A33	»Tu je še center za socialno delo, ki uporabnike usmerja, informira in nudi socialnovarstvene in tudi druge storitve«	Obstaja usmerjanje in informiranje	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A34	Dnevni center pokrije »lep dan« za uporabnike in tu je predvsem ključno »družabništvo«	Izvajajo družabništvo	Skupnostni programi	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
A35	Društva upokojencev ... ko so ljudje še v redu tako zdravstveno kot socialno ...« lahko udeležujejo raznih izletov ali projektov ...«	Obstaja udeleževanje izletov in projektov	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju

A36	Problem so »predolge čakalne vrste in veliko število starih, ki nujno rabijo pomoč«	Predolge so čakalne vrste na pomoč	Na splošno	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A37	»Konkretno je v okviru CPD,... ustrezno predvsem družabništvo,...«	Obstaja družabništvo	Center za pomoč na domu	Ustrezno	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A38	»Definitivno je dobro to, da lahko ponudimo tri različne oblike pomoči in da se da pomoč kombinirati«	Obstaja kombiniranje pomoči	Center za pomoč na domu	Ustrezno	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A39	»Za prejemanje toplega obroka je veliko lažje in hitreje uskladiti, saj imamo razvoze kosil za vsako občino posebej organizirane in jih ni toliko«	Obstaja razvoz kosil	Center za pomoč na domu	Ustrezno	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A40	»Kar se tiče večerih terminov in pomoči ob vikendih pa je še en problem zraven, sej je teh premalo na voljo, so pa najbolj željeni«	Premalo je večernih terminov in pomoči ob vikendih	Center za pomoč na domu	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A41	»Izboljšati bi bilo potrebno storitve v okviru gospodinske pomoči, ker ta trenutno ne vključuje generalnega čiščenja, ki bi ga ljudje najbolj rabili«	Manjka generalno čiščenje v okviru gospodinske pomoči	Center za pomoč na domu	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A42	»Primanjkujejo pa vsekakor tudi zdravstvene storitve, ki jih socialne oskrbovalke ne smejo opravljati«	Manjkajo zdravstvene storitve	Center za pomoč na domu	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A43	»Ovire oziroma primanjkovanje vidim tudi v bivalnih okoljsčinah, ki niso za vse uporabnike ustrezne«	Ponekod so neustrezne bivalne okoljsčine	Center za pomoč na domu	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A44	»Kljub subvencijam, so storitve drage«	Storitve so glede na zmožnostih starih drage	Na splošno	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči v lokalnem okolju
A45	»Problem pa vidim tudi v zakonodaji, morala bi biti drugače zastavljena., ... ni podrobnejših	Premalo je podrobnejših kriterijev o upravičenosti do pomoči na domu	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela

	kriterijev«				
A46	»Vse to naj bi pokrival zakon o dolgotrajni oskrbi, ki pa ga še vedno ni...«	Manjka zakon o dolgotrajni oskrbi	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
A47	Najbolj se povezujemo z »Domom upokojencev Nova Gorica«	Dom upokojencev Nova Gorica	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
A48	Povezujemo se z »Domom Podsabotin«	Dom Podsabotin	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
A49	»Naše uporabnike, ki potrebujejo 24 urno pomoč ali ne zmorejo več ostati doma vključujemo na njihovo željo v domsko varstvo«	Sodelovanje z namenom vključevanja uporabnikov v domsko varstvo	/	Razlogi za sodelovanje	Sodelovanje organizacij
A50	»Smo v rednem stiku tudi z centrom za socialno delo«	Center za socialno delo	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
A51	»Po potrebi sodelujemo s socialno delavko iz bolnišnice«	Bolnišnica	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
A52	»Na splošno stari ljudje predstavljajo del družbe, ki je zelo osamljena«	Stari so osamljen del družbe	/	Značilnosti	Ključne potrebe
A53	Predvsem imajo potrebo »po skrbi za osebno nego«	Obstaja potreba po osebni negi	/	Nematerialne	Ključne potrebe
A54	Nekateri zaradi zmanjšanih zmožnosti potrebujejo »tudi pomoč pri gospodinjskih delih«	Obstaja potreba po pomoči pri gospodinjskih delih	/	Nematerialne	Ključne potrebe
A55	Opažam, da je najhujša izguba socialne mreže v starosti, zato imajo »potrebo po stikih z ljudmi«	Obstaja potreba po socialnih stikih	/	Nematerialne	Ključne potrebe
A56	»Zaradi potrebe po dodatni pomoči, ki je dražja jih nizke pokojnine dodatno bremenijo«	Obstaja potreba po dodatni formalni in neformalni pomoči	/	Materialne	Ključne potrebe
A57	»...v Novi Gorici značilno, da stari ostanejo zaprti v stanovanjih višjih nadstropjih v blokkih, ...«	Stari ostajajo zaprti v blokkih	/	Značilnosti	Ključne potrebe

A58	»V Brdih opozarjajo na to, da otroci svoje starše izolirajo v času, ko so otroci v službah, saj se bojijo, da bi se jim kaj zgodilo«	Pojavlja se izolacija starih	/	Značilnosti	Ključne potrebe
A59	»Tam so tudi vajeni in velja pravilo, da je treba delati in ker starostniki ne zmorejo več delati, niso več nič vredni«	Zaradi nezmožnosti za delo, se pojavlja občutek nevrednosti	/	Značilnosti	Ključne potrebe
A60	»V Kanalu in okolici pa stari živijo v majhnih zapuščenih zaselkih, kjer ni več skoraj nikogar, ki bi jim lahko pomagal«	Stari, ki živijo izven mest, ostajajo brez pomoči	/	Značilnosti	Ključne potrebe
A61	»Socialna mreža je seveda zelo pomembna«	Socialna mreža je zelo pomembna	Pomembnost socialne mreže	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
A62	»Vidi se razlika med tistimi družinami, kjer imajo starostniki v svoji socialni mreži otroke ali druge družinske člane«	Obstajajo razlike med starostniki, ki imajo otroke in druge družinske člane	Osebe v socialni mreži	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
A63	»Pri tistih uporabnikih, ki prejmejo le formalno pomoč se vidi pomanjkanje, tako materialno kot nematerialno«	Pojavlja se materialno in nematerialno pomanjkanje zaradi izpada socialne mreže	/	Značilnosti	Ključne potrebe
A64	»Lahko rečem, da v večini primerov zelo veliko sodelujemo«	Sodelovanje s svojci je veliko	Pogostost sodelovanja	Sodelovanje s svojci in drugimi osebami	Stiki in socialna mreža
A65	»Velikokrat so ravno svojci tisti, ki nas obvestijo o problemu in nam osebno ali po elektronski pošti oddajo prošnjo za pomoč na domu«	Svojci obveščajo o problemih in željah o pomoči	Razlogi za sodelovanje	Sodelovanje s svojci in drugimi osebami	Stiki in socialna mreža
A66	Veliko sodelujemo »preko telefona in se redno obveščamo o spremembah ali dodatnih željah in potrebah, ki jih imajo uporabniki«	Sodelovanje poteka preko telefona	Načini sodelovanja	Sodelovanje s svojci in drugimi osebami	Stiki in socialna mreža
A67	»Pri tistih uporabnikih, ki imajo na primer demenco, je sodelovanje s svojci	Sodelovanje poteka zaradi sprememb ob pojavu demence	Razlogi za sodelovanje	Sodelovanje s svojci in drugimi osebami	Stiki in socialna mreža

	še najbolj pomembno«				
A68	»To pomeni, da je socialna mreža tista, ki kaže na to kako se pomoč lahko pokriva in kako lahko svojci in ustanova sodelujemo, če je le mogoče«	Socialna mreža prispeva k pokrivanju formalne in neformalne pomoči	Pomembnost Socialne mreže	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
A69	»Starostniki so vedno bolj izolirani, izgubijo še tiste stike, ki so jih imeli s prijatelji«	Stari zaradi izolacije izgubljajo socialne stike	/	Značilnosti	Ključne potrebe
A70	»Tako, da smo mi tisti (kot CPD), ki pomagamo, torej socialne oskrbovalke«	Socialne oskrbovalke so del socialne mreže	Osebe v socialni mreži	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
A71	»Vloga socialnega dela je na tem področju zelo pomembna, ker razumemo človeka tudi na čustvenem področju«	Pomembno je razumevanje človeka na čustvenem področju	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
A72	»Velikokrat sta pomoč in podpora usmerjeni tudi na človekove svojce«	Pomembni sta podpora in pomoč usmerjeni na svojce	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
A73	»Pomembno je ravno zavedanje o demenci, vseh spremembah v družini, ki jih prinese ta bolezen«	Socialno delo spodbuja zavedanje o demenci in spremembah v družini	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
A74	»Kot socialna delavka se pri delu srečujem predvsem s problemom, ker ne dovolj poznam zdravstvenega dela oziroma zdravstvenega vidika...«	Socialne delavke imajo premalo znanja glede zdravstva, ki pa je nekako del oskrbe na domu	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela
A75	»Definitivno bi potrebovala dodatna izobraževanja in druga usposabljanja,...«	Obstaja potreba po dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
A76	»Poleg tega pa bi potrebovale na terenu še kakšno osebo iz zdravstvene stroke«	Obstaja potreba po osebi iz zdravstvene stroke na terenu	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
A77	»Poleg tega je velika ovira pri delu seveda tudi zakonodaja«	Zakonodaja ovira delo socialne delavke	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela

A78	»Zakoni in normativi so precej zastareli, ker je bilo pred leti v ospredju pomoči na domu bolj družabništvo kot pa sama oskrba in nega«	Trenutni zakoni in normativi so preveč zastareli	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela
A79	»Potrebovala bi boljši računalniški program Oskrba, kjer so vneseni vsi podatki o uporabnikih in je ključen za naše delo«	Obstaja potreba po boljšem računalniškem programu Oskrba	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
A80	»Boljše bi lahko na splošno uredili organizacijo dela«	Obstaja potreba po boljši organizaciji dela	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
A81	»V pisarni srečujem z ogromno količino pisarniškega dela, največ časa pa mi pobere sestavljanje urnikov«	Pojavlja se preveč pisarniškega dela	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela
A82	»To pomeni, da je posledično manj terenskega dela, ki je v principu osnovno delo socialne delavke«	Premalo je terenskega dela	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela
A83	»Socialne delavke tako nimamo več toliko dela z uporabniki, kar naj bi bilo naše poslanstvo«	Na voljo je premalo časa za neposredno delo z uporabniki	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela

8.4. ODPRTO KODIRANJE INTERVJU B

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	KODA	PODKATEGORIJA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
B1	»Na voljo so pomoči in storitve, ki jih ima na čez Center za socialno delo Nova Gorica«	Na voljo je Center za socialno delo Nova Gorica	Socialnovarstvena ustanova	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B2	Za stare pa so organizirane še druge oblike pomoči in sicer« skupine za samopomoč«	Na voljo so skupine za samopomoč	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B3	Za stare pa so organizirane še druge oblike pomoči in sicer:« društva upokojencev«	Na voljo so društva upokojencev	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju

B4	Za stare pa so organizirane še druge oblike pomoči in sicer: »oskrbovana stanovanja«	Na voljo so oskrbovana stanovanja	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B5	Organiziran je še: »Center za dnevne aktivnosti starejših v Šempetru«	Na voljo je Center za dnevne aktivnosti starejših	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B6	Na voljo je tudi: « Hiša dobre volje Miren«	Na voljo je Hiša dobre volje Miren	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B7	Na voljo je tudi: « Hiša dobre volje Deskle«	Na voljo je Hiša dobre volje Deskle	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B8	Na voljo je: »Dom upokojencev Nova Gorica«	Na voljo je Dom upokojencev Nova Gorica	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B9	»V okviru Doma upokojencev Nova Gorica je še Dom Podsabotin«	Na voljo je Dom Podsabotin	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B10	»Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica«	Na voljo je Center za pomoč na domu Nova Gorica	Socialna oskrba na domu	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B11	»Na voljo je Dnevni center Nova Gorica«	Na voljo je Dnevni center Nova Gorica	Skupnostni programi	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B12	»Obstaja še Dom Gradišče«	Na voljo je Dom Gradišče	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B13	»Obstaja še Medichotel«	Na voljo je Medichotel	Institucionalno varstvo	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B14	V okviru Centra za socialno delo nudimo: »zaščito uporabnikov«	Izvajajo zaščito uporabnikov	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B15	Nudimo urejanje: »denarne pomoči«	Nudijo denarno pomoč	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B16	Nudimo urejanje: »izredne denarne pomoči«	Nudijo izredno denarno pomoč	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B17	Nudimo urejanje: »varstvenega dodatka«	Nudijo varstveni dodatek	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B18	»Skrbimo za namestitev v dom za stare«	Izvajajo namestitev v dom	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B19	Urejamo: »socialne storitve na domu«	Nudijo urejanje socialne storitve na domu	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B20	Ukrepamo: »v primeru nasilja, ali ko imajo uporabniki težave doma«	Izvajajo ukrepe v primerih nasilja	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B21	Ukrepamo: »v	Izvajajo ukrepe	Center za socialno delo	Načini pomoči po	Oblike pomoči v

	primeru slabe oskrbe«	v primeru slabe oskrbe		organizacijah	lokalnem okolju
B22	»... prevzamemo odgovornost, dokler se ne najde ustrezna vrsta varstva oziroma pomoči«	Izvajajo prevzem odgovornosti do vzpostavitve varstva	Center za socialno delo	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B23	Domovi za stare nudijo: »zdravstveno oskrbo in nego«	Izvajajo zdravstveno oskrbo in nego	Domovi za stare	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B24	Domovi za stare nudijo: »socialno oskrbo«	Izvajajo socialno oskrbo	Domovi za stare	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B25	Pomoč na domu nudi: »začasno oskrbo na domu uporabnika«	Izvajajo oskrbo na domu	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B26	»Pomoč na domu nadomesti domsko varstvo«	Omogočajo začasno nadomestitev institucionalnega varstva	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B27	Pomoč na domu nudi: »pomoč pri osebni higieni uporabnika«	Izvajajo pomoč pri osebni higieni	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B28	Pomoč na domu nudi: »gospodinjsko pomoč«	Izvajajo gospodinjsko pomoč	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B29	Pomoč na domu nudi: »družabništvo«	Izvajajo družabništvo	Center za pomoč na domu	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B30	Društva upokojencev na primer nudijo: »možnost udejstvovanja v raznih aktivnostih za stare...«	Nudijo udejstvovanja v aktivnostih za stare	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B31	Enako velja za dnevne centre,... in imajo na voljo aktivnosti čez dan«	Izvajajo dnevne aktivnosti	Skupnostni programi	Načini pomoči po organizacijah	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B32	»Veliko dela opravi tudi organizacija Karitas, ki je ravno tako na voljo v lokalnem okolju«	Na voljo je organizacija Karitas	Druge organizacije, društva in oblike pomoči	Vrste pomoči	Oblike pomoči v lokalnem okolju
B33	»Domske varstvo na primer dobro pokriva potrebe uporabnikov«	Domske varstvo je dobro pokrito	Domovi za stare	Ustrezno	Ustreznost oblik pomoči
B34	»Problem se pojavi pri predolgih čakalnih vrstah«	Dolge čakalne vrste za domove	Na splošno	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči
B35	»Uporabniki na prosto sobo v domu čakajo tudi po več	Čakanje na sobo lahko traja več let	Domovi za stare	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči

	let«				
B36	»Če nimajo nikogar, ki bi zanje lahko skrbel se znajdejo v še večji stiski«	Stiska zaradi pomanjkanja oblik pomoči	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B37	»Dolge čakalne vrste pa niso samo v domovih za stare, ampak tudi za pomoč na domu«	Dolge čakalne vrste na pomoč na domu	Center za pomoč na domu	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči
B38	...pomoč na domu sedaj nudijo še druge privatne službe, ki pa so seveda še bolj drage in celo cenovno nedostopne za veliko večino, ki prejema nizko penzijo	Drage neformalne pomoči glede na finančne sposobnosti starih	Na splošno	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči
B39	»Pri nas definitivno primanjkujejo varovana stanovanja«	Manjkajo varovana stanovanja	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B40	»Pred leti je bilo organiziranih tudi več skupin za samopomoč, sedaj pa te znatno primanjkujejo«	Manjka večje število skupin za samopomoč	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B41	»Manjkajo pa na primer tudi organizirani prevozi, za nujne opravke uporabnikov«	Manjkajo organizirani prevozi	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B42	»Manjka spremstvo v bolnišnico, trgovino, če je ta oddaljena od kraja bivanja ali pa nimajo svojcev«	Manjka organizirano spremstvo za uporabnike	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B43	»Opažam pa še, da primanjkuje tudi oskrba za ostarele narkomane«	Na voljo ni oskrbe za ostarele odvisnike	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B44	Kot sem že omenil center sodeluje še z ostalimi organizacijami: »da lahko zagotovi uspešno zaščito uporabnikov«	Sodelovanje z namenom vzpostavitve uspešne zaščite uporabnikov	/	Razlogi za sodelovanje	Sodelovanje organizacij
B45	»Redno sodelujemo z domovi za stare«	Sodelovanje z domovi za stare	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
B46	Redno sodelujemo s »Centrom za pomoč na domu«	Sodelovanje s Centrom za pomoč na domu	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
B47	Redno sodelujemo z »Dnevnim centrom«	Sodelovanje z dnevnim centrom	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij

B48	Redno sodelujemo z »bolnišnico«	Sodelovanje z bolnišnico	/	Naziv organizacije	Sodelovanje organizacij
B49	»Dejstvo je, da je vedno več starih ljudi v naši družbi«	Starih je v naši družbi veliko	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B50	»Opisal bi jih kot nekoliko ranljive, ki imajo potrebo po tem, da čim več časa ostanejo v domačem okolju«	Obstaja potreba po ostajanju v domačem okolju	/	Nematerialne	Ključne potrebe
B51	Torej njihove potrebe so: »potreba po skrbi zanje«	Obstaja potreba po skrbi za stare	/	Nematerialne	Ključne potrebe
B52	Torej njihove potrebe so: »potreba po Varnosti«	Obstaja potreba po varnosti	/	Nematerialne	Ključne potrebe
B53	Torej njihove potrebe so: »potreba po bližini«	Obstaja potreba po bližini	/	Nematerialne	Ključne potrebe
B54	Torej njihove potrebe so: »potreba po socialni mreži«	Obstaja potreba po socialni mreži	/	Nematerialne	Ključne potrebe
B55	Torej njihove potrebe so: »potreba po Zaupanju«	Obstaja potreba po zaupanju	/	Nematerialne	Ključne potrebe
B56	»Stari imajo tudi potrebe po denarju, da si pomoč lahko privoščijo«	Obstaja potreba po denarju	/	Materialne	Ključne potrebe
B57	»Ena od značilnosti je vsekakor, da potrebujejo pomoč pri življenjskih opravilih«	Stari potrebujejo pomoč pri opravljanju življenjskih opravil	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B58	»Značilnost pa je vsekakor tudi to, da so na splošno osamljeni«	Stari so osamljen del družbe	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B59	»So kot sem že rekel, zelo ranljiva skupina«	Stari so ranljiva skupina	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B60	»Soočajo se z novimi težavami in nalogami v starosti«	Stari se srečujejo z novimi nalogami v starosti	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B61	»Radi so v medgeneracijskih centrih, kjer se družijo stari z mladimi«	Stari se radi družijo z mladimi	/	Značilnosti	Ključne potrebe
B62	»Poleg tega menim, da se stari težje sami odločajo za odhod v dom, prej se	Stari se sami težko odločajo za odhod v dom	/	Značilnosti	Ključne potrebe

	odločijo, če so recimo nepokretni«				
B63	»Zdi se mi, da je socialna mreža ključnega pomena v tem obdobju«	Socialna mreža je ključnega pomena	Pomembnost socialne mreže	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
B64	»Socialno mrežo starih po navadi sestavljajo otroci in drugi sorodniki«	Del socialne mreže so otroci ali drugi sorodniki	Osebe v socialni mreži	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
B65	»Družijo se tudi starostniki med sabo«	Del socialne mreže so drugi starostniki	Osebe v socialni mreži	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
B66	»Poleg tega, večja kot je socialna mreža bolj so obkroženi z ljudmi in lažje premagujejo osamljenost«	Je pomembna, zaradi lažjega premagovanja osamljenosti	Pomembnost socialne mreže	Značilnosti socialne mreže	Stiki in socialna mreža
B67	»...z njimi se dogovarjam po telefonu in osebno v pisarni«	Sodelovanje preko telefona ali osebno	Način sodelovanja	Sodelovanje s svojci in drugimi osebami	Stiki in socialna mreža
B68	»Sodelovanje s svojci je ključnega pomena, če želimo kakovostno pomagati uporabnikom«	Sodelovanje je ključno za kakovostno pomoč	Razlogi za sodelovanje	Sodelovanje s svojci in drugimi osebami	Stiki in socialna mreža
B69	Vloga socialnih delavcev je pomembna: »saj smo ljudem v oporo, ko nas najbolj potrebujejo«	Socialno delo je pomembno zaradi opore ljudem	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
B70	Lahko rečem, da socialni delavci »skočimo kot puščica«, kar pomeni da priskočimo na pomoč	Socialni delavci hitro priskočijo na pomoč	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
B71	»Mi smo tisti, ko smo na primer v primeru nasilja zaščitniki uporabnikov, smo vedno na strani ranljivih skupin«	Socialni delavci so zaščitniki ranljivih skupin	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
B72	»Upoštevamo potrebe, želje in ostale okoliščine v katerih se znajde določen uporabnik«	Socialni delavci upoštevajo želje in potrebe uporabnikov	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela
B73	»Vsakega tudi obravnavamo celostno in individualno«	Socialni delavci uporabnike celostno in individualno obravnavajo	/	Mnenje o pomembnosti socialnega dela	Vloga socialnega dela

B74	»Pri delu je največja ovira zakonodaja in birokratski postopki...«	Zakonodaja in birokratski postopki	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela
B75	»Včasih so ovira celo osebne svoboščine drugega«	Osebne svoboščine drugega	/	Ovire pri delu	Vloga socialnega dela
B76	»Vesel bi bil, da bi imeli možnosti za ustrezne resurse«	Obstaja potreba po več ustreznih resursih za delo	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
B77	»Potreboval bi predvsem več sredstev, ki bi jih namenila politika, država«	Obstaja potreba po dodatnih sredstvih s strani države	/	Dodatne potrebe za delo	Vloga socialnega dela
B78	»Želim si, da bi se odpirali novi domovi«	Manjkajo novi domovi za stare	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B79	»Želim si, da bi bile na voljo nove vrste in oblike pomoči«	Manjkajo nove vrste in oblike pomoči za stare	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B80	»Predvsem si želim tudi, da bi občine povečale število izvajalcev«	Manjkajo dodatni izvajalci s strani občin	Na splošno	Pomanjkljivo	Ustreznost oblik pomoči
B81	»Ljudi, ki so stari nad 65 let in so brez stalnega bivališča oziroma državljanstva nimamo kam dati...«	Manjkajo namestitve za osebe brez državljanstva	Na splošno	Neustrezno	Ustreznost oblik pomoči
B82	»Poleg tega bi jaz pri svojem delu potreboval predvsem v domovih za stare proste kapacitete za krizne namestitve«	Manjkajo proste kapacitete za krizne namestitve v domovih	Domovi za stare	Primanjkuje	Ustreznost oblik pomoči

8.5. OSNO KODIRANJE

OBLIKE POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

VRSTE POMOČI

- Institucionalno varstvo

Dom upokojencev Nova Gorica (A2) (B8) (C1) (D2) (E2) (F12)

Dom Podsabotin (A3) (B9) (C2) (D3) (E3) (F13)

Dom Gradišče (A5) (B12) (C4) (D4) (E4) (F15)

Medichotel (A6) (B13) (C3) (D5) (E5) (F14)

- Socialna oskrba na domu

Center za pomoč na domu Nova Gorica (A1) (B10) (C5) (D1) (E10) (F2)

- Skupnostni programi

Dnevni center Nova Gorica (A4) (B11) (C10) (D8) (E7) (F6)

Hiša dobre volje Miren (A10) (B6) (C12) (E12) (F8)

Hiša dobre volje Deskle (A11) (B7) (C11) (E13) (F7)

- Socialnovarstvena ustanove

Center za socialno delo Nova Gorica (A12) (B1) (C9) (D6) (E1) (F3)

- Druge organizacije, društva in oblike pomoči

GO – Spominčica (A7) (C15) (F5)

Medgeneracijsko središče (A8) (C6) (D7) (E9)

Skupine za samopomoč (A9) (B2) (C14) (D10) (E11) (F11)

Oskrbovana stanovanja (A14) (B4) (C8) (D11) (E8) (F10)

Društva upokojencev (B3) (D9) (F4)

Center za dnevne aktivnosti starejših Šempeter pri Gorici (B5) (C13) (E14) (F9)

Karitas (B32) (E16)

Rdeči Križ Slovenije Območno združenje Nova Gorica (E15)

Prodomi (D53)

- Bolnišnica

Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca (A13) (C7) (E6) (F1)

NAČINI POMOČI PO ORGANIZACIJAH

- Domovi za stare

Izvajajo institucionalno oskrbo (A30)

Izvajajo zdravstvene storitve (A31) (C16) (F25)

Izvajajo zdravstveno oskrbo in nego (B23) (D33) (E38)

Izvajajo socialno oskrbo (B24) (C17) (F26)

Nudijo pripomočke za gibanje in držala za oporo pri hoji (C18)

Nudijo delovno terapijo (C19)

Nudijo preglede pri zdravnikih (C20)

Nudijo aktivno preživljanje prostega časa (C21) (F27)

Omogočajo vzpostavljane stikov z drugimi stanovalci (C22)

Nudijo različne umetnostne dejavnosti (C23)

Izvajajo sprehode (C24)

Izvajajo družabništvo (D29)

Izvajajo krepitev socialnih stikov (D30)

Izvajajo pomoč pri osebni higieni (D31)

Izvajajo dnevne aktivnosti (D32)

Nudijo celostno oskrbo (E36)

– Center za pomoč na domu

Izvajajo preoblačenje (A15) (D18)

Izvajajo umivanje (A16) (D16)

Izvajajo hranjenje (A17) (D19)

Izvajajo ohranjanje osnovnih življenjskih potreb (A18)

Izvajajo vzdrževanje in nego osebnih pripomočkov (A19) (D17)

Izvajajo prinašanje enega pripravljenega obroka hrane (A20) (D22)

Izvajajo nabavo živil (A21) (D21)

Izvajajo pripravo hrane (A22)

Izvajajo pomivanje posode (A23) (D24)

Izvajajo osnovno čiščenje prostorov z odnašanjem smeti (A24) (D20)

Izvajajo postiljanje in čiščenje spalnega prostora (A25)

Izvajajo vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, prostovoljci in sorodstvom (A26) (D25)

Izvajajo spremljanje upravičenca pri nujnih obveznostih (A27) (D26)

Izvajajo informiranje ustanov o stanju upravičenca (A28) (D27)

Izvajajo pripravo upravičenca na institucionalno varstvo (A29) (D28)

Izvajajo oskrbo na domu (B25)

Omogočajo začasno nadomestitev institucionalnega varstva (B26) (D14) (E39)

Izvajajo pomoč pri osebni higieni (B27)

Izvajajo gospodinjsko pomoč (B28) (C26) (E41)

Izvajajo družabništvo (B29) (C25) (E42)

Izvajajo pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih funkcij (C27) (D15) (E40)

Izvajajo storitve socialne oskrbe (D12) (F28)

Spodbujajo čim daljše življenje doma (C13)

Izvajajo postrežbo (D23)

– Center za socialno delo

Obstaja usmerjanje in informiranje (A33)

Izvajajo zaščito uporabnikov (B14) (C28) (D35)

Nudijo denarno pomoč (B15) (E27)

Nudijo izredno denarno pomoč (B16) (E28)

Nudijo varstveni dodatek (B17) (E29)

Izvajajo namestitve v dom (B18)

Nudijo urejanje socialne storitve na domu (B19)

Izvajajo ukrepe v primerih nasilja (B20)
Izvajajo ukrepe v primeru slabe oskrbe (B21)
Izvajajo prevzem odgovornosti do vzpostavitve varstva (B22)
Urejajo socialnovarstvene storitve (C29) (D34) (E17)
Nudijo prvo socialno pomoč (C30) (E18)
Nudijo osebno pomoč (C31) (E20)
Izvajajo urejanje skrbništva (D36) (E32)
Izvajajo ukrepe v nujnih primerih (D37)
Nudijo pomoč pri prepoznavanju socialnih stisk in težav (E20)
Nudijo informiranje o obstoječih oblikah pomoči (E21)
Izvajajo usmerjanje uporabnikov na določene organizacije (E22)
Nudijo pomoč pri urejanju odnosov uporabnikov z družinskimi člani (E23)
Nudijo pomoč žrtvam nasilja v družini (E24)
Nudijo urejanje pravic na področju invalidskega varstva (E25)
Nudijo pravice iz javnih sredstev (E26)
Nudijo pravico do pogrebnine (E30)
Nudijo pravico do posmrtnine (E31)
Nudijo pomoč osebam s težavami v duševnem zdravju (E33)
Nudijo svetovanje glede socialno varstvenih pravic (E29)

– Skupnostni programi

Izvajajo družabništvo (A34)
Izvajajo dnevne aktivnosti (B31)
Izvajajo krepitev in vzpostavitev socialnih stikov (C32)

– Bolnišnica

Izvajajo zdravstveno oskrbo (A32) (E43)
Izvajajo zdravstvene storitve in obravnavo (C33)
Izvajajo rehabilitacijsko obravnavo odraslih bolnikov po možganski kapi in drugih nevroloških obolenjih (F16)
Izvajajo rehabilitacijo po poškodbah glave in po operacijah na gibalnih in amputacijah (F17)
Izvajajo različne oblike terapij (F18)
Izvajanje spremljanje bolezni in njihovo dignositiranje (F19)
Opravlja nego bolnikov z umetnimi odprtini in hranjenje po sondi (F20)
Nudijo pomoč pri zdravstveni obravnavi (F21)
Nudenje obravnave po odpustu iz bolnišnice (F22)
Nudijo predloge o načinu pomoči po odpustu iz bolnice (F23)

– Druge organizacije, društva in oblike pomoči

Obstaja udeleževanje izletov in projektov (A35)
Nudijo udejstvovanja v aktivnostih za stare (B30)
Nudijo pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (E34)
Nudijo pomoč pri širitvi socialne mreže (E35)
Izvajajo celostno obravnavo človeka (F24)

Nudijo pomoč pri urejanju parkirne karte ali zavarovanja (F30)

USTREZNOST OBLIK POMOČI V LOKALNEM OKOLJU

USTREZNO

- Center za pomoč na domu

Obstaja družabništvo (A37)

Obstaja kombiniranje pomoči (A38)

Obstaja razvoz kosil (A39) (C38)

Ustrezno je izvajanje pomoči ob vikendih in praznikih (D39)

Ustrezno je izvajanje pomoči ob večernih urah (D40)

Ustrezen je interes občin za omogočanje dodatne pomoči ob vikendih (D41)

- Domovi za stare

Domsko varstvo je dobro pokrito (B33)

Domsko življenje ponuja kar naj bi imel človek na razpolago doma (C35)

Vse storitve so na enem mestu in zato ni težav z dostopnostjo (C36)

- Bolnišnica

Redno spremljanje napredke in stanje pacientov (F33)

Ustrezna je zdravstvena oskrba (F34)

Ustrezno je individualno urejanje namestitve (F36)

Urejanje samostojnega življenja doma (F37)

- Na splošno

Storitve so starostnikom prilagojene glede na potrebe (C34) (E44)

Ustreznost v namenu storitev, ki so na voljo (F31)

Ustrezen je razvoj dnevnih centrov (E46)

Ustrezen je razvoj skupnostnih programov (E47)

Ustrezen je razvoj medgeneracijskega središča (E48)

NEUSTREZNO

- Center za pomoč na domu

Ponekod so neustrezne bivalne okoliščine (A43)

Dolge čakalne vrste na pomoč na domu (B37) (C39)

Premalo je sodelovanja s patronažno službo (D45)

Premalo prostih mest za pomoč (D46)

Premajhen obseg pomoči na domu (E50)

- Domovi za stare

Dolge čakalne vrste za domove (B34) (C37)

Čakanje na sobo lahko traja več let (B35)

Življenje v instituciji (C43)

Pravila in način življenja v domu so preveč posplošena (C44)

Prehrane si v domu uporabnik ne more izbirati sam (C45)

Prostori za izvajanje aktivnosti v domu so premajhni (C85)

Na voljo je premalo enoposteljnih sob (C86)

Premalo je prostih mest (D51) (F38)

Premalo je mest na varovanih oddelkih (E52)

- Na splošno

Predolge so čakalne vrste na pomoč (A36) (E45) (F32)

Storitve so glede na zmožnosti starih drage (A44)

Drage neformalne pomoči glede na finančne sposobnosti starih (B38) (D54)

Arhitektura v blokih ni prilagojena (C50)

Oblike pomoči so neustrezne v smislu prostih mest (D38)

Na voljo je premalo možnosti in izbor (D43)

Neustrezna oblika varovanih stanovanj (E57)

Predolgo čakanje na pomoč ob nesamostojnosti uporabnika (F35)

POMANJKLJIVO

- Center za pomoč na domu

Premalo je večernih terminov in pomoči ob vikendih (A40)

Manjka generalno čiščenje v okviru gospodinjske pomoči (A41) (D44)

Manjkajo zdravstvene storitve (A42)

Premalo je sodelovanja s patronažno službo (D45)

- Domovi za stare

Manjkajo proste kapacitete za krizne nastanitve (B82)

- Na splošno

Manjkajo varovana stanovanja (B39) (D42)

Manjka večje število skupin za samopomoč (B40) (E56)

Manjkajo organizirani prevozi (B41) (C41) (D47) (D55)

Manjka organizirano spremstvo za uporabnike (B42) (C42)

Na voljo ni oskrbe za ostarele odvisnike (B43)

Manjkajo novi domovi za stare (B78)

Manjkajo nove vrste in oblike pomoči (B79)

Manjkajo dodatni izvajalci s strani občin (B80)

Manjkajo namestitve za osebe brez državljanstva (B81)

Primanjkuje večji izbor skupnostnih programov (C47)

Premalo medgeneracijskega povezovanja (C48)

Manjkajo urejena dvigala v blokih (C49)

Manjka možnost izmenjave stanovanj z mladimi (C51)

Na voljo je premalo oblik pomoči za bivanje doma (E49)

Pomanjkanje znanja o oskrbi nepokretnih oseb (F39)

Primanjkuje pomoči za starejše v lokalnem okolju (F42)

SODELOVANJE ORGANIZACIJ

NAZIV ORGANIZACIJE

Dom upokojencev Nova Gorica (A47) (D50)

Dom Podsabotin (A48) (C56) (D51)

Center za socialno delo (A50) (C53) (D49) (F44)

Center za pomoč na domu (B46) (C52) (E60) (F45)

Bolnišnica (A51) (B48) (D48) (E58)

Domovi za stare (B45) (E59) (F46)

Dnevni center (B47) (D52)

Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (E62)

RAZLOGI ZA SODELOVANJE

Sodelovanje z namenom vključevanja uporabnikov v domsko varstvo (A49)

Sodelovanje z namenom vzpostavitve uspešne zaščite uporabnikov (B44)

Z namenom urejanja socialnovarstvenih storitev (C54)

Z namenom krizne nastanitve v dom (C55)

Predvideva se potreba po pomoči doma (E61)

Sodelovanje ob nezmožnosti samostojnega življenja (F43)

KLJUČNE POTREBE STAROSTNIKOV, KI JIH ZAZNAVAJO SOCIALNI DELAVCI

MATERIALNE

Obstaja potreba po dodatni formalni in neformalni pomoči (A56) (D66) (E67) (F41)

Obstaja potreba po denarju (B56)

Obstaja potreba po zdravstvenih storitvah (C60) (F49)

Potreba po plačani oskrbi (C63)

Potreba po plačljivih aktivnostih, ki so prilagojene za stare (C64)

Obstajajo potrebe po oskrbi na domu (E63)

Obstajajo potrebe po domskem varstvu (E64)

NEMATERIALNE

Obstaja potreba po osebni negi (A53) (D57)

Obstaja potreba po pomoči pri gospodinjskih delih (A54)

Obstaja potreba po socialnih stikih (A55) (C57) (D55) (E68)

Obstaja potreba po ostajanju v domačem okolju (B50)

Obstaja potreba po skrbi za stare (B51)

Obstaja potreba po varnosti (B52)

Obstaja potreba po bližini (B53)

Obstaja potreba po socialni mreži (B54)

Obstaja potreba po zaupanju (B55) (D56)

Obstaja potreba po dodatni pomoči (C58)

Obstaja potreba po negi in pomoči pri gibanju (C61)

Potreba po varnosti oseb z demenco (C62)

Potreba po sprejetosti (D53)

Potreba po občutenju koristi (D54)

Potreba po pomoči pri vsakdanjih opravilih (D61) (E70) (F47)

Potrebe po druženju (E65) (F48)

Obstajajo potrebe po telefonskih pogovorih s socialnimi delavkami (E71)

ZNAILNOSTI

Stari so osamljen del družbe (A52) (B58) (D59) (E69)

Stari ostajajo zaprti v blokih (A57)

Pojavlja se izolacija starih (A58)

Zaradi nezmožnosti za delo, se pojavlja občutek nevrednosti (A59)

Stari, ki živijo izven mest ostajajo brez pomoči (A60)

Pojavlja se materialno in nematerialno pomanjkanje zaradi izpada socialne mreže (A63)

Stari zaradi izolacije izgubijo socialne stike (A69)

Stiska zaradi pomanjkanja oblik pomoči (B36)

Starih je v naši družbi veliko (B49)

Stari potrebujejo pomoč pri opravljanju življenjskih opravil (B57)

Stari so ranljiva skupina (B59) (D58) (E72) (F50)

Srečujejo se z novimi nalogami v starosti (B60)

Radi se družijo z mladimi (B61)

Teško se odločajo za odhod v dom (B62)

V Novi Gorici večina starih živi v blokih brez dvigal (C65)

Velik del starih je zaradi zdravstvenih težav nemobilni (C66)

Stari so odvisni od pomoči drugih oseb (C67) (D60) (E73) (F51)

Starostniki, ki živijo v blokih brez dvigal, doživijo dodaten izpad socialne mreže (C68)

Življenje v domu za marsikoga ni lastna izbira (C71)

Imajo željo po družbi in druženju (D62)

Pojavlja se manjšanje socialne mreže v starosti (D63)

Stari doživljajo stisko zaradi primanjkov denarja (D67)

So materialno ogroženi (E66)

So stari, ki imajo na voljo pomoč družine (E74)

Stari so žrtve družinskih obračunavaj (E75)

So stari, ki nimajo na voljo pomoči družine (E76)

Finančne težave in nezmožnosti plačevanja pomoči (F40)

STIKI IN SOCIALNA MREŽA

ZNAILNOSTI SOCIALNE MREŽE

- Pomembnost socialne mreže

Socialna mreža je zelo pomembna (A61) (C69) (E77)

Socialna mreža prispeva k pokrivanju formalne in neformalne pomoči (A68)

Socialna mreža je ključnega pomena (B63)

Je pomembna zaradi lažjega premagovanja osamljenosti (B66)
Obiski družine stanovalce v domu razveselijo (C70)
Starostniki, ki imajo otroke so manj osamljeni (D64)
Stari prejmejo podpori in pomoč od otrok (D65)
Socialna mreža bistveno pripomore k kvaliteti življenja starih (E78)
Ko je socialna mreža dovolj velika, lahko stari dalj časa bivajo doma (E79)
Socialna mreža pomembno vpliva na življenje starih (F55)

- Osebe v socialni mreži

Obstajajo razlike med starostniki, ki imajo otroke in druge družinske člane (A62)
Socialne oskrbovalke so del socialne mreže (A70)
Del socialne mreže so otroci ali drugi sorodniki (B64) (F52)
Del socialne mreže so drugi starostniki (B65)
Otroci in družinski člani so del socialne mreže (C59)
Nekateri imajo partnerje (F53)
Nimajo nikogar (F54)

SODELOVANJE S SVOJCI IN DRUGIMI

- Pogostost sodelovanja

Sodelovanja s svojci je veliko (A64) (D68) (E81)
Redno sodelujemo s svojci (C72)
Veliko sodelovanja s partnerji ali otroci uporabnikov (F56)

- Razlogi za sodelovanje

Svojci obveščajo o problemih in željah o pomoči (A65)
Sodelovanje poteka zaradi sprememb ob pojavu demence (A67)
Sodelovanje je ključno za kakovostno pomoč (B68)
Z namenom pogovora o življenju v domu (C73)
Pogovor o željah in potrebah stanovalca (C74)
Spremljanje zdravstvenega stanja (C75)
Ob oddaji prošnje za bivanje v domu in informiranju (C76)
Z namenom izboljšanja pomoči (D70)
Z namenom medsebojnega obveščanja (D71)
Z namenom reševanja nezadovoljstva (D72)
Z namenom nakupa pripomočkov (D74)
Zaradi nesodelovanja uporabnika z oskrbovalko (D75)
Sodelovanje zaradi neurejenih razmer s strani otrok (D76)
Urejanje oskrbe in pomoči s strani družinskih članov (E80)
Skrb za interese starih (E82)
Sodelovanje z namenom informiranja o raznih oblikah pomoči (F57)
Sodelovanje z namenom pomoči pri uveljavljanju pravic (F58)
Sodelovanje z namenom iskanja institucionalne oskrbe (F59)

- Načini sodelovanja

Sodelovanje poteka preko telefona (A66) (D73) (F61)
Sodelovanje preko telefona ali osebno (B67)
Sestanki in skupni dogovori (C77)
Sodelovanje poteka osebno ali po telefonu ob oddaji prošnje (D69)
Sodelovanja v obliki družinskih sestankov (F60)

VLOGA SOCIALNEGA DELA NA PODROČJU STARIH

MNENJE O POMEMBOSTI SOCIALNEGA DELA

Pomembno je razumevanje človeka na čustvenem področju (A71)
Pomembni sta podpora in pomoč usmerjeni na svojce (A72)
Socialno delo spodbuja zavedanje o demenci in spremembah v družini (A73)
Socialno delo je pomembno zaradi opore ljudem (B69)
Socialni delavci hitro priskočijo na pomoč (B70)
Socialni delavci so zaščitniki ranljivih skupin (B71)
Socialni delavci upoštevajo želje in potrebe uporabnikov (B72)
Uporabnike celostno in individualno obravnavajo (B73)
Socialnim delavcem stanovalci zaupajo in se le z njimi pogovarjajo (C78)
Stanovalci se s socialnimi delavci pogovarjajo o poteku življenja in dogodkih v domu (C79)
Socialni delavec uporabnika sprejme v dom in ga počasi spozna (C80)
Socialni delavec izdelava osebni načrt za vsakega uporabnika (C81)
Vloga socialnega dela je zelo pomembna (D77) (E83)
Podpora ob soočanju s stiskami in težavami (E84)
Iskanje virov moči in soustvarjanje rešitev (E85)
Osredotočanje na uporabnika in njegove interese (E86)
Omogočanje ustrezne pomoči (F62)
Podpora uporabniku in družini (F63)
Izdelovanje ocene življenjskih razmer in zmožnosti (F64)
Koordinacija multidisciplinarnega tima (F65)
Vloga socialnega delavke (F66)
Vloga socialnega dela je pomembna za varen odpust iz bolnice (F67)

OVIRE PRI DELU

Premalo je podrobnejših kriterijev o upravičenosti do pomoči na domu (A45)
Socialne delavke imajo premalo znanja glede zdravstva, ki je del oskrbe na domu (A74)
Zakonodaja ovira delo socialne delavke (A77) (C87) (D81) (F68)
Trenutni zakoni in normativi so preveč zastareli (A78)
Pojavlja se preveč pisarniškega dela (A81)
Premalo je terenskega dela (A82)
Na voljo je premalo časa za neposredno delo z uporabniki (A83) (C89) (D80) (E90)
Zakonodaja in birokratski postopki (B74)
Osebnosti svoboščine drugega (B75)

Preveč je subjektivnega odločanja o upravičenosti (C40)
 Premajhna je osredotočenost na posameznika (C46)
 Pomanjkanje števila zaposlenih (C82) (D83)
 Prevelika omejenost pri delu z zakoni (C83)
 Primanjkovanje prostora za delo z ljudmi z demenco (C84)
 Prostori za izvajanje aktivnosti v domu so premajhni (C85)
 Pojavlja se poostreno varstvo osebnih podatkov v skrajnosti (C88)
 Pojavlja se »favoritiziranje« oseb (C90)
 Pojavlja se pomanjkanje solidarnosti med ljudmi (C94)
 Socialni delavec postaja birokrat (D78)
 Socialni delavec je v vlogi koordinatorja (D79)
 Pojavljajo se dodatni zapleti v praksi zaradi zakonodaje (D82)
 Preveč je delo zakonsko omejeno (E88)
 Prevelik obseg delovnih nalog (E89)
 Prevladovanje mnenje družbe o nepotrebnosti socialnih delavcev (F70)

DODATNE POTREBE ZA DELO

Manjka zakon o dolgotrajni oskrbi (A46) (F69)
 Obstaja potreba po dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih (A75) (D84)
 Obstaja potreba po osebi iz zdravstvene stroke na terenu (A76)
 Obstaja potreba po boljšem računalniškem programu Oskrba (A79)
 Obstaja potreba po boljši organizaciji dela (A80)
 Obstaja potreba po več ustreznih resursih za delo (B76)
 Potreba po dodatnih sredstvih s strani države (B77)
 Obstaja potreba po prilagoditvi življenja v domu bližje življenju doma (C91)
 Potreba po bolj izobraženem in delovnem kadru (C92)
 Obstaja potreba po večji ozaveščenosti ljudi o spremembah, ki jih prinese starost (C93)
 Obstaja potreba za več časa za delo z uporabniki (D85)
 Obstaja želja po manjši omejenosti z zakonskimi predpisi (E91)
 Obstaja potreba po dodatni pomoči (F71)
 Obstaja potreba po več prostih mestih v domovih (F72)
 Obstaja potreba po konkretnih navodilih za delo (F73)
 Obstaja potreba po dodatnih možnostih, ko oseba zavrne pomoč (F74)